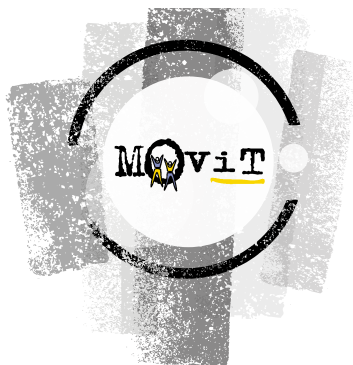

Вишенька

НА ТОРТИ

ЯКІСНЕ ПЛАНУВАННЯ
МОЛОДІЖНИХ ОБМІНІВ

НАЗВА:

“Вишенька на торті” : якісне планування молодіжних обмінів

ВИДАВЕЦЬ:

Movit, Любляна, вересень 2022 р

АВТОРИ/АВТОРКИ:

Сніжана Баклія Кнох, Майя Лехто, Карміне Роді Фаланга

РЕДАКТОРКА:

Карлі Волкер Доусон

ВИКОНАВЧА РЕДАКТОРКА:

Майя Лехто

КОРЕКТУРА:

ATE Globalis doo

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН:

AIKO, Agencija Idej in Kreativnega Oblikovanja

ІЛЮСТРАТОРКА:

Шпела Горян

Натхненням для видання цієї публікації стало попереднє видання: “Вишенька на торті: поради для якісного планування молодіжних обмінів” 2015 року, авторів/авторок Аленки Облак, Сашо Кронеггер і Сніжани Баклії Кнох.

Безкоштовне електронне видання

<https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-4328/cherryonthecake.pdf>

<https://www.salto-youth.net/CherryonthecakeUA>

Каталожні записи публікації (CIP) підготовлені в Народній університетській бібліотеці Любляни

COBISS.SI-ID 119629059

ISBN 978-961-92614-3-9 (PDF)

Ця робота ліцензована за міжнародною ліцензією Creative Commons Attribution-NonCommercialNoDerivatives 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0).

вишенька

НА ТОРТІ

ЯКІСНЕ ПЛАНУВАННЯ
МОЛОДІЖНИХ ОБМІНІВ

6 Програма Еразмус+ та молодіжні обміни
7 MOVIT, ресурсні центри SALTO та інші можливості для українських організацій

8 Передмова

10 Про що публікація і як її використовувати?
10 Молодіжні обміни як частина (міжнародної) молодіжної роботи
11 Цільова аудиторія
11 Що таке “Вишенька на торті” ?

12 “Прискорений курс” про молодіжні обміни

16 1. Дослідження

17 1.1 Що таке молодіжний обмін?
18 1.2 Навчання через дію: пригода на все життя
20 1.3 Не школа, не дозволя: як відбувається навчання на молодіжному обміні?
21 1.4 Змістова участь молоді: для молоді, з молоддю, самими молодими людьми
22 1.5 Як розпочати?
23 1.6 Від мрій до реалізації ідей
25 1.7 Хто що робить і хто бере на себе лідерство?
26 1.8 Кількість молодих людей та лідерів/лідерок груп?
26 1.9 Ніхто не повинен залишатися осторонь: деякі думки щодо інклюзії
28 1.10 Подолання страхів: страхи є не лише у молоді
29 1.11 Різні погляди та прийняття рішень

30 2. Планування

31 2.1 При чому тут Європа?
32 2.2 Створення консорціуму з партнерами
34 2.2.1 Приклади пошуку партнерів для молодіжного обміну
36 2.3 Мистецтво вибору правильних партнерів
38 2.4 Спілкування з партнерами

39 2.5 Узгодження ідей
39 2.6 Чи остаточна ідея (все ще) хороша?
39 2.7 Мета та завдання
41 2.8 Налаштування показників
41 2.9 Рефлексія навчання
42 2.10 Youthpass: більше ніж просто сертифікат
42 2.10.1 Вісім ключових компетентностей для навчання впродовж життя
43 2.11 Програма активностей
46 2.12 Зовнішні партнери та можливе співфінансування: як можна залучити місцеву громаду?
51 2.13 Як спілкуватися із зовнішніми партнерами?
51 2.14 Формалізація партнерств
51 2.15 Що таке підготовчий візит?
52 2.16 Фінанси та бюджет
52 2.17 Заявка
55 2.18 Заявку подано!
56 2.19 А що, якщо заявка неуспішна?

58 3. Підготовка

59 3.1 Коли найкращий час розпочати?
59 3.2 Процес підготовки партнерів
60 3.3 Підготовка приймаючої групи
61 3.4 Можливості цифрових інструментів: налагодження зв'язків та навчання можна розпочинати заздалегідь
62 3.5 Місце(я) проведення та логістика
62 3.6 Повторна перевірка програми
63 3.7 Впровадження сталості
64 3.8 Зовнішні зацікавлені сторони, співфінансування та ЗМІ
65 3.9 Запрошення до (більшої) різноманітності
66 3.10 Практичні аспекти, пов'язані з потребами молоді
66 3.11 Захист, здоров'я та безпека учасників/учасниць
67 3.11.1 Охорона та захист дітей, неповнолітніх молодих людей

ЗМІСТ

ЗМІСТ

- 68 3.11.2 Документація
- 68 3.11.3 Захист даних
- 69 3.11.4 Відбудуться несподівані речі,
щось піде не так
- 69 3.12 Захід дійсно відбувається!

70 4. Реалізація

- 71 4.1 Організація переїздів та прибуттів
- 71 4.2 О ні! Що відбувається у випадку недоїзду?
- 71 4.3 Групова динаміка
- 72 4.4 Фази розвитку групи
- 73 4.5 Які конкретні дії необхідні для підтримки
групової динаміки на цьому етапі?
 - 73 4.5.1 Активності на побудову групової динаміки
 - 74 4.5.2 Особисте знайомство з молодими людьми
та реагування на потреби, які виникають
- 75 4.6 Гейміфікація: як зробити активності
і командну роботу цікавішими?
- 75 4.7 Документуйте, комунікуйте
та будьте помітними
- 76 4.8 Ваш молодіжний обмін залишає слід
у місцевій громаді
- 76 4.9 Збирайте багато зворотного зв'язку
і робіть щось з ним
- 77 4.10 Навчальна рефлексія та видача
сертифікатів Youthpass
- 77 4.11 Скільки це достатньо і скільки забагато? –
“Життя починається, коли закінчується
ваша зона комфорту”
- 79 4.12 Міжкультурне навчання
- 81 4.13 Які правила необхідно обговорити?
- 82 4.14 Конфлікт і трансформація конфлікту
 - 82 4.14.1 Нульова толерантність
 - 84 4.14.2 Робота з небажаним
оприлюдненням інформації
- 84 4.15 Завершення групової роботи
та групових процесів
- 85 4.16 Оцінювання
 - 85 4.16.1 Оцінювання учасниками/учасницями
 - 86 4.16.2 Оцінювання командою проєкту

- 86 4.16.3 Використання результатів
оцінювання

88 5. Подальші кроки

- 89 5.1 Відсвяткуйте успіх
- 89 5.2 Повернення та реінтеграція молодих людей
- 89 5.3 Який був вплив, якщо це все?
- 90 5.4 Результати проєкту
- 91 5.5 Створення кінцевих продуктів проєкту
- 91 5.6 Видимість
- 92 5.7 Плануйте розголос результатів
- 93 5.8 Захід, присвячений поширенню
результатів та інші подальші дії
- 93 5.9 Лобювання змін політики
- 93 5.10 Сприяння якісній молодіжній роботі
- 93 5.11 Платформа результатів проєктів
- 94 5.12 Ще один молодіжний обмін?
- 94 5.13 Закриття проєкту
- 95 5.14 Ваша власна оцінка та досвід

ПРОГРАМА “ЕРАЗМУС+” ТА МОЛОДІЖНІ ОБМІНИ

“Еразмус+” – це програма Європейського Союзу у сфері освіти, навчання, молоді та спорту на період 2021-2027 років. Загальна мета програми полягає в підтримці через навчання протягом усього життя, освітнього, професійного та особистісного розвитку людей у галузях освіти, навчання, молоді та спорту в Європі та за її межами, сприяючи сталому розвитку, якісним робочим місцям та соціальній єдності. Тим самим сприяючи інноваціям та зміцнюючи європейську ідентичність і активне громадянство. У сфері молоді програма спрямована на популяризацію неформальної та інформальної навчальної мобільності та активної участі серед молодих людей, а також співпраці, якості, інклюзії, творчості та інноваціям на рівні організацій та політики в галузі молоді.

Проекти мобільності для молоді, такі як молодіжні обміни, є частиною Ключового напрямку 1 програми: Індивідуальна навчальна мобільність. Завданням молодіжних обмінів є залучення та посилення молодих людей в тому, щоб ставати активними громадянами/громадянками, встановлення зв'язку з європейським проектом, а також надання їм можливостей набувати та розвивати компетентності для життя та професійного майбутнього. Молодіжні обміни також повинні сприяти наскрізним пріоритетам програми “Еразмус+”, а саме:

- Інклюзії та різноманітності;
- Цифровій трансформації;
- Збереженню навколишнього середовища та боротьбі з кліматичними змінами;
- Учасі в демократичному житті, спільним цінностям та громадянській залученості.

MOVIT, РЕСУРСНІ ЦЕНТРИ SALTO¹ ТА ІНШІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

MOVIT – це словенське національне агентство, яке працює з програмами ЄС у сфері молоді з травня 1999 року, а на даний момент в межах програми Еразмус+ (сфера молоді) та Європейського Корпусу Солідарності. У цій ролі, MOVIT управляє децентралізованими коштами ЄС та підтримує різні активності з мобільності у молодіжній роботі. Також MOVIT проводить заходи для сприяння розвитку молодіжної роботи і неформальної освіти, зокрема заходи, спрямовані на зміцнення європейської співпраці у сфері молоді. З 2018 року Європейський Корпус Солідарності розширив цю галузь також на інші сфери та акторів, які організовують заходи з солідарності як засіб сприяння зміцненню єдності, солідарності, демократії та громадянства в Європі.

Окрім ролі національного агентства MOVIT також обслуговує офіс Євродеск (Eurodesk), який є інформаційним сервісом Європейської комісії та надає інформацію молодим людям, пов'язану з Євросоюзом.

У 2002 році MOVIT взяв на себе роль Ресурсного центру Південно-Східної Європи Сальто (SALTO SEE). Цей центр є частиною мережі Ресурсних центрів SALTO. Ресурсні центри SALTO надають ресурси, такі як інструменти, допоміжні активності та матеріали для молодіжних працівників/працівниць, тренерів/тренерок та інших фахівців/фахівчинь у сфері молодіжної роботи для підтримки організацій та національних агентств в рамках програм Еразмус+ та Європейський Корпус Солідарності та поза їх межами.

Для українських організацій також існують можливості міжнародної співпраці з партнерами з Польщі та Литви в рамках «Україно-польських обмінів молоддю» та «Обмінів молоддю України та Литви». Щороку Міністерство молоді та спорту України оголошує конкурс заявок на проведення таких обмінів, варто слідкувати за новинами Міністерства та дедлайнами.

Детальну інформацію про порядок втілення обмінів, форми заявок, кошторисів, творчих звітів варто шукати в:

1. Наказі Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження Порядку здійснення Українсько-Польських обмінів молоддю та проведення заходів відповідно до Договору між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про Українсько-Польську Раду обміну молоддю» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-16#Tex>.
2. Наказі Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження Порядку здійснення обмінів молоддю України та Литви та проведення заходів відповідно до Угоди між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1498-16#Tex>

¹ SALTO- є аббревіатурою від “Support and Advanced Learning and Training Opportunities” та перекладається як “Підтримка, поглиблене навчання та можливості навчання” - ред.

ПЕРЕДМОВА

Метою молодіжних обмінів є залучити та змотивувати молодих людей “ставати активними громадянами/громадянками, наблизити їх до Європейського проєкту, допомогти їм набути та розвинути компетентності для життя та для їх професійного майбутнього”. Таким чином, молодіжні обміни характеризуються справжньою взаємовіддачею: активна участь молодих людей у їхніх громадах і суспільстві в цілому є служінням для загального блага, тоді як набуття ними важливих компетентностей є інвестицією у власне майбутнє. Якісний молодіжний обмін збалансовано поєднує обидва ці елементи.

У сучасній Європі безперервно розширюються можливості для молодих людей реалізовувати себе як громадянина/громадянку та тих, хто навчається. Програма Еразмус+ та її попередниці є гарним прикладом такого розвитку, бо протягом багатьох років кількість молодих людей, охоплена програмою, постійно зростає. Водночас, життя молодих людей все більше зазнає впливу невизначеності та змін.

Способи участі молодих людей у демократичному житті та передумови, які формують їх участь, зазнають змін. Окрім можливості брати участь у звичних процесах прийняття рішень, заснованих на ієрархічних уявленнях представницьких структур, молоді люди в сучасній Європі беруть участь у різноманітних альтернативних формах участі. Таких як громадська активність, яка базується на вирішенні проблем, соціальні рухи або кампанії з політичного споживацтва, багато з яких відбуваються, повністю або частково, у транснаціональному та цифровому просторах.

У той час, коли можливості участі стають все більш різноманітними, якість демократії в Європі все ще викликає дедалі більше занепокоєння. Молоді люди, які краще, ніж будь-яке інше покоління підготовлені та вміють бути почутими, також стикаються з перешкодами неспокійного політичного клімату, труднощами, яких зазнають інституції під час адаптації до мінливих суспільних потреб і реалій, розпаду соціальної єдності, а також зростання дезінформації та неоднозначності в публічному дискурсі. Для молодих людей стає все більш важливим мати конструктивно-критичний погляд на те, що відбувається навколо них, а також набуття громадянських, політичних і соціальних компетентностей, які відповідають складності сучасного суспільства.

Підтримка ефективної участі молодих людей у громадському житті та їхньої мотивації залишатися активними в суспільстві має важливе значення для підтримки демократії в Європі. Відповідно, сприяння участі молоді є одним із наріжних каменів молодіжної стратегії ЄС (2019 – 2027) та одинадцяти молодіжних цілей, які додаються до неї. Програма Еразмус+ у сфері молоді виступає центральним механізмом, який реалізує на практиці молодіжну стратегію. Програма надає молодим людям різноманітні можливості, такі як молодіжні обміни, щоб продемонструвати і навчитися змістовної участі молоді.

Молодіжна стратегія ЄС і програма Еразмус+ також підкреслюють роль молодіжної роботи в підтримці росту та розвитку молодих людей. Пов'язаний із

молодіжною стратегією ЄС, Європейський порядок денний молодіжної роботи також спрямований на зміцнення та подальший розвиток практики та політики молодіжної роботи в Європі. Молодіжні обміни часто відбуваються як частина регулярної молодіжної роботи, яка відіграє важливу роль в інтеграції принципів і підходів неформальної освіти у міжнародній мобільності і, тим самим, користуючись її освітнім та педагогічним потенціалом.

Молодіжні обміни є унікальною формою міжнародної навчальної мобільності, оскільки протягом значної частини проєкту молодь не повинна кудись їхати. Тому навчальні можливості розширюються від періоду, проведеного за кордоном або з іншими молодими людьми з інших країн, до дуже ранніх етапів створення концепції проєкту та останніх кроків подальшої діяльності, які відбуваються переважно на місцевому рівні. Тим не менш, оскільки молодіжні обміни об'єднують два чи декілька регіонів Європи спільною метою, весь проєкт має потужний європейський вимір від початку до кінця.

Якщо молоді люди беруть участь у молодіжному обміні на всіх етапах проєкту, це може стати для них справжньою трансформаційною навчальною мандрівкою. Місцевий лідер/місцева лідерка групи, який/яка є основною підтримуючою особою під час молодіжного обміну і на якого/яку також спрямована ця публікація, відіграє ключову роль у формуванні обміну та спрямуванні залучених молодих людей. Лідер/лідерка групи часто є молодіжним працівником /молодіжною працівницею або досвідченим молодіжним лідером /досвідченою молодіжною лідеркою, особою, яка представляє молодіжну роботу в одній із багатьох різних форм, які проявляються у Європі.

Загалом ця публікація приділяє велику увагу місцевій молодіжній роботі та вирішальній ролі фахівців/фахівчинь на місцевому рівні, а також їхній постійній присутності в житті молодих людей і постійним зусиллям щодо їх підтримки, які виходять за рамки випадкових проєктів чи інших короткострокових інтервенцій, що є передумовою якісної міжнародної навчальної мобільності.

Про що ця публікація та як нею користуватися?

Ця публікація розроблена як посібник для підтримки лідерів/лідерок групи у плануванні та проведенні якісних молодіжних обмінів у рамках програми Еразмус+ на 2021–2027 років. Вона має на меті запропонувати інсайти різноманітних аспектів якості та практичних навичок написання/подання заявок молодіжних обмінів, а також популяризувати молодіжні обміни, як життєво-важливий інструмент для розвитку компетентностей молодих людей шляхом змістовної участі молоді на місцевому та європейському рівнях.

Публікацію структуровано за п'ятьма розділами, які відповідають п'яти хронологічним фазам проєкту молодіжного обміну: дослідження (ідей), планування, підготовка, реалізація та, наостанок, подальші дії. Щоб краще зрозуміти молодіжні обміни та орієнтуватися в процесі подачі заявки та самому проєкті, ми радимо читачеві/читачці пройти по всіх розділах перед початком роботи. Навіть якщо питання стибу “Як розповсюджувати результати проєкту?” можуть здатися далекими на початку. Форма заявки на молодіжний обмін вимагає, щоб усі аспекти проєкту були відрефлексовані та сплановані заздалегідь, все ж для кращого розуміння процес подачі проєкту розглядається в цій публікації на початку розділу 2. Після початкового читання публікація може супроводжувати читача/читачку мандрівкою молодіжним обміном у режимі реального часу.

Важливо: всю інформацію про молодіжні обміни та програму Еразмус+, представлену в цій публікації, слід перевіряти в актуальному програмному довіднику відповідного року!

Молодіжні обміни як частина (міжнародної) молодіжної роботи

Ця публікація стверджує, що молодіжні обміни є частиною міжнародної молодіжної роботи. Що ми розуміємо під значенням “молодіжна робота” й як вона організована відрізняється від однієї країни та контексту до іншої. У цій публікації молодіжна робота розуміється як довготривалий процес, який пропонує діяльність з молодими людьми та для них соціального, культурного, освітнього чи політичного характеру. Молодіжна робота може набувати різноманітних форм і підходів, однак головна мета молодіжної роботи полягає в тому, щоб надати молодим людям можливість формувати власне майбутнє.

Визначними ознаками молодіжної роботи є:

- **Молодь активно обирає свою участь і ця участь не є обов'язковою;**
- **Робота відбувається там, де є молодь;**
- **Молода людина та молодіжний працівник/молодіжна працівниця або молодіжний лідер/молодіжна лідерка є партнерами в цілеспрямованому та спланованому процесі навчання на благо розвитку молоді людини;**
- **Молоді люди спільно формують діяльність у молодіжній роботі, що допомагає їм дізнатися, як працюють соціальні процеси та як вони самі можуть зробити власний внесок у життя суспільства;**
- **Вона є інклюзивною і недискримінаційною;**
- **Забезпечується захист, здоров'я та безпека молодих людей.**

Цільова аудиторія

Цільовою аудиторією цієї публікації є будь-яка особа чи група, яка розглядає перспективу організації молодіжного обміну в рамках програми Еразмус+. Це може бути молодіжний працівник/молодіжна працівниця, активіст/активістка або волонтер/волонтерка у молодіжному центрі, молодіжній організації чи будь-якій некомерційній організації², яка працює з молодими людьми, або група молодих людей, або активний член/активна членкиня інформальної, але організованої групи молодих людей, зацікавлених у молодіжних обмінах.

Незалежно від можливостей читача/читачки, видання припускає, що в ідеалі він або вона вже залучені до роботи з молоддю професійно чи добровільно, а отже, безпосередньо працюють з молоддю на регулярній довгостроковій основі. Термін “лідер/лідерка групи”, яким публікація буде звертатися до читача/читачки, стосується дорослої особи (від 18 років і старше), яка приєднується до молодих людей, які беруть участь у молодіжному обміні для того, щоб забезпечити їх ефективне навчання, а також захист і безпеку. Лідер/лідерка групи також представляє організацію (або інформальну групу), яка є одним із формальних партнерів у проєкті молодіжного обміну.

Видання адресоване читачеві/читачці як новачку/новачці чи початківцям в молодіжних обмінах, але це не означає, що більш досвідчені лідери/лідерки груп не матимуть від цього користі. Оскільки основна увага зосереджена на тому, як підвищити якість молодіжних обмінів, не має значення, чи читач/читачка уже проводив/проводила молодіжні обміни раніше. Завжди є чому вчитися та вдосконалюватися!

Публікація написана з припущенням, що активності молодіжного обміну здійснюються

читачами/читачками та їх молодіжним центром, організацією чи групою. Однак, оскільки всі партнери та групи повинні брати участь у всіх фазах проєкту та залучати відповідні місцеві громади, публікація може принести таку ж саму користь тим читачам/читачкам, які представляють партнерів, які планують відправити молодих людей та лідерів/лідерок груп прийняти участь в молодіжному обміні в іншій країні.

Читачеві/читачці надається багато порад і нагадувань, як підійти до певного питання чи завдання. Однак в актуальних проєктах, завдання розподіляються між лідерами/лідерками, і певні завдання можуть і повинні виконуватися молодими людьми самостійно або у співпраці з лідерами/лідерками. Розподіл завдань у кожному проєкті має відбуватися відповідно до того, що підходить для цього конкретного проєкту.

Що таке “Вишенька на торті”?

“Вишенька на торті” — це захід підтримки в рамках Програми Еразмус+ та її попередніх програм, розроблених MOVIT, Словенським національним агентством програми Еразмус+ (молодіжна сфера) та Ресурсним центром SALTO Південно-Східної Європи. Він складається з цієї публікації (та її попереднього видання, опублікованого в 2015 році) і концепції для офлайнного навчального курсу щодо підвищення якості молодіжних обмінів, який проводиться щорічно. Назва “Вишенька на торті” говорить про те, що міжнародні молодіжні обміни є вишенькою на вершині існуючих процесів молодіжної роботи з молодими людьми на місцевому рівні. Відгуки до цього видання вітаються, будь-які відгуки слід надсилати за контактними даними, вказаними в кінці публікації.

² Комерційний суб'єкт може бути партнером, якщо він призначений для корпоративної соціальної відповідальності.

»ПРИСКОРЕНИЙ КУРС«

ПРО МОЛОДІЖНІ ОБМІНИ

Конкретні цілі:

- сприяти міжкультурному діалогу, навчанню та відчуттю бути європейцем/європейкою;
- розвивати навички та ставлення молодих людей;
- зміцнювати європейські цінності та руйнувати упередження та стереотипи;
- підвищити обізнаність щодо соціально-актуальних тем і таким чином стимулювати залучення до суспільства молодих людей та їх активну участь.

Етапи проєкту:

- планування (визначення потреб, цілей, результатів навчання, форматів діяльності, розробка робочої програми, графіка заходів тощо);
- підготовка (практичні заходи, укладення угод з партнерами, мовна/міжкультурна/навчальна підготовка та підготовка учасників/учасниць перед від'їздом, пов'язана з завданнями тощо);
- реалізація заходів;
- подальші дії (оцінка діяльності, ідентифікація та документування результатів навчання учасників/учасниць, а також поширення та використання результатів проєкту).

Елементи якості:

- покладається на активне залучення молодих людей та організацій-учасниць, які повинні брати активну роль на всіх етапах проєкту, покращуючи таким чином їх досвід навчання та розвиток;
- залучає різноманітні групи учасників/учасниць і відштовхується від цієї різноманітності;
- базується на чітко визначених потребах молодих учасників/учасниць;
- забезпечує належне визначення та документування результатів неформального та інформального навчання учасників/учасниць;
- заохочує учасників/учасниць рефлексувати над європейськими темами та цінностями.

Допустимі організації-учасниці

- неприбуткова організація, асоціація, громадська організація; Європейська молодіжна громадська організація; державний орган на місцевому, регіональному, національному рівнях; соціальне підприємство; комерційна організація, яка займається корпоративною соціальною відповідальністю;
- інформальна група молодих людей; заснована в державі-члені ЄС або третій країні, асоційованій в Програмі, або в третій країні, неасоційованій в Програмі, які межують з ЄС.

Хто може подати заявку?

Заявницею може бути будь-яка відповідна організація-учасниця або група, створена в державі-члені ЄС або третій країні, асоційованій в Програмі. Ця організація подає заявку від імені всіх організацій-учасниць, залучених до проекту.

Кількість організацій-учасниць

Мінімум дві організації-учасниці (принаймні одна відправляюча організація і принаймні одна приймаюча організація) з різних країн повинні бути залучені.

Допустимі учасники/учасниці

- Молоді люди віком від 13 до 30 років, які проживають у країнах їх відправляючих та приймаючої організації;
- Лідери/лідерки групи та фасилітатори/фасилітаторки, які беруть участь, мають бути старші за 18 років.

Тривалість проекту

Від 3 до 24 місяців.

Куди подавати заявку?

До національного агентства країни, у якій заснована організація-заявниця.

Коли подавати заявку?

Заявники/заявниці повинні подати заявку на отримання гранту до дат, зазначених у програмному посібнику Еразмус+, актуальному на момент подачі заявки.

Тривалість діяльності (самого обміну)

Від 5 до 21 дня, без урахування днів переїзду.

Місце(я) проведення заходу

Захід має відбуватися в країні однієї (або кількох, у разі виїзних заходів) організацій, які беруть участь у цьому проекті.

Кількість учасників/учасниць та склад національних груп

- Мінімум 16 і максимум 60 учасників/учасниць на захід (без урахування груп лідерів/лідерок, фасилітаторів/фасилітаторок і супроводжуючих осіб). У випадках молодіжних обмінів, в яких беруть участь лише молоді люди з меншими можливостями, мінімальна кількість учасників/учасниць становить 10;
- Мінімум 4 учасники/учасниці в групі (не враховуючи груп лідерів/лідерок, фасилітаторів/фасилітаторок та супроводжуючих осіб);
- Мінімум дві групи молодих людей з двох різних країн;
- Кожна група повинна мати хоча б одного лідера/лідерку групи;
- Максимум два фасилітатори/дві фасилітаторки на один захід.

Заходи в межах держав-членів ЄС та третіх країнах, асоційованих в Програмі: усі організації-учасниці мають бути з держав-членів ЄС або третьої країни, асоційованої в Програмі.

Заходи із третіми країнами, неасоційованими в Програмі, сусідніми з ЄС: захід має включати принаймні одну організацію-учасницю з держави-члена ЄС або третьої країни, асоційованої в Програмі, та одну організацію-учасницю із третьої країни, неасоційовану в Програму, яка є сусідньою з ЄС. .

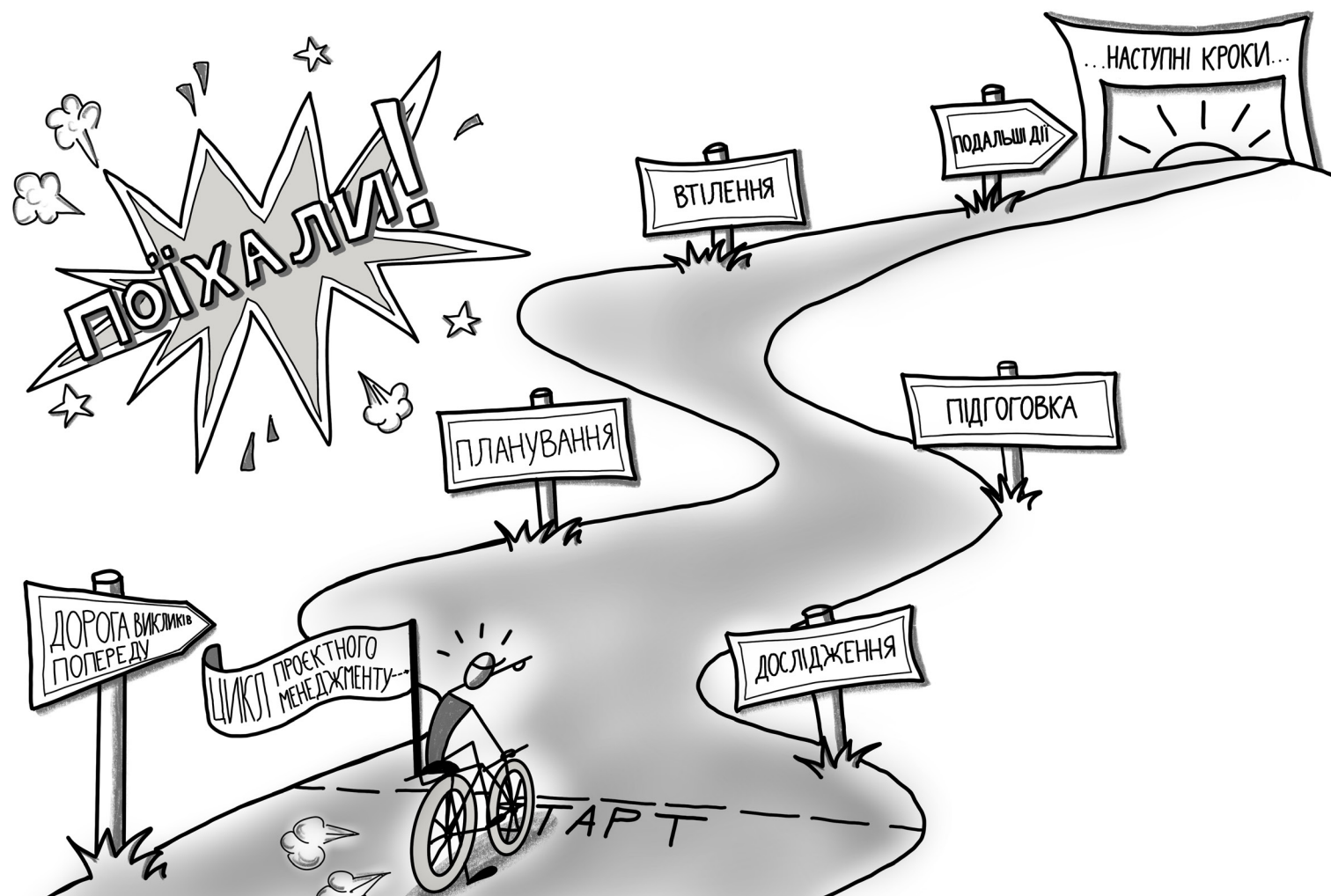
Інші критерії:

Принаймні одна з відправляючої або приймаючої організацій повинна бути з країни, де є національне агентство, до якого подається заявка.

Наразі (на кінець 2023го року) Україна не має національного агентства. Українські організації можуть подаватися тільки, як партнери, але не бути аплікантами.

01 ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, майбутній лідер/лідерка групи, ти хочеш організувати молодіжний обмін! Це фантастично! Але зачекайте...

1.1 ЩО Ж ТАКЕ МОЛОДІЖНИЙ ОБМІН?

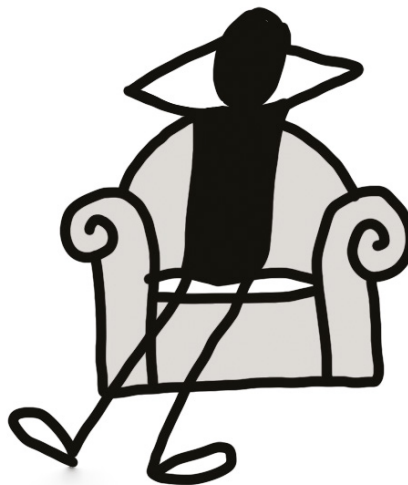
Молодіжний обмін – це форма неформальної навчальної мобільності молоді, яка відбувається на міжнародному рівні. В основі проекту молодіжного обміну лежить діяльність, під час якої дві або більше груп молодих людей з різних країн зустрічаються та якісно проводять час разом, беручи участь у активностях їх спільних інтересів. Молодіжний обмін може включати майстерні, інтерактивні вправи, дебати, рольові ігри, симуляції, активності на свіжому повітрі та багато іншого. Звучить захоплююче, чи не так?

У ширшому розумінні молодіжний обмін є частиною міжнародної молодіжної роботи. Це означає, що він повинен надати молодим людям простір для проживання певного досвіду, навчання та обміну в інклюзивному, безпечному та заохочувальному середовищі. Процес має бути цілеспрямованим і забезпечувати як активну участь молодих людей, так і адекватне лідерство від початку до кінця. Тому першою зустріччю молодих людей із молодіжною роботою не має бути купівля їм квитка на літак і відправлення закордон на міжнародний молодіжний обмін, про який вони нічого не знають. Хоча це точно не рекомендується, це теж іноді трапляється. Натомість молодіжні обміни мають супроводжувати існуючий процес молодіжної роботи та формувати логічний крок уперед. Подумайте про це як про десерт – те, чого ти з нетерпінням чекаєш після закуски та основної страви.

Кожен молодіжний обмін має відображати цілі, визначені програмою Еразмус+ (перегляньте розділ під назвою «Прискорений курс з молодіжних обмінів» на початку публікації). Але в той же час їх структура є досить відкритою. Фактично, молодіжний обмін – це про участь молодих людей, їхні потреби, інтереси та прагнення навчатись, бути соціально активними та вносити зміни у

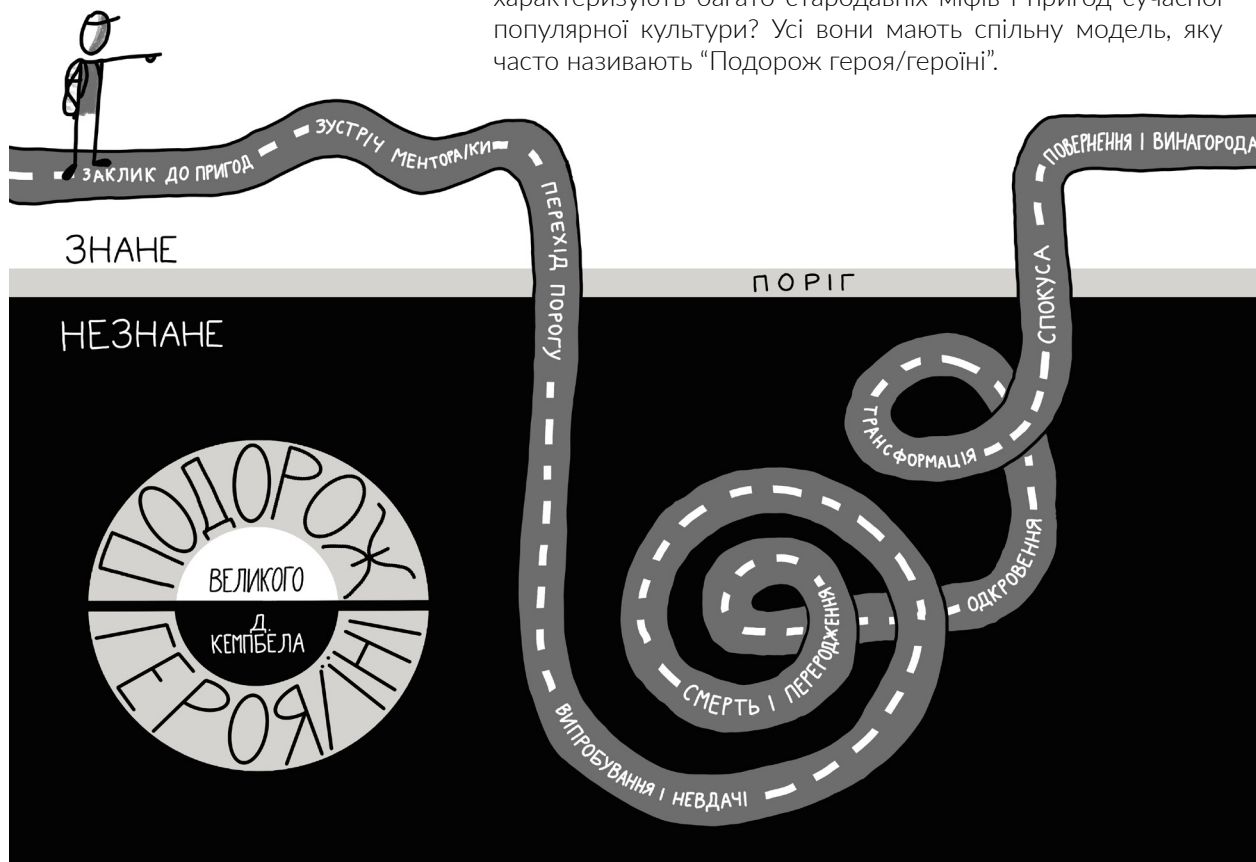
власне життя та у суспільство загалом. Тому, процес має бути розроблений та реалізований самими молодими людьми за допомогою та під керівництвом лідерів/лідерок груп. Оскільки багато молодих людей та лідери/лідерки груп мають різне походження та взаємодіють в межах молодіжного обміну, що також надає унікальну можливість для міжкультурного навчання та усвідомлення того, що означає бути європейцем/європейкою. Важливо, що молодіжні обміни особливо орієнтовані на молодих людей з меншими можливостями і тому прагнуть сприяти соціальній інтеграції.

Кульмінацією молодіжного обміну є час, коли всі групи зустрічаються протягом деякого часу, але це ще не все. Молодіжний обмін стосується всього процесу, який починається з розробки перших ідей, продовжується конкретним плануванням, підготовкою та реалізацією проекту, і закінчується подальшими діями. Багато етапів і заходів в рамках молодіжного обміну насправді відбуваються на місцевому рівні.

1.2 НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДІЮ: ПРИГОДА НА ВСЕ ЖИТТЯ

Щоб передати суть молодіжного обміну, то він як подорож. Чи знайомі ви з історіями “дорослішання”, які характеризують багато стародавніх міфів і пригод сучасної популярної культури? Усі вони мають спільну модель, яку часто називають “Подорож героя/героїні”.

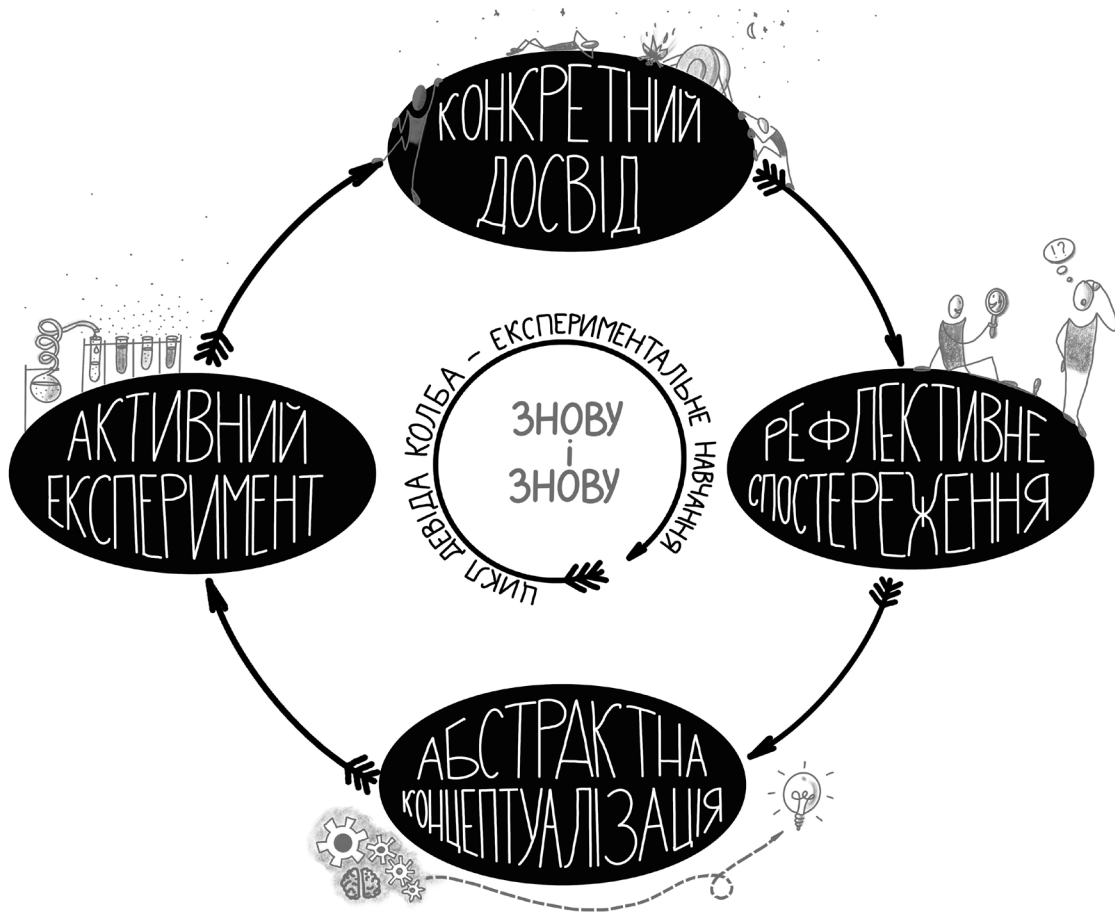

Кожна подорож має однакові етапи. Герой/героїня:

- ➔ залишає своє звичне, буденне оточення, щоб потрапити у невідомий світ;
- ➔ зустрічає нових попутників/попутниць, які впливають на його чи її подорож;
- ➔ стикається з проблемами та вчиться на них;
- ➔ усвідомлює реальну цінність досвіду;
- ➔ повертається додому з новими трансформаціями.

Подорож героя/героїні настільки популярна, тому що вона добре описує емпіричне навчання. Під час молодіжного обміну молоді люди вирушають у подорож не лише тому, що вони подорожують в іншу країну, а й тому, що вони проживають досвід, який, ймовірно, змінює їх і сприяє їх розвитку. Молоді люди, якщо їм дозволено брати активну роль, повинні бути головними героями та героїнями подорожі молодіжного обміну.

Емпіричне навчання – це зокрема навчання через дію, коли індивіди формують знання, набувають навички та розвивають ставлення та цінності на основі безпосереднього досвіду. Це включає в себе критичну рефлексію досвіду, висновки з доречних та корисних інсайтів, узагальнення знань і подальше застосування отриманого на практиці. Це можна проілюструвати циклом досвіду Девіда Колба:

Навчання на основі досвіду є ядром педагогічного процесу, який підтримує особистісний розвиток, а також розвиває емпатію до розуміння інших людей і культур. Повернувшись з подорожі героя/героїні, молоді люди, скоріш за все, вирости, але й також змінився їхній світ. Те, що колись було для них кордоном великого невідомого, тепер стало доступнішим.

1.3 НЕ ШКОЛА, НЕ ДОЗВІЛЛЯ: ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ НАВЧАННЯ НА МОЛОДІЖНОМУ ОБМІНІ?

Навчання під час молодіжного обміну відбувається не так, як процес навчання розуміється з традиційної точки зору. Тут немає теорій, вивчення на пам'ять, аудиторій, ексклюзивних критеріїв чи тестування, і це не є обов'язковим. Натомість навчання відбувається під час знайомства з новими людьми та культурами, створення чогось нового, спілкування, прийняття рішень, пошуку рішень...

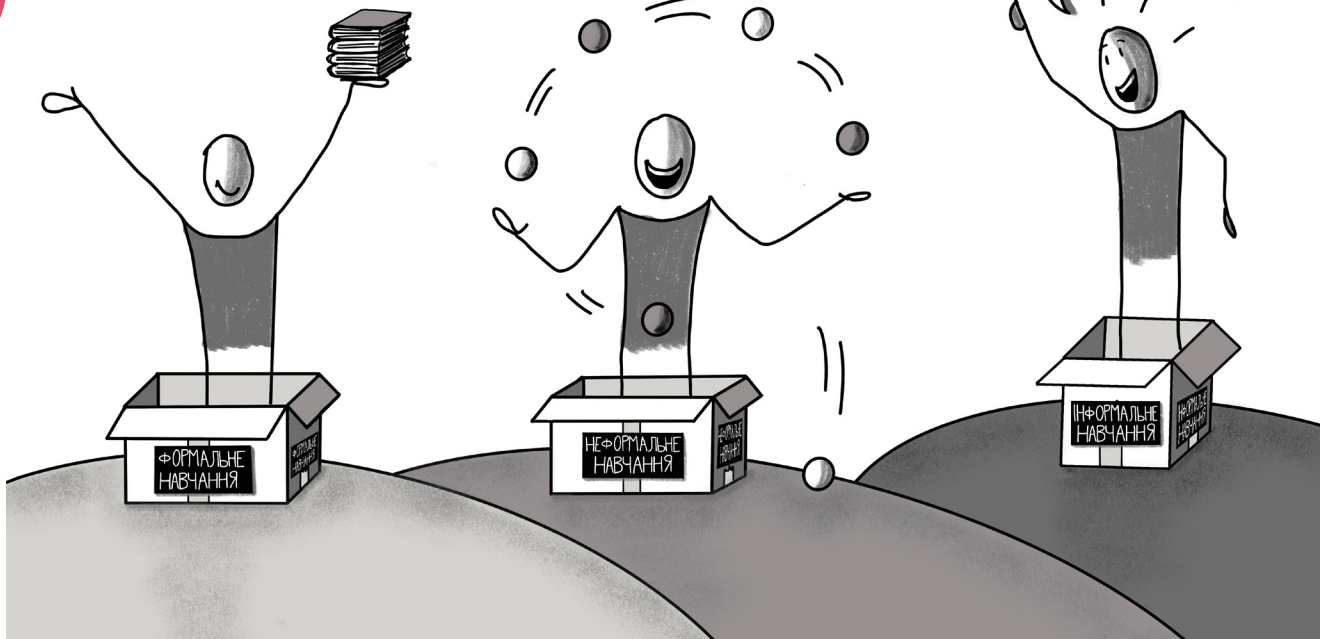
Важливо, однак, те, що процес планується з попередньо поставленими цілями та

програмою заходів, що надає можливості для формування компетентностей.

Цей процес також контролюється, відрефлексовується та оцінюється, незважаючи на те, що кінцеві результати навчання відрізняються від однієї молоді людини до іншої, і жодні стандартні результати навчання не можуть бути визначені заздалегідь. Коли під час молодіжного обміну щось йде не так або не так, як було заплановано, це може стати моментом найефективнішого навчання, враховуючи здійснення належного процесу рефлексії того, що пішло не так і чому.

Цей тип навчання відбувається під час заходів, які є частиною неформальної освіти. Неформальна освіта відбувається в різноманітних контекстах і

середовищах (молодіжний обмін є лише одним із прикладів) і виникає у взаємодії між учасниками/учасницями, які навчаються, навчальною групою та фасилітатором/фасилітаторкою. У порівнянні з формальною освітою (школами, університетами...), вона є добровільною, орієнтованою на потреби тих, хто навчається і не передбачає формальної сертифікації. Однак, це також не те саме, що інформальне навчання, яке може відбуватися через різний життєвий досвід, але яке не планується наперед та не має структури.

1.4 ЗМІСТОВНА УЧАСТЬ МОЛОДІ: ДЛЯ МОЛОДІ, З МОЛОДДЮ, САМИМИ МОЛОДИМИ ЛЮДЬМИ

Оскільки ви читаєте це, ви, ймовірно, вже вмотивовані організувати молодіжний обмін. На це може бути багато різних причин. Можливо, у вашому місцевому молодіжному центрі, організації чи групі не відбулося нічого дуже цікавого, і ви шукаєте щось нове, щоб активізувати свою діяльність. Можливо, ви щойно взяли участь у надихаючій майстерні чи тренінгу на цю тему і відчуваєте, що готові прийняти виклик. Або, можливо, це аспект професійного розвитку, який мотивує вас і вашу організацію.

Усе це вагомі причини, але пам'ятайте, молодіжний обмін має базуватися на потребах своєї цільової групи – молодих людей. І мало того, молоді люди повинні хоча б час від часу займати в ньому головне місце. В ідеалі ви насправді отримали ідею організувати молодіжний обмін безпосередньо від молодих людей, і тепер ви намагаєтесь розібратись, як це

зробити разом.

Змістовна участь молоді вимагає, щоб будь-який захід проводився не лише для молодих людей, але й разом із ними та ними самими. Модель участі Роджера Харта під назвою "Сходи участі" допомагає проілюструвати різні підходи до участі.

Перші три рівні – це фальшива участь, яка означає, що молодими

людьми або маніпулюють, або їхня участь є чисто символічною чи декоративною. Починаючи з четвертої сходинки, існують різні форми змістовної участі, і бути вище на сходах не завжди обов'язково краще. Потрібно завжди брати до уваги ситуацію, контекст і можливості молодих людей і переконатися чи існує баланс між спроможностями, що розвиваються, і зростаючою відповідальністю.

Тому, щоб досягти рівня змістовної участі молоді в молодіжному обміні, потрібно заохочувати молодих людей брати на себе відповідальність та лідерські ролі. Якщо вони вже працювали з групою молодих людей у контексті молодіжної роботи, є кращі шанси, що вони більш ніж готові до виклику, який ставить перед ними молодіжний обмін. Але якщо ви залучаєте молодих людей з меншим досвідом, молодіжний обмін надає багато можливостей для практики активної участі разом з лідером/лідеркою групи, який/яка може підтримати у прийнятті рішень. Ваша роль як лідера/лідерки є вирішальною тут у забезпеченні молоді достатньою кількістю можливостей для навчання та викликів, не перевантажуючи їх.

1.5 ЯК РОЗПОЧАТИ?

Навіть якщо перша ідея організувати молодіжний обмін виникла не від молодих людей, це, звісно, також буде хорошим початком, якщо ваш молодіжний центр, організація чи група візьме на себе ініціативу за них і запропонує його організувати. Можливо, ви вже маєте певні уявлення про те, якими проблемами в житті молодих людей міг би займатися молодіжний обмін, але водночас цікавитесь, що насправді потрібно молодим людям. Тоді перше завдання — піти і запитати їх!

Підхід, орієнтований на потреби, означає, що організація молодіжного обміну має ґрунтуватися на реальній проблемі, визначеній групою молодих людей, бажано на проблемі, у розв'язанні якої вони

хочуть зробити свій внесок або внести зміни. Це може бути у вигляді вирішення гострої проблеми у місцевому контексті, про яку молоді люди хотіли б підвищити обізнаність або щось змінити, як-от відсутність можливостей, з якими стикаються молоді люди з неблагополучних родин, аби могли розвиватись, громадянська та політична апатія в місцевій громаді, засмічення довкілля тощо. Дуже ймовірно, що подібні проблеми хвилюють молодь і в інших країнах Європи. Існує незліченна кількість глобальних проблем і транснаціональних громадських і соціальних причин, які сьогоднішня молодь приймає близько до серця, і багато з них конкретно проявляються на місцевому рівні. Водночас питання, які піднімаються, не завжди

повинні базуватися на масштабних суспільних проблемах. Молоді люди можуть, наприклад, просто визначити проблему, пов'язану з відсутністю взаємодії місцевої молоді з однолітками з інших країн у місцевій громаді і вони хотіли б це змінити. Ви, як лідер/лідерка групи, можете допомогти їм побачити, як таку проблему можна пов'язати з більш загальними темами, такими як заохочення до толерантності, боротьба з дискримінацією та набуття компетентностей у міжкультурному діалозі.

Однак важливо, щоб потреби стали прецедентом, інакше так може статися, що молодіжний обмін відбудеться лише заради молодіжного обміну. Саме тут існує підвищений ризик того, що це стане просто можливістю для подорожей і туризму, а не змістовним освітнім процесом і розвитком основних компетентностей залучених молодих людей.

Якщо у вас уже є активна група молодих людей, з якими ви тісно і регулярно працюєте у вашому молодіжному центрі, організації чи групі, ви, ймовірно, регулярно дізнаєтесь про їхні потреби. Однак, якщо ваша потенційна цільова група для молодіжного обміну ширша, існують інші рішення окрім як проведення аналізу потреб. Можна запровадити своєрідну "фокус-групу", яка складається з вибірки молодих людей із ширшої групи, яку ви намагаєтесь охопити. Отримавши від цих молодих людей певні підказки щодо їхніх потреб та інтересів, вам буде легше підійти до ширшої цільової групи. Якщо ви не можете зустрітися з ними віч-на-віч особисто або онлайн, ви можете скористатись анкетною.

Яким би не був ваш підхід, спробуйте протистояти спокусі консолідувати ідею, яку міг би охопити молодіжний обмін, і особливо навіть вибрати тему та скласти план до того, як ви залучите молодих людей, які фактично братимуть участь. Залучаючи їх із самих ранніх етапів мозкового штурму та розробки ідей, ви не тільки гарантуєте, що це справді відповідає їхнім потребам та інтересам, але й маєте найкращі шанси

підтримувати їхню залученість протягом усього процесу, даючи їм відчуття приналежності до нього. Це не означає, що ви повинні залишатися пасивними на цьому етапі. Ви можете надихати та закликати молодих людей висловлювати свої потреби та взяти участь.

Пам'ятайте про те, щоб спробувати створити групу, яка охоплює різноманітність у таких сферах, як гендер, етнічна приналежність та/або соціально-економічне походження тощо. Пам'ятайте також, що є багато молодих людей, до яких не обов'язково так легко достукатися, оскільки вони знаходяться в ізолюваному, маргіналізованому або вразливому становищі. Можливо, ви захочете докласти додаткових зусиль, щоб знайти та залучити цих молодих людей, оскільки вони можуть отримати найбільшу користь від молодіжного обміну, а програма Еразмус+ також заохочує залучати до проєктів молодих людей з меншими можливостями. Тема інклюзії більш детально розглядається далі в цьому розділі.

1.6 ВІД МРІЙ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ

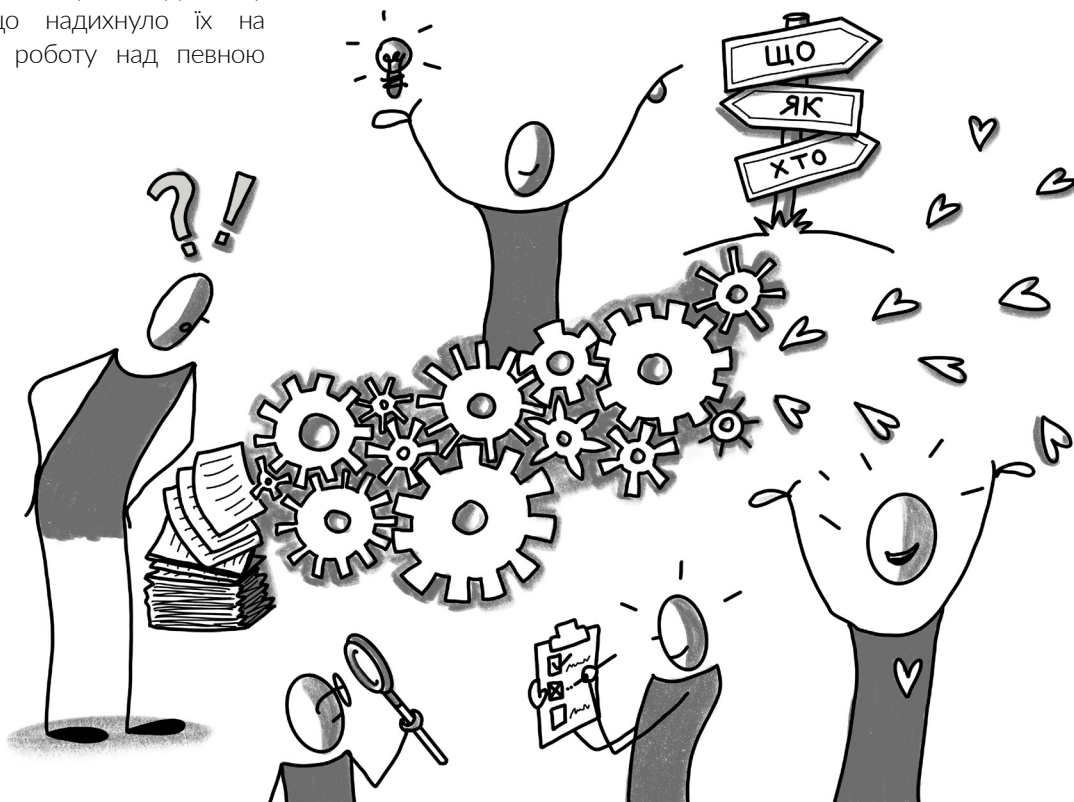
Після того як ви зібрали групу, гарною ідеєю буде організувати сесію, на якій ви спробуєте розвинути перші ідеї на основі визначених потреб. Молоді люди приходять зі своїми очікуваннями щодо молодіжного обміну та формують їх відповідно до того, що ви їм презентуєте. На цьому етапі було б добре дати їм основне уявлення про молодіжний обмін, але немає потреби презентувати усі деталі одразу. Переконайтеся, що всі почують очікування одне одного – аби ви могли працювати над їх задоволенням або визначити, чому вони не можуть бути задоволені. Таким чином ви підтримуєте мотивацію групи та визначаєте, чи дійсно учасник/учасниця підходить для молодіжного обміну.

Тема – як задовольнити визначені потреби, наприклад, за допомогою мистецького вираження, громадянської

чи громадської активності, спортивних заходів – може мати багато відправних точок. Це може бути пов'язано із діяльністю, якою молоді люди займаються у своєму повсякденному житті. Крім того, молоді люди зазвичай дуже цікавляться чимось новим; можливо, молодіжний обмін міг би стати дверима, за якими можна дослідити щось нове! Або, можливо, хтось із них уже брав участь в іншому молодіжному обміні, що надихнуло їх на подальшу роботу над певною темою?

Допомогти молодим людям розвинути ідею можна креативними методами і не варто їх сильно обмежувати на початковому етапі. Таким чином ви, ймовірно, отримаєте більше ідей, з яких група зможе вибрати ті, які їй подобаються. Однак, щоб зберегти довіру в очах групи, важливо зробити наміри чіткими та прозорими з самого початку. Розпочинаючи сесію, варто згадати, що кожна ідея буде вітатися, але наприкінці зустрічі будуть обрані лише деякі. Також можливо, що ви не завжди будете погоджуватись з молодими людьми щодо того, наскільки хорошими чи реалістичними є певні ідеї, але важливо залишатися відкритими та підтримувати їх. Деякі ідеї можуть здаватися слабкими або нереалістичними, поки ви не почнете над ними працювати.

У деяких випадках доцільно трохи обмежити тематичний напрямок. Якщо ваш молодіжний центр, організація чи група має певну основну сферу чи

діяльність, можливо, безпечніше буде заявити про це з самого початку та продовжити мозковий штурм навколо цієї теми.

Особливо, якщо ви зібрали групу молодих людей, які ще не знають одне одного, вони можуть не відчувати себе достатньо безпечно, щоб повністю зануритись у процес. Вони можуть вагатися висловлювати свою думку або очікувати від вас більшої ініціативи щодо ідеї. Важливо, щоб ви утримували тиск і не брали на себе занадто велику відповідальність у такому випадку, а краще спробували різні способи залучити їх. Спочатку все може здатись неоднозначним, але трохи творчого хаосу під час першої зустрічі – це не обов'язково погано.

Якщо ви знаєте інших молодих людей або колишніх лідерів/лідерок груп, які раніше брали участь у молодіжному обміні, можливо, вони хотіли б прийти та розповісти про свій досвід, щоб надихнути вашу групу? Якщо у вашій місцевій громаді немає нікого, хто б брав участь, гарною ідеєю було б знайти та показати декілька відео чи інших матеріалів, щоб концепція була більш конкретною та зрозумілою для молоді. Щоб отримати такі матеріали, ви можете звернутися до свого національного агентства або до ресурсних центрів SALTO.

Після того, як молоді люди визначили перші ідеї і вибрали ту, яка їх найбільше приваблює, ви можете допомогти їм підняти ідею на вищий рівень і допомогти їм узгодити її з принципами та критеріями в рамках програми Еразмус+. Саме собою зрозуміло, що до цього моменту ви маєте бути ознайомленими з тим, що програма Еразмус+ говорить про молодіжні обміни.

Варто також нагадати молодим людям, що врешті-решт молодіжний обмін також залучатиме інші молодіжні групи, і це також має мати важливе значення для них. Тому вони повинні пам'ятати, що ідея має потенційно резонувати іншим молодим людям, які не присутні на сесії, і що буде інший процес

узгодження вибраної ідеї з потребами та ідеями майбутніх партнерів.

1.7 ХТО ЩО РОБИТЬ І ХТО БЕРЕ НА СЕБЕ ЛІДЕРСТВО?

Добре почати розподіляти ролі та обов'язки в групі з самого початку. Розуміння того хто що робить, підвищує мотивацію та впевненість молодих людей, сприяє згуртованості групи та допомагає розвинути різні компетентності. Крім того, при розподілі завдань молоді люди повинні бути залучені до прийняття рішень, і рішення мають відображати їхні побажання та навички. Якщо людина, наприклад, захоплена фотографіями та редагуванням, чому б не дозволити їй відповідати за графіку та комунікацію? Можливо, одного разу ця людина стане професіоналом/ професіоналкою і завжди буде пам'ятати свій перший досвід навчання, який був таким приємним. У той же час пам'ятайте про те, щоб дати молодим людям простір для розвитку нових навичок і участі в завданнях, у виконанні яких вони, можливо, не мають досвіду, але мають мотивацію вчитися з самого початку. До того ж, якщо молоді люди хочуть брати більше обов'язків та більш лідерську роль, довіряйте їм. Це може бути непросто, але врешті-решт це буде їхня подорож.

Однак те, що молоді люди знаходяться на передньому плані проєкту, ще не означає, що немає ролі для лідера/лідерки групи. Ви повинні взяти на себе роль підтримуючого ментора/підтримуючої менторки та усвідомити, що всі молоді люди мають різні сильні сторони, здібності та труднощі. Варто підтримувати їх у тому, щоб вчитися та робити якомога більше, беручи до уваги їхні різні початкові точки. Це може бути безпосередньо підтримка розвитку тих сфер, де молоді люди потребують додаткової допомоги, або визначення можливостей для навчання чи розвитку молодих людей, щоб розвивати нові навички та покращувати їхні знання в певній сфері так, щоб вони

краще справлялись зі своїми обов'язками в межах молодіжного обміну. Також може статися так, що певні завдання в молодіжному обміні делегуються лідеру/лідерці групи, такі наприклад як бронювання квитків, на прохання молодих людей.

Є багато різних факторів, які необхідно враховувати, оцінюючи скільки підтримки потребує група чи конкретна молода особа. Це може бути пов'язано з такими факторами, як вік, освіта, попередній досвід участі у заходах молодіжної роботи або особливі потреби. Зауважте також, що особливо неповнолітнім, більш недосвідченим або вразливим молодим людям потрібно буде допомога у моніторингу їх роботи та підтримка протягом усього проєкту. Але ви все одно повинні визнавати їхні здібності та підтримувати їх у навчанні та заохочувати робити якомога більше, схоже до того, як ви підтримуєте й інших молодих людей.

Зрештою, ви та ваш молодіжний центр, організація чи група все ще відповідаєте за більшу групу та молодіжний обмін разом із вашими партнерами та іншими лідерами/лідерками, тому слідкуйте за тим, що відбувається. Навіть якщо ви дозволили молодим людям виконувати завдання!

1.8 КІЛЬКІСТЬ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ТА ЛІДЕРІВ/ЛІДЕРОК ГРУП?

Кожна організація повинна надіслати не менше чотирьох молодих людей у супроводі принаймні одного лідера/ одної лідерки. Якщо у вашому молодіжному обміні беруть участь лише дві організації, кожна група повинна буде надіслати вісім учасників/учасниць, щоб досягти мінімального порогу в шістнадцять учасників/учасниць, за винятком молодіжних обмінів, у яких беруть участь лише молоді люди з меншими можливостями (мінімальна кількість учасників/учасниць становить десять). Рекомендується, щоб молодіжні обміни залучали принаймні на одну людину більше ніж є необхідний мінімум.

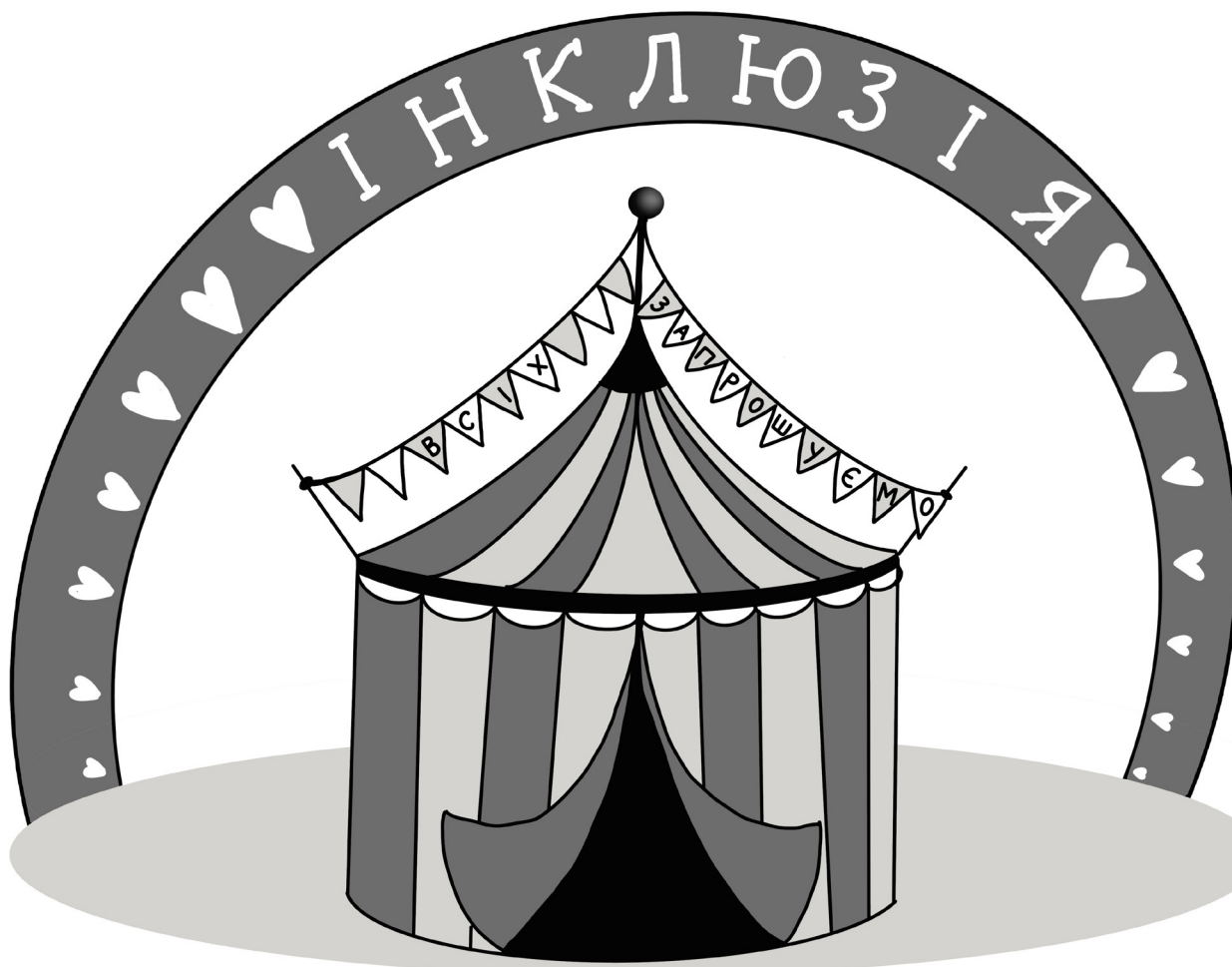
Це перестраховує випадки, коли скасовують свою участь, і заміна не може бути знайдена через ряд факторів, таких як хвороба в останню хвилину або сімейна невідкладна ситуація.

Незважаючи на те, що на групу потрібні лише один лідер/одна лідерка, різні країни та культури молодіжної роботи можуть мати різні підходи. Наприклад, можуть очікувати, що від групи будуть лідери обох статей: чоловік і жінка. Бажано не сприймати нічого як належне і не нав'язувати якийсь особливий підхід. Було б добре залишити це питання на потім, коли інші партнери підключаться.

1.9 НІХТО НЕ ПОВИНЕН ЗАЛИШАТИСЯ ОСТОРОНЬ: ДЕЯКІ ДУМКИ ЩОДО ІНКЛЮЗІЇ

Зверніть увагу на походження молодих людей. Зрештою чи є в групі хтось неблагополучного походження? Інклюзія молодих людей з меншими можливостями є одним із пріоритетів програми Еразмус+, однак до такої інклюзії потрібно відноситись з обережністю. Слід вжити всіх необхідних заходів для того, щоб зменшити перешкоди для участі і таким чином заохочувати інклюзивність.

Щоб зрозуміти соціальне включення (інклюзію) потрібно спочатку зрозуміти соціальне виключення. Соціальне виключення – це процес, який виштовхує окремих осіб і групи на задвірки суспільства та перешкоджає їм повноцінно брати участь внаслідок дискримінації, протягом тривалого періоду часу. Соціальне виключення віддаляє людей від роботи, освіти, соціальних і громадських мереж і діяльностей, а також заважає їм брати участь у процесах прийняття рішень. Простіше кажучи, соціальне виключення – це поєднання політик, систем, структур, ставлень і поведінки, які призводять до того, що деякі люди залишаються осторонь, ігноруються або залишаються позаду.

Говорячи про соціальне виключення важливо розуміти, хто є членами/членками нашого суспільства, яким може знадобитися додаткова підтримка та розширення можливостей для повноцінної участі. З точки зору молодіжних обмінів фокус уваги спрямований на молодих людей з меншими можливостями. Це означає, що молоді люди перебувають у невигідному становищі порівняно з однолітками, оскільки вони стикаються з одним або декількома факторами виключення та перешкодами, які, наприклад, можуть бути пов'язані зі здоров'ям та інвалідністю, приналежністю до соціально-маргіналізованої чи дискримінованої групи, низькою успішністю у школі або передчасним залишенням школи, нестійким соціально-економічним становищем, соціальними та міжособистісними проблемами, проживанням в периферійних, менш забезпечених або проблемних районах тощо.

Соціальне включення (інклюдія) – це процес запобігання або протилежність процесу соціального виключення шляхом розширення можливостей і ресурсів, необхідних для повноцінної участі в житті суспільства. Це передбачає участь у процесах прийняття рішень і доступ до фундаментальних прав, які мають призвести до відчуття приналежності. Хоча вважається, що процес включення (інклюдії) має бути зосереджений на тих, хто був соціально виключеним,

іноді є молоді люди, які не належать до жодної з категорій молодих людей з меншими можливостями, але все одно потребують додаткової підтримки, щоб бути включеними в процес молодіжного обміну. Якою б не була причина, молодіжний обмін має бути місцем, де кожен/кожна повинен/повинна відчувати себе бажаним гостем/бажаною гостею, і місцем, де відмінності та різноманітність вшановуються.

1.10 ПОДОЛАННЯ СТРАХІВ - СТРАХИ Є НЕ ЛИШЕ У МОЛОДІ

Крім очікувань у молодих людей можуть виникати вагання або навіть страхи щодо участі в молодіжному обміні. Багато страхів походять від зустрічі з невідомим. Одна молода людина, можливо, ніколи раніше не користувалася іноземною мовою; інша, можливо, раніше не ночувала поза домом. Навіть якщо молоді люди більш досвідчені, молодіжний обмін все одно є для них викликом. Це нормально мати змішані почуття. Важливо приділяти увагу страхам та коливанням молодих людей, щоб було більше шансів подолати їх і перетворити на особисті перемоги. Багато страхів можна усунути, просто створивши підтримуюче та заохочувальне середовище.

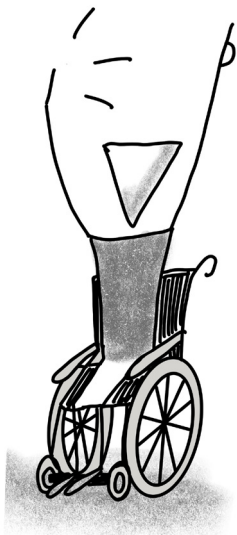
Хороший момент для подолання страхів і пошуку рішень – це коли група вже сформована і молоді люди почуваються в ній у безпеці. Ваше завдання як лідера/лідерки групи полягає в тому, щоб переконатися, що всі необхідні заходи безпеки вжиті для забезпечення фізичного та емоційного благополуччя кожного/кожної. Молодіжний обмін повинен кинути виклик молодим людям, але ви повинні підстрахувати! Тема захисту, здоров'я та безпеки молодих людей детально розглядається у розділі 3.

Залежно від віку молодих людей, вам також може знадобитися зіткнутися зі страхами їхніх батьків. Для молодших, а саме неповнолітніх, знадобиться згода батьків для того, щоб молоді люди могли взяти участь. Іноді батьки мають більше страхів, ніж молоді люди, і деякі з цих страхів можуть здатися вам ірраціональними. Пам'ятайте однак, що батьки несуть

відповідальність за своїх дітей і можуть хвилюватися з поважної причини. Ви повинні бути відкритими та прозорими щодо проєкту та його прогресу з самого початку та підтримувати з ними діалог. Ви також повинні заохотити молодих людей поговорити зі своїми батьками про молодіжний обмін.

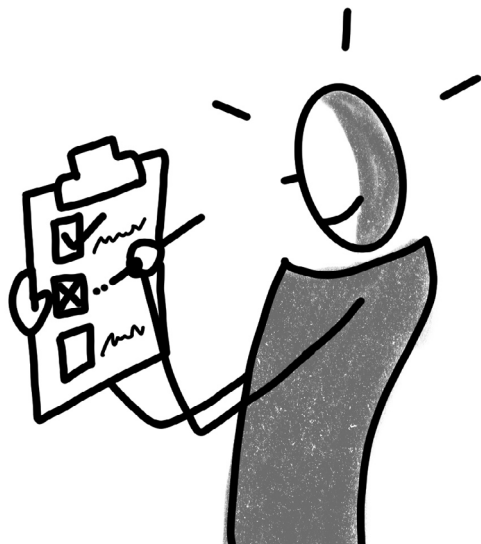
Зрештою, і у вас можуть бути певні занепокоєння, особливо якщо ви вперше збираєтеся взяти на себе обов'язок бути лідером/лідеркою групи на молодіжному обміні. Це абсолютно нормально. Нагадайте собі, що ви не робите проєкт самостійно, навіть якщо на цьому етапі ви можете бути єдиним лідером/єдиною лідеркою у своїй групі і ще не маєте партнерів. Молодіжний обмін — це спільний проєкт багатьох груп молодих людей, які мають своїх лідерів/лідерок груп, які поділяють відповідальність за загальний проєкт і підтримують одне одного. Крім того, ви можете звернутися за підтримкою до однолітків або колег/колежанок у вашому молодіжному центрі, організації чи інших лідерів/лідерок, навіть якщо для них не передбачено активної ролі в самому молодіжному обміні. На пізнішому етапі, якщо ваш проєкт буде підтримано, ваше національне агентство

готове надати підтримку щодо будь-яких питань або дилем, пов'язаних із проєктом, які можуть виникнути. Врешті-решт, якщо на вашому шляху трапиться будь-яка серйозна ситуація, коли вам здається, що ви не можете знайти рішення поодиночці, пам'ятайте про те, що вам слід якомога раніше звернутися за професійною допомогою та рекомендаціями.

1.11 РІЗНІ ПОГЛЯДИ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Хоча спільні цілі та зусилля можуть бути справді винагородливими, вони також виявляють різні та, можливо, протилежні погляди на те, як щось робити. Пошук шляху, прийнятного для всіх, потребує домовленостей між поглядами, а іноді й компромісів. Навчитися заявляти про погляди та обґрунтовувати їх, а також брати до уваги погляди інших є важливою частиною процесу навчання молоді в рамках молодіжного обміну. Ви можете підтримати їх, забезпечивши відкритий, чесний і прозорий процес прийняття рішень, під час якого кожен/кожна буде почутий/почута. Іноді, як лідер/лідерка групи, ви повинні наполягати на певному рішенні, оскільки на цьому етапі молоді люди можуть не знати або не розуміти, наприклад, деякі критерії молодіжних обмінів, які не підлягають домовленостям. (Це гарний час для того, щоб ви сказали їм і обґрунтували свою точку зору.) Крім того, пізніше, у ході проєкту, можуть виникнути ситуації, які вимагають швидкого та ефективного прийняття рішень, і часто лідер/лідерка групи є саме тою особою для прийняття таких рішень. Поясніть це молодим людям і підкресліть, що такі права супроводжуються обов'язками. Однак, якщо виникне розбіжність щодо питання, де немає єдиної “правильної” відповіді, дайте молодим людям певний простір для досягнення згоди, не надто поспішаючи з рішенням і не беручи на себе ініціативу. Підтримайте їх у процесі та запропонуйте різні методи прийняття рішень: одна особа може мати повноваження прийняти рішення, група може голосувати або можна домовлятися про консенсус. Розбіжності іноді можуть бути незручними, і ви можете відчувати, що просто хочете покінчити з ними якнайшвидше, але варто цьому присвятити час. У процесі навчання молоді люди можуть набути цінних компетентностей у сфері співпраці, прийняття рішень і демократичних процесів.

02

ПЛАНУВАННЯ

Отже, лідере/лідерко групи, чи ти зібрав/зібрала молодих людей разом, ви розробили чудову ідею, подолали усі страхи та незгоди, і всі готові та захоплені? Пам'ятайте, програма Еразмус+ стосується Європи. Якщо ви хочете продовжити, настав час звернутись до...

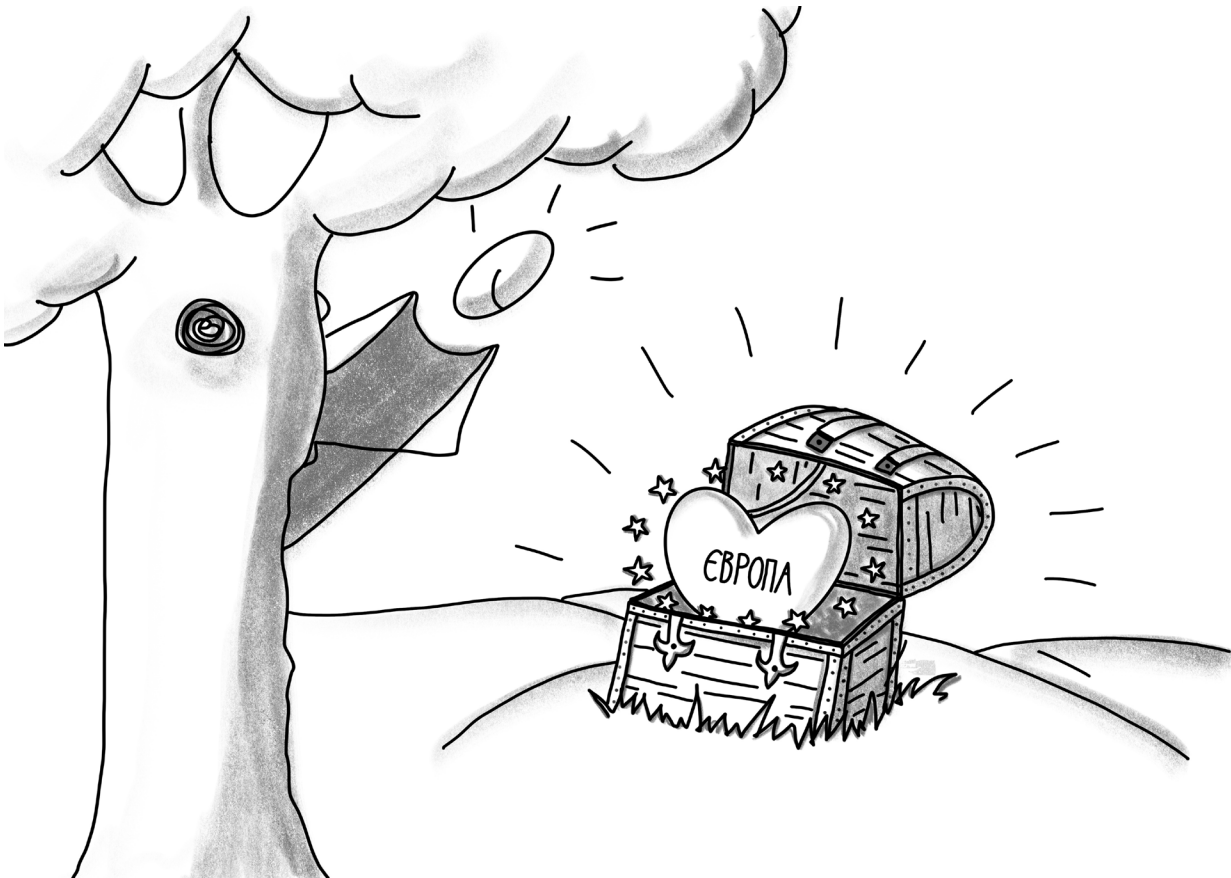
2.1 ПРИ ЧОМУ ТУТ ЄВРОПА?

Перш ніж звертатися до потенційних партнерів, варто поставити запитання, чому вам потрібна європейська співпраця та кошти для реалізації проєкту. Якщо ви могли досягнути своєї мети однаково добре на місцевому чи національному

рівнях, варто запитати, чи на правильному ви шляху.

Що робить молодіжні обміни унікальними у світі міжнародної молодіжної роботи, так це те, що вони зосереджені на Європі. Це поширюється за межі того факту, що молодіжні обміни складаються з партнерів (переважно) з європейських країн. У програмі Еразмус+ Європа — це не лише географічне утворення, а й політична ідея, збудована на цінностях, яка має відображатися в усіх проєктах.

Молодіжний обмін має на меті сприяти залученню молодих людей у суспільство та активній участі в ньому з особливим європейським виміром. Це звучить грандіозно, часто занадто, щоб навіть досягнути,

але врешті-решт, це справді про зацікавленість і усвідомлення того, наскільки люди, громади та суспільства в Європі взаємозалежні, як ця взаємозалежність впливає на життя всіх європейців і що може бути зроблено зі спільними проблемами.

У молодіжному обміні молоді люди також отримують унікальну можливість досліджувати свою європейську ідентичність – що означає бути європейцем/європейкою. Стимулом такого дослідження може стати включення основних європейських цінностей (у контексті Європейського Союзу це: людська гідність, свобода, рівність, демократія, верховенство права та прав людини) та принципів єдності та різноманітності у вашу діяльність вже з самого початку. Знову ж таки, це великі концепції, але вони оживають у маленьких зустрічах між людьми. Наприклад, молодіжний обмін, у якому співпрацюють люди з різним походженням, може спровокувати у молоді упередження та стереотипи. Але за допомогою супроводу та належної рефлексії, молодіжний обмін також може творити чудеса, ламаючи їх і створюючи нове відчуття єдності, нових друзів, нових спільних цілей і нової співпраці. Це вже стосується багатьох європейських цінностей, перелічених вище, і це саме те, що передбачає програма Еразмус+.

Простіший спосіб підняти питання європейського виміру в рамках молодіжного обміну може відбуватися через підвищення обізнаності молодих людей про політичну, соціальну, культурну та історичну спадщину Європи та як вона проявляється в їхньому повсякденному житті чи через їхні інтереси та прагнення. Дуже конкретний приклад: громадянство Європейського Союзу надає молодим людям свободу пересування з можливістю вибору жити, вчитися та працювати в іншій країні ЄС. Подорожі та знайомства з новими місцями як в межах туризму так і у випадках чогось

більш довгострокового зазвичай дуже привабливі для молодих людей. В Європейському Союзі, особливо в Шенгенській зоні, це стало відносно легко.

Тут варто зазначити, що багато загальних європейських питань, таких як свобода пересування, стосуються особливо громадян Європейського Союзу, і якщо молоді люди у вашому молодіжному обміні походять із країни за межами Європейського Союзу, розмова про це може заплутати або навіть розчарувати їх, оскільки вони можуть відчувати себе виключеними. Однак існує й інший погляд на проблему. Безумовно, програма Еразмус+ просуває європейську ідею й це неможливо обійти. Однак це не означає, що все, що просуває або підтримує Програма, як-от європейська ідентичність, почуття приналежності, відданість європейським цінностям або цінності величезної історичної спадщини та спадщини, з якої ці цінності походять, обмежується лише контекстом Європейського Союзу.

2.2 СТВОРЕННЯ КОНСОРЦІУМУ З ПАРТНЕРАМИ

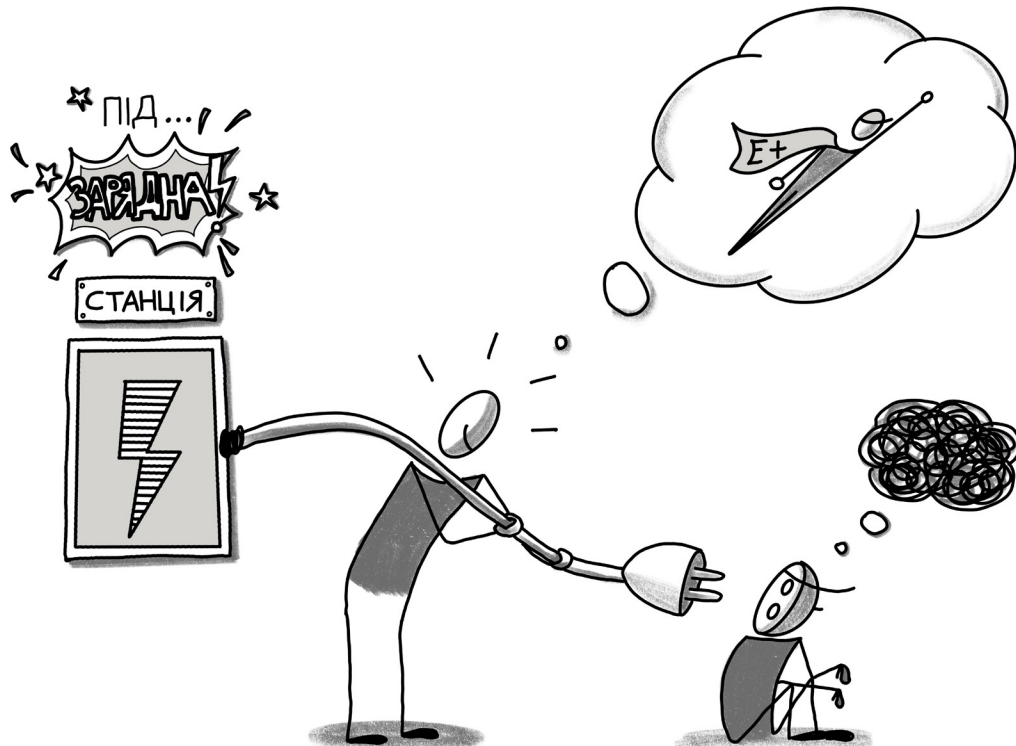
Пошук потенційних партнерів – це момент, коли ваша місцева група починає відкриватися назовні. Партнерство займає дуже важливе місце в молодіжному обміні. Лідери/лідерки груп вашої партнерської організації (організацій) і молоді люди, яких вони залучають до молодіжного обміну, є тими людьми, з якими ви окрилите свої початкові ідеї. Усі разом ви створюєте щось, що називається консорціумом. Якщо коротко, партнерство є основою, процесом і результатом молодіжного обміну. Власні інтереси та потреби групи потрібно співставити з інтересами та потребами інших. Дуже важливо вкладати час і енергію в пошук відповідних партнерів і розвивати з ними хорошу співпрацю.

2.2.1 Приклади пошуку партнерів для молодіжного обміну

Існує декілька способів у стратегії пошуку партнерів для вашого проєкту.

- Ваш молодіжний центр, організація чи група вже брали участь у міжнародних проєктах? Можливо, ваші існуючі партнери за кордоном або їхні місцеві партнери займаючись тією ж сферою можуть бути зацікавлені в цьому молодіжному обміні?
- А можливо, це ваша перша ідея міжнародного проєкту. Іноді не потрібно йти далеко, щоб бути попереду. Можливо, ваші місцеві партнери, яким ви довіряєте, вже брали участь у молодіжних обмінах чи інших міжнародних проєктах і могли б зв'язати вас з організаціями, які відповідають вашій сфері роботи за кордоном.
- Також прийнято шукати партнерів у місцевих, національних або міжнародних мережах організацій, що працюють у певній галузі. Можливо, ваш молодіжний центр, організація чи група є частиною більшої мережі, присвяченої певній темі (наприклад, охорона навколишнього середовища, волонтерство чи просування прав етнічних меншин), або ви належите до скаутського руху, молодіжного

крила політичної партії, молодіжної ради або є частиною міжнародної організації?

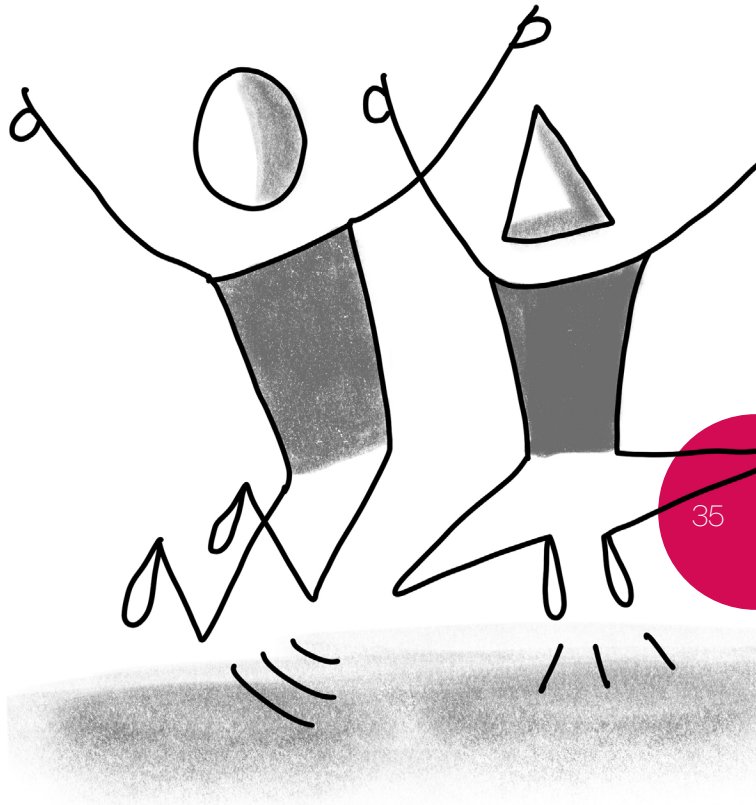
→ Ви можете взяти участь у семінарі з побудови партнерства, який суто присвячений пошуку партнерів для проєкту. Національні агентства, відповідальні за програму Еразмус+ у вашій країні, організують такі заходи. Вам слід звернутися до свого національного агентства, щоб дізнатися більше. Зважаючи на те, що в Україні наразі немає національного агентства, радимо слідкувати за можливостями від ресурсного центру SALTO в Східній Європі та на Кавказі - <https://www.salto-youth.net/tools/european-training-calendar/>.

→ Існують також інші міжнародні заходи, організовані національними агентствами Еразмус+ або іншими суб'єктами у сфері молоді, які можуть вас зацікавити, оскільки вони стосуються теми, актуальної для вашого молодіжного обміну або інших сфер діяльності, актуальних для вашого молодіжного центру, організації чи групи. У таких заходах, навіть якщо вони не фокусуються на пошуку партнерів, можна знайти однодумців для подальшої співпраці.

→ Ресурсні центри Сальто-Молодь (Salto-Youth) підтримують інструмент пошуку партнерів OTLAS, який дозволяє вам знайти інші організації, які відповідають вашому запиту, переглянути їхній опис та попередній досвід і відразу зв'язатися з ними через базу даних. І якщо організація знає про OTLAS, швидше за все, вони вже брали участь у програмі Еразмус+.

→ Існує багато груп у соціальних мережах, створених для пошуку партнерів для проєктів Еразмус+, але майте на увазі ризик не знати надто багато про партнерів, з якими ви з'ясуєтесь у такий спосіб.

→ Мережа Eurodesk пропонує інформаційні послуги молодим людям та іншим стейкхолдерам у сфері молоді про європейські можливості з освіти, навчання та молоді, а також залучення молодих людей до європейських заходів.

2.3 МИСТЕЦТВО ВИБОРУ ПРАВИЛЬНИХ ПАРТНЕРІВ

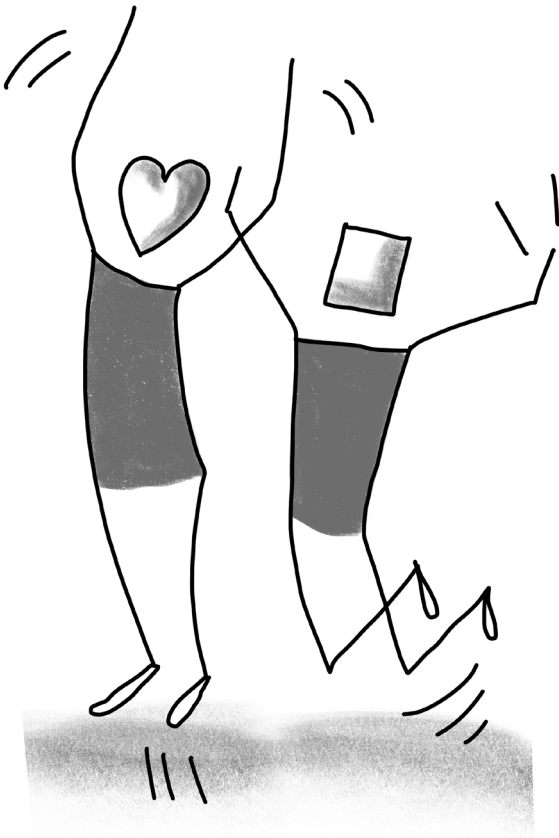
Коли ви разом зі своєю групою розглядаєте потенційних партнерів, ви також повинні ретельно подумати про те, які вимоги ви маєте для партнерства та чому. У вас можуть бути початкові побажання щодо країн, у яких ви хотіли б знайти партнерів. Або, можливо, якась організація, з якою ви познайомилися на семінарі з побудови партнерства чи знайшли в базі даних, здається хорошою, тому що це організації, які мають великий досвід у програмі Еразмус+ та проводять численні місцеві заходи, а також лідери/лідерки груп, які там активно працюють, здаються приємними. Такі міркування, звісно, можуть посприяти руху вперед, але найважливішим при виборі партнера є те, чи поділяють організація та потенційні лідери/лідерки груп ваші ключові цінності та чи можуть вони взяти на себе зобов'язання досягти мети, яку ви поставили перед молодіжним обміном. Для того щоб стати партнерами вам не обов'язково погоджуватися в усьому, але добре мати базові цінності узгодженими, оскільки вони можуть вплинути на всі рівні проєкту, навіть такі практичні аспекти, як вибір житла та харчування, не говорячи вже про такі питання, як саме ви будете спілкуватись, на чому робити акцент у програмі, які методи роботи ви обираєте тощо. Те, як ви та ваша група презентуєте себе та ідею проєкту, відіграє важливу роль у спілкуванні з організаціями та групами зі схожими цілями. Знову ж таки, ваші ідеї не повинні бути ідентичними. У будь-якому випадку, остаточна концепція повинна бути створена спільно всіма партнерами, але важливо, щоб ви дійшли спільної згоди, якого саме результату ви хочете отримати від проєкту. Як і в будь-якому іншому партнерстві, жодні партнери не є ідеальним на 100% – і це також залежить від того як підходять партнери один одному.

Ви також повинні враховувати, чи потенційні партнери мають досвід і компетенсті, які певним чином доповнюють ваші та відповідають вашим очікуванням. Можливо, ви новачок/новачка в Еразмус+, але вони мають великий досвід і можуть допомогти спрямувати вас? Або, можливо, ви обоє/всі новачки і поділяєте пристрась та ентузіазм з'ясувати все в процесі та реалізувати свою першу проєктну пропозицію? У будь-якому випадку, добре було б подумати про те, що кожна партнерська організація може привнести в проєкт і співпрацю.

Якщо ви вже маєте досвід молодіжних обмінів і міжнародного співробітництва в молодіжній роботі загалом, варто подумати, чи хочете ви працювати з існуючими партнерами, новими партнерами чи поєднати і те, і інше. Прийняття рішень щодо цього залежатиме від фокусу, мети та цілей вашого проєкту. Партнери, яких ви знаєте особисто, можуть привнести довіру та дружбу, які зміцнять співпрацю та зроблять її більш приємною, а ви зможете уникнути великої кількості роботи без додаткової адаптації. Однак знайомство з новими партнерами розширить вашу існуючу мережу та принесе нові ідеї, знання та можливості. Якщо ви співпрацюєте з новими партнерами, які якимось чином пов'язані з тематикою вашої діяльності, ви можете отримати обидві переваги. Ви збільшуєте ймовірність того, що основні цінності збігаються, але ви також отримуєте новий внесок і енергію у співпрацю.

Хорошою ідеєю було б виконати невелику вправу перед тим, як вступати в будь-яке партнерство, щоб визначити ключові елементи, які повинні мати ваші партнери, і побачити, які з них найкраще відповідають їм.

Ознакою хорошого партнерства на ранній стадії співпраці є те, що спілкування є надійним, відкритим і достатньо довірливим. Слідкуйте,

чи немає занадто великої кількості незрозумілих затримок із відповідями на повідомлення чи електронні листи, надсиланням відповідних документів чи дотриманням домовленостей, або якщо вам здається, що на запитання, які ви ставите, і проблеми, які ви піднімаєте, не відповідають або ж не вирішуються. У той же час нагадайте собі та своїй групі, що зараз ви перейшли з місцевого робочого контексту на міжнародний, і можуть виникнути певні відмінності в робочій культурі, стилях спілкування, концепції часу тощо, які ви лише починаєте для себе відкривати. Не оцінюйте всі розбіжності як погані наміри або нехтування, але в той же час поважайте свої принципи та обмеження.

Звучить складно? Це тому, що ви щойно піднялися на наступний рівень міжкультурного навчання, звертаючись до людей та організацій, яких ви не знаєте, і які працюють у середовищі, яке може мати набір правил і звичаїв, вам невідомих. Але не хвилюйтеся, вихід на міжнародний рівень – це лише продовження того, з чим ви вже стикаєтеся у своєму місцевому середовищі. Справа у тому, що всі розбіжності та переговори у вашому місцевому контексті настільки знайомі вам, що ви їх навіть не помічаєте. Майте віру в себе, свою групу та потенційних партнерів! Міжкультурне навчання детально розглядається в розділі 4.

Будьте готові до того, що пошук партнерів та спільної мови будуть вимогливими та заберуть чимало часу. Однак не втрачайте надії та терпіння в процесі, якщо вашу пропозицію відхилять, тому що потенційні партнери вже переповнені роботою над іншими проєктами та з іншими партнерами. Кожне існуюче партнерство колись було новим і щойно створеним. Ви і ваша група теж туди потрапите!

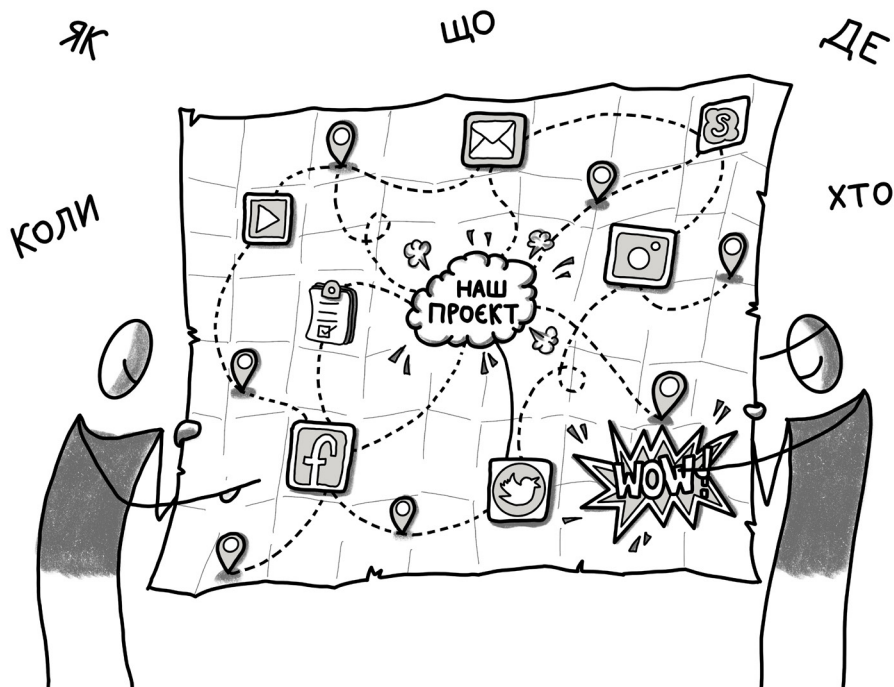
Після того, як вам вдалося знайти своїх партнерів, переконайтеся, що ви належним чином і вчасно повідомили потенційним партнерам, яким відмовили, щоб уникнути непотрібних витрат і непорозумінь.

2.4 СПІЛКУВАННЯ З ПАРТНЕРАМИ

Важливо приділити час знайомству зі своїми партнерами – як старим, так і новим. Один із способів це зробити – організувати онлайн-зустріч, на якій ви всі збираєтесь разом на самому початку молодіжного обміну, і сплануєте регулярні зустрічі надалі. Навіть якщо у вас є один

чи два партнери, які не знайомі з молодіжними обмінами, це підтримає їх у процесі. Для вашої першої зустрічі ви можете:

- Поділитись своїми методами роботи з молодими людьми, сферою діяльності партнерських організацій або груп, а також етикою в роботі з молодими людьми;
- Поділитись своїм попереднім досвідом молодіжних обмінів;
- Обговорити теми, проблеми або виклики, якими ви та ваша молодь захоплені;
- Поговорити про своє ставлення до деяких важливих моментів проєкту, таких як безпека, навчання, участь, інклюзія, різноманітність або комунікація. (Це не означає, що ви повинні погоджуватися з усім, але принаймні мати мінімальне прийняття та розуміння інших точок зору);
- Обговорити, що саме комфортно виконувати під час молодіжного обміну кожному/кожній з вас, наприклад, що стосується логістики, фасилітації майстерень або соціальної програми.

Інвестуйте у комунікацію як у спосіб пізнати своїх партнерів і встановити чіткі, відкриті та ефективні межі спілкування. Це допоможе створити частину вашої культури як консорціуму та базуватиметься на знаннях, які ви набуваєте одне про одного. Перевірте, як ваші різні партнери звикли комунікувати, що їм добре підходить. Ви можете почати, наприклад, з того, щоб запитати кожного/кожну, що вони можуть привнести в консорціум. Пам'ятайте, що різні організації та особи мають різні методи комунікації. Спробуйте домовитися про основні та допоміжні способи комунікації, будь-то електронна пошта, програми проєктного менеджменту, соціальні мережі чи канали прямого контакту.

2.5 УЗГОДЖЕННЯ ІДЕЙ

Про що буде ваш молодіжний обмін? Як він буде виглядати? Чого ви ним досягнете? Відповіді на ці запитання допоможуть вам формалізувати свою ідею, візуалізувати проєкт і побачити його в ширшому контексті. Коли всі партнери узгодять базові моменти, ви повинні почати обговорювати, як саме ви можете досягти вашої мети. Ідеї, які у вас були і які здавалися схожими, можуть виявитися не такими схожими після детального вивчення та обговорення. Також очевидно, що ідею можна реалізувати різними способами. Пам'ятайте, що ці переговори з вашою групою та партнерами потребують часу.

2.6 ЧИ ОСТАТОЧНА ІДЕЯ (ВСЕ ЩЕ) ХОРОША?

Ідея молодіжного обміну є хорошою, якщо вона актуальна та цікава для молодих людей, вони мають чітку роль у ній, вони навчатимуться завдяки їй, і вона має місцевий, транснаціональний і особливо європейський вимір. Хороша ідея має чітку відповідь, чому її слід реалізувати.

Пам'ятайте, що молодіжний обмін також має стати відповідним викликом для молоді. Обмін надто простими ідеями дасть обмежені ідеї для діяльності. З іншого боку, ідея, яка є надто складною, ймовірно, змусить молодих людей відмовитися брати участь. Коли ви дійдете до цього етапу, ви можете почати розвивати ідею в напрямку конкретної проєктної пропозиції.

2.7 МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета і завдання вашого молодіжного обміну є основою для всього проєкту. І коли загальна ідея створена на основі ідентифікованих потреб, визначення цих потреб має стати наступним кроком. Мета – це «ціль або намір; бажаний результат». По суті, це те, чого ви хочете досягти, або загальна ціль вашого молодіжного обміну. Це ви вже знаєте.

Розробляючи ідею молодіжного обміну, позитивним є той факт, щоб мати цілеспрямовану концепцію проєкту лише з однією конкретною метою. Вона має бути реалістичною і досяжною у рамках вашого молодіжного обміну. Ви можете визначити її загальним реченням з такими виразами, як:

- ➔ Підвищити обізнаність про...
- ➔ Підвищити участь...
- ➔ Розвинути компетентності у цільових групах...

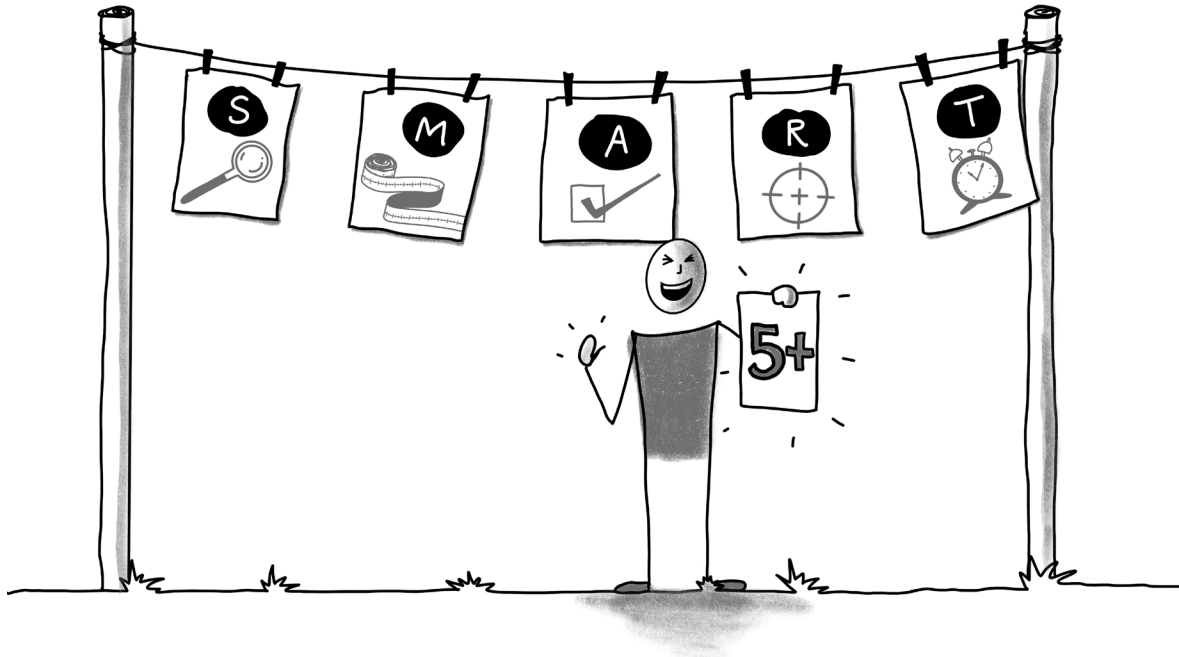
Завдання коротші, більш конкретні, їх можна виміряти та перевірити – вони пояснюють, як буде досягнута мета. Якщо метою є стратегічна ціль («перемогти у футбольному матчі»), завдання – це всі проміжні кроки для її досягнення («забити хоча б один гол у першому таймі», «завжди мати заміну», і так далі). Ви повинні спробувати встановити максимум п'ять завдань. При визначенні завдань часто використовується аббревіатура SMART.

Хороше завдання повинно бути:

- **Конкретним (Specific):** як протилежність до розмитого. Важливо визначити та обмежити масштаб того, чого ви хочете досягти. «Провести три воркшопи з розвитку підприємницьких компетентностей» і є конкретне завдання. «Обговорити навчання з підприємництва» не є конкретним.
- **Вимірюваним (Measurable):** цифри та показники допомагають визначити хороше завдання та оцінити, чи його досягнуто. «Залучити десять молодих місцевих підприємців/підприємниць до розробки програми з трьох майстерень» є завданням, яке можна виміряти. «Мати багато відвідувачів/відвідувачок» не піддається вимірюванню.
- **Досяжним (Achievable):** завдання, яке можна реально досягти. Це пов'язано з ресурсами, досвідом і знанням контексту. «Прийняти 60 молодих людей з десяти країн» є конкретним

і вимірюваним, але коли єдиний гуртожиток у нашому регіоні може вмістити максимум 35 осіб, ми ставимо перед собою завдання, яке неможливо досягти.

- **Релевантним (Relevant):** що є релевантним для проєкту відповідно до мети. Якщо проєкт спрямований на підвищення обізнаності про те, як місцеві компанії повинні залучати молодь до своїх структур прийняття рішень, завдання «Провести кампанію про вплив вичерпного палива на навколишнє середовище» може бути цікавим, але воно не матиме ніякого відношення до цього проєкту.
- **Своєчасним (Timely):** показники часу сприяють визначенню гарного завдання. «Опублікувати допис у блозі, який ілюструє результати навчання молоді кожного третього дня активностей молодіжного обміну» – дає всім цінну підказку про те, як оцінити, чи було досягнуто завдання або чи потрібно втілити в життя план Б.

Визначення мети та завдань, які є недосяжними, або не можуть бути виміряні, або не мають сенсу для проєкту, може спричинити розчарування та знизити мотивацію, а також проєкт може здатись невдалим у процесі оцінювання. З іншого боку, ви повинні бути обережними в тому, щоб не встановити надто низьку планку – проєкт має містити принаймні трохи складності, інакше він не буде винагородливим. Визначення мети та завдань є одним із найскладніших і найбільш трудомістких аспектів проєкту, це є навичкою, яка потребує багато років досвіду. Це важлива частина процесу, і якщо у вас немає чіткої та сильної мети та завдань, це може спричинити проблеми в подальшому. Отже, якщо вам важко з цим процесом, чому б не спробувати його опрацювати та повернутися до нього пізніше або зробити це як спільну роботу зі своєю групою. Ви також можете адаптувати та оновлювати свою мету та завдання під час процесу планування, оскільки на цьому етапі їх слід розглядати як живий інструмент.

2.8 НАЛАШТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ

Ця фаза тісно пов'язана з метою та завданнями. Молоді люди часто мають бачення позитивних соціальних змін або принаймні чогось надихаючого, що станеться на особистому рівні чи в їхньому місцевому вимірі. На цьому етапі важливо визначити це «щось», повернувшись до аналізу потреб і встановивши очікувані цілі, які можна виміряти, іншими словами – показники. Встановлюючи конкретні та реалістичні показники, ви можете виміряти результати та успіх проєкту. Ось декілька прикладів можливих показників, які можна використовувати для вимірювання впливу на різних рівнях:

- ➔ **Кількість місцевих заходів**, реалізованих молодими людьми у визначений термін;
- ➔ **Кількість учасників/учасниць** під час заходів (або % зростання учасників/учасниць);
- ➔ **Кількість подальших** поданих/реалізованих проєктів;
- ➔ **Кількість учнів/учениць** у місцевій школі, які підписались на розсилку від організації;
- ➔ **Кількість відвідувань і взаємодій** із веб-сайтами та платформами кожного з партнерів.

В основному це були кількісні показники. Ви також можете подумати про якісні показники, які часто говорять більше про фактичний соціальний вплив:

- ➔ Наскільки молоді люди розвинули нові компетенції під час молодіжного обміну;
- ➔ Рівень залученості молодих людей на молодіжному обміні;
- ➔ Рівень загального задоволення молодих людей наприкінці молодіжного обміну;
- ➔ ...та багато іншого.

Такі дані працюють найкраще, якщо вони збігаються з інформацією, зібраною під час аналізу потреб, і вони повинні представляти конкретні приклади того, як визначити бажаний вплив і як оцінити результати.

Існують різні способи вимірювання впливу. Ця тема детально розглядається в розділі 5.

2.9 РЕФЛЕКСІЯ НАВЧАННЯ

Незважаючи на те, що навчання відбувається постійно, воно працює краще, коли сплановане. Навчальні цілі слід обмірковувати з самого початку.

Питання на зразок «Чого саме група з цього навчиться?» і «Як ми можемо переконатися, що вони скористаються цією можливістю?» можуть сприяти рефлексії у процесі навчання під час молодіжного обміну. Пам'ятайте, навчання в неформальній освіті є гнучким і орієнтованим на учасника/учасницю. Це означає, що від вас як лідера/лідерки групи не очікується бути «вчителем/вчителькою», а лише фасилітатором/фасилітаторкою процесу, чия роль полягає у створенні можливостей, дозволі молодим людям зробити вибір і наданні простору для рефлексії аби взяти по-максимум з набутого досвіду.

Складаючи навчальний план, доцільно враховувати наступне:

- ➔ Краще не встановлюйте суворі цілі згідно підходу згори-вниз, а дозвольте молодим людям визначити свої особисті;
- ➔ Залиште простір для гнучкості та змін;
- ➔ Залишайте достатньо часу для перерви між активностями та простір у програмі для рефлексії, оцінювання та інформального навчання;
- ➔ Усе, навіть помилки та очевидні невдачі, може стати чудовою пізнавальною можливістю.

Визнання навчання, навіть якщо воно є незапланованим і раптовим, є життєво-важливим у подорожі неформальною освітою. Хоча неформальна освіта офіційно не сертифікована чи не оцінюється зовні, визнання досягнень і навчання молодих людей є важливим моментом, і це може вплинути на їхню самооцінку та впевненість. Учасники/учасниці мають право на отримання молодіжного паспорту (Youthpass) у всіх проектах Еразмус+, але паралельно з цим існують також інші інструменти визнання. Такі як пропозиція цифрових бейджів та інтеграція гейміфікації в

рамках вашого молодіжного обміну, які можуть підтримати визнання навчання.

2.10 YOUTHPASS: БІЛЬШЕ, НІЖ ПРОСТО СЕРТИФІКАТ

Youthpass — це інструмент, який має подвійну природу — це інструмент для рефлексії та сертифікат-визнання водночас. Він може допомогти вам визначити стратегію навчання з самого початку вашого планування, і про це навіть є розділ у аплікаційній заявці на фінансування молодіжного обміну. До Youthpass можна підійти у різний час під час молодіжного обміну. В основному він використовується наприкінці активностей молодіжного обміну, але його також можна використовувати і на попередніх етапах.

Youthpass дозволяє молодим людям описати свій досвід навчання та досягнення у навчанні, а отже і заохочує їх рефлексувати над тим, що вони дізнались чи набули у процесі. Він також дає їм можливість самостійно відповідати за своє навчання, оскільки воно базується на особистій оцінці, а не на зовнішньому оцінюванні.

Кожному учаснику/учасниці молодіжного обміну буде видано сертифікат Youthpass, який буде надруковано та підготовлено координаторами/координаторками, і його можна буде роздати наприкінці активностей молодіжного обміну або надіслати поштою згодом.

2.10.1

Вісім ключових компетеностей для навчання впродовж життя

Модель навчання побудована на компетентностях — це тип навчання, результатом якого є зміни, пов'язані з конкретним досвідом. Компетеність розглядається як здатність діяти певним чином

у конкретних життєвих ситуаціях, професійних чи звичайних, і ця здатність ґрунтується на необхідному наборі знань, навичок і ставлень. У Європейському Союзі визначено вісім ключових компетеностей для навчання впродовж життя і Youthpass заснований на цих компетентностях. Ключовими компетентностями можна поділитися з іншими та використовувати їх в різних ситуаціях. Багато з них перегукуються і перетинаються.

Вісім ключових компетентностей допомагають транслювати навчання, яке відбувається під час молодіжних обмінів, для того, щоб передати його далі в життя молодих людей поза межами молодіжних обмінів. Це дуже корисно, тому що іноді найважча частина фасилітування процесу навчання полягає в тому, щоб допомогти людям усвідомити, чого вони навчилися, і як вони можуть використовувати це поза рамками молодіжного обміну. Ці компетентності є мостом, який зв'язує їхній досвід і отримані результати навчання в інших сферах їхнього життя, такими як формальне навчання, працевлаштування або навіть розмови про цей досвід з їхньою великою родиною.

Вісім ключових компетенностей:

- ➔ **Багатомовна компетеність.**
- ➔ **Особистісна, соціальна та компетентність «уміння вчитись».**
- ➔ **Громадянська компетеність.**
- ➔ **Підприємницька компетеність.**
- ➔ **Культурна обізнаність та компетеність самовиражатися.**
- ➔ **Цифрова компетеність**
- ➔ **Математична компетеність та компетеність у сфері науки, техніки та інженерії;**
- ➔ **Компетеність в грамотності.**

2.11 ПРОГРАМА АКТИВНОСТЕЙ

Перший драфт програми може містити основні характеристики активностей і не обов'язково повинен включати опис кожного конкретного методу. Переконайтеся, що:

- ➔ **Активності відповідають меті та завданням проєкту;**
- ➔ **Програма чітко відповідає завданням і пріоритетам Еразмус+;**
- ➔ **Вона має внутрішню узгодженість (те, що дизайнери/дизайнерки називають «червоною ниткою»: логічний порядок, який поєднує всі види активностей та дбає про те, щоб програма рухалась від А до Б, від Б до В).**

Повний опис програми активностей має бути включено до аплікаційної заявки. Програма, подана разом із заявкою, ймовірно, не буде остаточною версією, з якою доведеться працювати молодим людя та лідерам/лідеркам груп, але це та версія, яку оцінювачі проєктів прочитають і (будемо сподіватись) вважатимуть гідною підтримки. Пам'ятайте про це, коли будете переходити до остаточної версії програми. Якщо вносяться зміни (а в неформальній освіті очікується, що вони будуть внесені на основі постійної рефлексії та оцінювання процесу), тоді доцільно пояснити, чому.

Необхідно приділяти достатньо часу кожній активності та включити всі необхідні кави-паузи, перерви на їжу та вільний час. Роботу над розкладом розпочинають з того, що визначають активності, пов'язані з основними потребами (сон, їжа та відпочинок). Таким же чином ви плануєте активності, пов'язані з такими процесами як прибуття, від'їзд, соціалізація, підведення підсумків, рефлексія та процес оцінювання тощо. У всьому цьому ви не повинні забувати, що молодим людям потрібен інформальний час для розвитку хорошої групової динаміки. Решта змісту впорядковано з

точки зору того, що має бути першим і що має бути наступним, так щоб програма заходу в цілому мала сенс.

Є декілька елементів так званої випробуваної і перевіреної “Класики молодіжного обміну”, які майже гарантовано відбудуться під час програми. Їх слід постійно оновлювати за допомогою свіжих підходів і методів, але оскільки вони виявились цінними для групового процесу під час неформальної освітньої подорожі, ви можете розглянути їх детальніше.

➔ **Вправи на знайомство** – вони і «топлять лід» між молодими людьми, і налагоджують групову динаміку, і допомагають освоїтись в місці проведення. Обов'язково включіть деякі ігри на запам'ятовування імен та зближення між собою, створивши неформальну, ігрову атмосферу та давши всім зрозуміти, що вони можуть розслабитися та бути собою в групі. Однак занадто багато ігор і занадто багато дуркувань швидко набридають. Заохочуйте молодих людей також трохи дослідити локацію та її околиці. Це може бути щось на зразок міні-пошуку скарбів! Є багато можливостей, від старих класичних (ви можете проконсультуватися з старшими молодіжними працівниками/працівницями, щоб дізнатися більше) до більш високотехнологічних, які потребують смартфони і GPS-локації.

➔ **Енерджайзери** – це короткі ігри тривалістю від двох до десяти хвилин, які можуть швидко підбадьорити групу, їх суть це бути енергійними, смішними, інклюзивними та можуть включати творче мистецтво, спортивні активності, ігри тощо. Енерджайзери можуть бути суперечливими: деякі люди їх люблять, а деякі ненавидять. Пам'ятайте, що, наприклад, фізичний контакт з іншою людиною має різне значення для кожної людини; деякі можуть вважати це недоречним і незручним. Підкресліть, що енерджайзери є добровільними, і молоді люди завжди можуть відмовитися від участі в них.

➔ **Міжкультурні вечори** – часто це частково організовані та частково інформальні вечірні заходи, під час яких кожна група представляє деякі елементи своєї країни чи того місця, де проживає, будь то їжа, напої, одяг, музика та/або вистава. Застереження: дуже часто міжкультурні вечори закінчуються зміцненням стереотипів замість того, щоб їх руйнувати, якщо вони надто зосереджуються на міфі про єдину національну культуру та стереотипних проявах цього. Немає нічого поганого в приємній вечірці, але пам'ятайте про те, щоб відкрити простір для критичного осмислення концепції культури та способу її вираження. Замість того, щоб представляти мейнстрім національних традицій, ви можете заохочувати молодих людей до роздумів про особисті, місцеві чи, наприклад, європейські виміри культури, з якою вони ідентифікуються, і чому вони з ними ідентифікуються. Ще одне занепокоєння щодо «традиційного міжкультурного вечора» полягає в тому, що часто привозять і подають багато алкоголю та їжі, незнайомої для молодих людей, що може призвести до проблем. Неповнолітні молоді люди можуть пити незаконно, або молоді люди можуть випити занадто багато. Також якісь з учасників/учасниць можуть мати алергії, які були враховані лідерами/лідерками груп заздалегідь у щоденному меню, наприклад, але саме тут можуть виникнути проблеми. Ось чому міжкультурні вечори повинні плануватися та контролюватися лідерами/лідерками груп.

➔ **Захід в місцевій громаді** – це може бути важливим елементом програми, а ідея полягає в тому, щоб зробити молодіжний обмін актуальним для місцевої громади, а не просто проводити подію, щоб показати, що щось відбулося. Щоб зробити це, залучіть громаду на якомога ранньому етапі, разом вирішіть, яка подія є в інтересах усіх або більше підходить для місця. Наприклад, це може бути шкільний захід, де діти та молодь зможуть дізнатися щось унікальне на тему молодіжного обміну через неформальну освіту. Або ви можете

організувати театральну виставу в будинку для старших людей, придумати веселий спортивний день у місцевому дитячому садку або прибрати місцевий пляж у рамках молодіжного обміну. Докладніше про залучення місцевої громади наведено далі в цьому розділі.

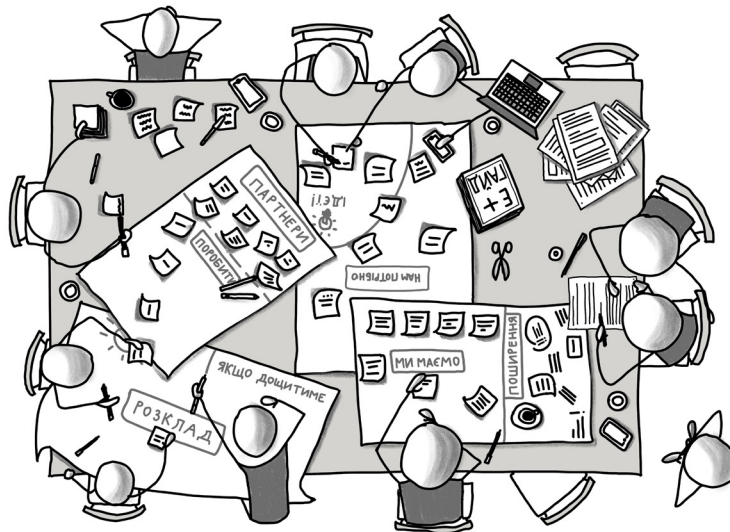
→ **Рефлексійні групи** – добре щодня виділяти достатньо часу в програмі для рефлексії, коли молоді люди об'єднуються в менші групи. Це матиме користь, якщо ці групи будуть незмінними протягом усього молодіжного обміну, щоб можна було побудувати динаміку довіри для створення безпечного простору. Це дозволяє людям висловлювати свою напругу у здоровій обстановці та лідерам/лідеркам груп почерпнути нові думки і відгуки про програму.

→ **Вільний час** – немає конкретного показника кількості майстерень або вільного часу, який має бути в програмі; правильне поєднання залежить від вас і вашої команди. Важливою частиною молодіжного обміну є інформальне навчання, яке відбувається у вільний час від сесій, особливо якщо воно організовується самостійно молодими

людьми. Якщо вони просять більше розваг і вільного часу, прислухайтеся до потреб групи, але важливо чітко пояснити, що ви організовуєте освітню програму, яка фінансується коштами платників податків, і маєте досягти певних цілей. Один вихідний день був би доречним для тижневої програми, де можна організувати екскурсійну поїздку, влаштувати активності на свіжому повітрі, наприклад, похід або велосипедну прогулянку або дати молодим людям відпочинок.

→ **Церемонія закриття та прощальна вечірка** – це простір, де ви можете завершити молодіжний обмін і відсвяткувати зв'язки, які були створені. Частиною цього може бути проведення сесії, під час якої молоді люди діляться спогадами, історіями чи компліментами, а пізніше можна організувати спільний вечір, який підходить для групи та атмосфери молодіжного обміну.

Крім того, мають бути інші сесії, які відображатимуть вашу конкретну мету та завдання молодіжного обміну.

На пізнішому етапі вам слід розробити підходи та інструменти для досягнення деяких завдань. Наприклад, універсальні вправи на знайомство, 1,5 години в перший день, можна розвинути далі:

- ➔ 09.00 – 09.15: перша групова активність: буде проведено 2 різні гри на запам'ятовування імен.
- ➔ 09.15 – 09.30: обмін в парах «Що ти привіз/привезла з собою? І що ти хочеш взяти з цього досвіду?»
- ➔ 09.30 – 10.30: прогулянка лісом по місцевості, знайомство одне з одним та місцевістю. Буде поставлено декілька запитань для фасилітації побудови команди, і буде проведено декілька криголамів.
- ➔ 10.30 – ...

Доцільно детально описати програму, пам'ятаючи про реалістичність часу для кожної активності/вправи. Хоча немає необхідності описувати кожну окрему гру на запам'ятовування імен чи енерджайзер, все ж можна навести деякі приклади. Обов'язково опишіть основні блоки вашої програми, особливо якщо ви використовуєте визначення з джерел або дисциплін, які можуть здатися надто технічними для першого читача/читачки. Наприклад, якщо ви плануєте сесії на основі «Світового кафе» або «Театру пригноблених», гарною ідеєю буде включити короткий опис цих методів, можливо, з декількома посиланнями для подальшого читання.

Якщо ваш проєкт молодіжного обміну складається з декількох заходів. Наприклад, підготовчий візит та захід з усіма групами молодих людей, кожен з них має бути описаний окремо та мати свою власну програму.

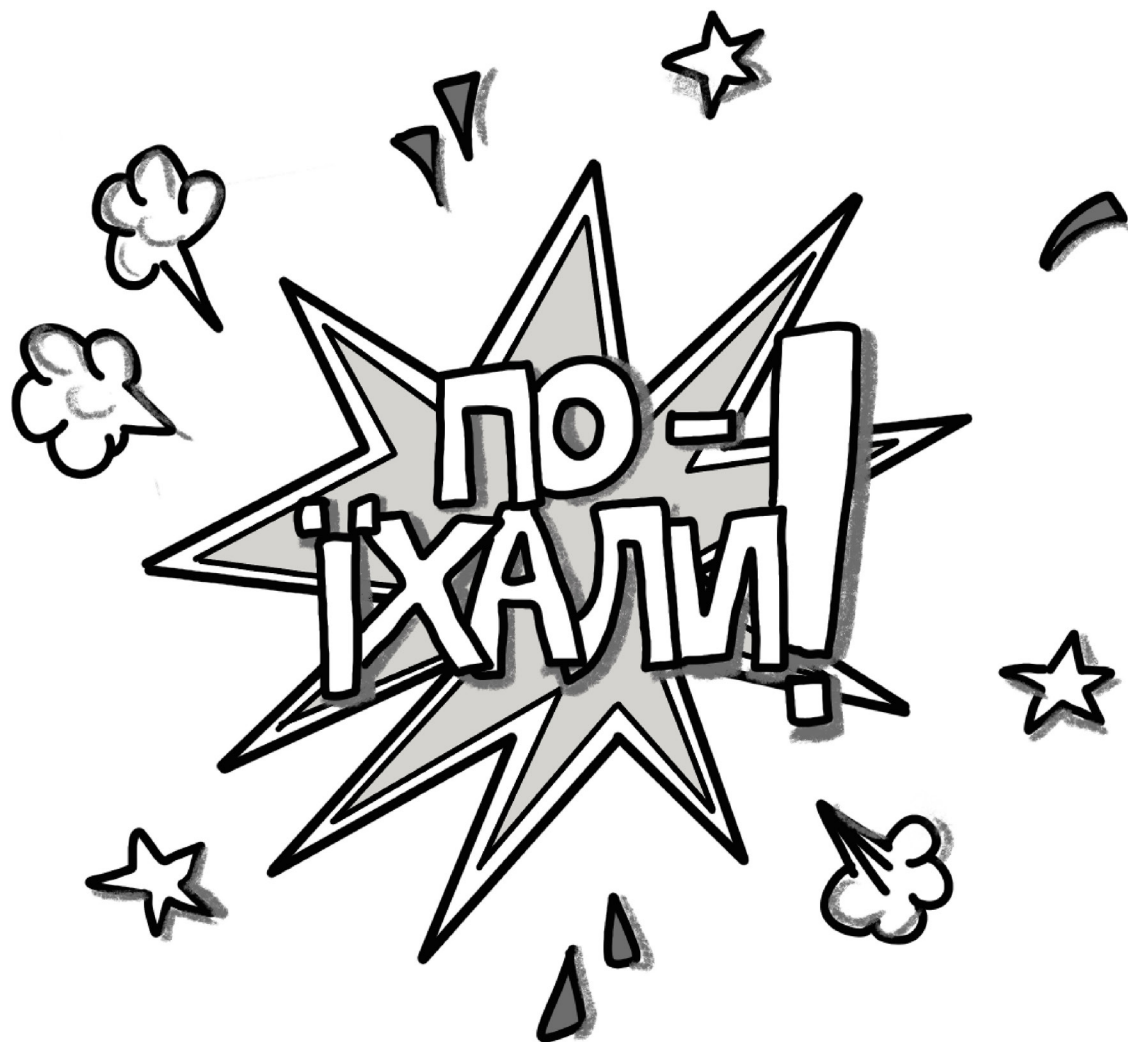
2.12 ЗОВНІШНІ ПАРТНЕРИ ТА МОЖЛИВЕ СПІВФІНАНСУВАННЯ: ЯК МОЖНА ЗАЛУЧИТИ МІСЦЕВУ ГРОМАДУ?

Не забувайте, Програма Еразмус+ — це політичний інструмент, механізм реалізації європейської політики на практиці, який фінансується громадськими коштами та спрямований на суспільне благо. Він не може існувати у вакуумі. Громади, у яких ви живете, особи, які приймають рішення на різних рівнях, а також бізнес і медіа-світ мають бути залучені та поінформовані. У вашому молодіжному обміні може бути декілька інших зацікавлених сторін поза межами консорціуму проєкту, і кожен/кожна має свою роль у проєкті.

Приклади деяких місцевих суб'єктів, яких ви могли б залучити до свого молодіжного обміну як зовнішніх партнерів:

- ➔ Місцева влада, органи місцевого самоврядування.
- ➔ Інші неурядові та громадські організації.
- ➔ Місцеві підприємства та кооперативи.
- ➔ Школи та університети.
- ➔ Цифрові та друковані ЗМІ.

Обмірковуючи зовнішніх партнерів, ви повинні подумати про те, як їхня участь пов'язана з метою та завданнями проєкту та якою може бути їх значима роль у ньому. Включати зовнішніх партнерів лише заради того, щоб мати їх, може не сприяти розвитку проєкту. Існують різні способи, за допомогою яких зовнішні організації можуть підтримати ваш молодіжний обмін і натомість отримати певний цінний внесок. Наприклад, можна зв'язатися з особами, які приймають рішення, щодо певної політики чи тем, актуальних для молоді у вашій місцевій громаді, в межах яких учасники/

учасниці молодіжного обміну можуть поділитися своїм баченням і ключовими повідомленнями. Або місцева громадська організація може провести майстерню для молодих людей на молодіжному обміні на певну тему, на якій вони зосереджені. Молоді люди в свою чергу можуть допомогти організації, розповсюджуючи листівки про їх діяльність або стати волонтером/волонтеркою з метою набути знань та розвинути в тій сфері, яка їм цікава. Подумайте про те, що ви можете дати стейкхолдерам в обмін на те, що вони дають вам?

Не забувайте також, що на додаток до великих навчальних цілей, яких ви хочете досягти, молодіжний обмін вимагає практичних домовленостей. Скоро прийде час подумати, як ви організуєте проживання та харчування для групи, де будуть місця для занять, які матеріали вам знадобляться, чи потрібен вам буде місцевий транспорт чи ні. Молодіжний обмін в основному фінансується програмою Еразмус+, і хоча офіційних вимог щодо співфінансування немає, грант не покриє 100 відсотків витрат. Тому вам

потрібно буде знайти інші засоби для покриття різниці між грантом і загальними витратами проекту. Іноді різниця покривається за рахунок внесків учасників/учасниць, але це не обов'язково найкраще рішення, оскільки воно обумовлює участь у програмі наявністю достатніх коштів, а отже, ставить деяких молодих людей у невідгідне становище. Крім того, якщо спростити цей етап, молоді люди втратять велику можливість для навчання. Якщо все ж вам потрібні внески учасників/учасниць, зробіть участь безкоштовною для тих, хто дійсно її потребує, або запропонуйте різний розмір внесків, в залежності від фінансових можливостей учасників/учасниць.

Пошук співфінансування – це процес, у якому ви маєте шанс налагодити стосунки з різними зацікавленими сторонами (стейкхолдерами). Ви повинні прийняти очікування або рамки тих, хто надає кошти. Але ці домовленості не можуть порушувати рамки, встановлені програмою Еразмус+, або мету та завдання вашого конкретного проекту.

Деякі приклади отримання співфінансування або безгрошової підтримки для вашого проєкту:

- ➔ Ви можете організувати різні типи збору коштів, наприклад, продавати вироби, зроблені своїми руками, або організовувати вуличні перформанси. Будьте креативні зі своїми молодими людьми;
- ➔ Ви можете звернутися до компаній, щоб отримати знижки, зібрати пожертви чи попросити про спонсорство, як, наприклад, домовитися про групову знижку з рестораном або звернутися до місцевого магазину, який збирається провести розпродаж наприкінці сезону. Можливо, їм було б цікаво пожертвувати щось в обмін на рекламу;
- ➔ Ви можете шукати можливості зібрати пожертви або знайти спонсорство чи спробувати краудфандинг, наприклад, світова платформа «Kickstarter», якщо ви впроваджуєте інновації у своєму проєкті, або українська платформа Спільнокошт;
- ➔ Ви можете створити запит на безгрошове спонсорство. Муніципалітет (міська/сільська рада) може допомогти з транспортом або надати приміщення для проведення зустрічей. Місцева школа могла б дозволити вам користуватися спортзалом (влітку, коли школа

закрита) або створити тимчасовий гуртожиток там. Оскільки державний сектор функціонує інакше, ніж приватний, вам потрібно думати відповідно, як ви можете бути їм корисні. Отримати підтримку буде легше, якщо проєкт стосується теми чи сфери, яка підтримується містом, або, наприклад, якщо ви співпрацюєте з групою з міста-побратима. Також корисно розповісти місцевій владі, як саме місцева громада отримає користь від прийому молодих людей з іншої країни, якщо ви приймаєте у себе молодіжний обмін, або як місцева молодь може зробити внесок у громаду, коли вони повернуться з іншої країни;

- ➔ На національному чи міжнародному рівнях ви можете подати заявку на фінансування в рамках програм міжнародної співпраці молоді (окрім Еразмус+, щоб уникнути подвійного фінансування). Фінансування також можна отримати від різних національних або міжнародних фондів.

Існують також інші причини для залучення місцевої громади окрім як отримати їх фінансову підтримку чи безгрошову підтримку. Залучаючи її, ви дозволяєте її громадянам/громадянкам поза межами групи молодих людей, які беруть участь, стати свідками європейського досвіду та отримати від нього користь. Як було зазначено на початку цієї частини розділу, програма Еразмус+ працює за рахунок громадських коштів, тобто податків. Іншими словами, ви можете отримати фінансування, але місцева громада як «народ» уже заплатила за це. Найкраще, що ви можете зробити, щоб повернути послугу, це зробити щось для загального блага. Багато молодіжних обмінів включають заходи в місцевій громаді, про які йдеться далі в цьому розділі.

Цифрові та друковані ЗМІ можуть сприяти видимості та покращити вплив вашого проєкту. І ці стосунки варто розвивати на ранніх етапах процесу молодіжного обміну, а не відкладати їх на потім. Для видимості та розширення впливу

вашого майбутнього проєкту вам, безперечно, потрібно максимальне розповсюдження в засобах масової інформації.

У рамках молодіжного обміну ви також працюватимете з різними людьми, які не є партнерами вашого проєкту. Це можуть бути, наприклад, батьки молодих людей, ваші колеги/колежанки та інші мережі, пов'язані з молодіжною роботою, власник/власниця готелю, де відбуватиметься захід, веб-дизайнер/веб-дизайнерка, мер/мериня міста тощо. Вони все ще є стейкхолдерами проєкту, хоча й не беруть безпосередньої участі в його реалізації. Вони можуть допомогти вам у реалізації проєкту або навпаки пригальмувати вас, тому важливо налагодити з ними хороші стосунки та комунікацію на ранньому етапі.

2.13 ЯК СПІЛКУВАТИСЯ ІЗ ЗОВНІШНІМИ ПАРТНЕРАМИ?

Часто залучення громадськості відбувається в кінці, коли ви досягли всіх своїх цілей і хочете розповісти про це світові. Однак краще підходити до цього як до стратегічного ресурсу, який посилить ваш вплив протягом усього проєкту. У будь-якому випадку, якщо ви хочете залучити інші зацікавлені сторони, вам потрібно пояснити їм, що ви робите і для чого. Ось чому вам потрібно думати про стратегічну комунікацію з самого початку, навіть до того, як проєкт буде підтримано. Залучення громадськості також може бути захоплюючою роллю, яку можуть взяти на себе молоді люди, які зацікавлені в комунікації та ЗМІ.

Приклади запитань, які допоможуть вам почати:

- Хто ваші потенційні зацікавлені сторони, і чому ви хочете, щоб вони були залучені? Подумайте також про те, чому вони потенційно можуть взяти участь. Що це для них? Будьте реалістичними та скромними, та пам'ятайте, що ці зацікавлені сторони є не для того аби обслуговувати ваш молодіжний обмін. У них є свої плани, інтереси та власні зацікавлені сторони, на чиї запити вони можуть відповідати. Якщо вам вдасться донести додаткову цінність і взаємну вигоду, яку може принести ваш молодіжний обмін, є шанси, що ви просунетесь далі у спілкуванні та співпраці;
- Які ключові повідомлення молодіжного обміну ви хотіли б донести до них? (Це гарний час, щоб перевірити, чи ключові повідомлення вже стали для вас зрозумілими, чи вам ще потрібно над ними попрацювати);
- Як з ними зв'язатися? Місцеве агентство новин, ймовірно, добре відреагує навіть на повідомлення у Фейсбуці неформального характеру. До муніципалітету чи школи

потрібно буде звернутися по телефону або надіслати офіційне повідомлення електронною поштою. Для місцевої групи людей старшого віку або культурного товариства, можливо, найкраще підійде особистий візит. Не лінуйтеся і не розсилайте всім те саме ознайомче повідомлення – це нікому не подобається. Використовуйте індивідуальний підхід і ваші місцеві зацікавлені сторони оцінять це набагато більше;

- Хто, як і коли буде з ними спілкуватися?

2.14 ФОРМАЛІЗАЦІЯ ПАРТНЕРСТВ

Після того, як партнери молодіжного обміну та всі інші зацікавлені сторони обрані, доцільно створити договір про партнерство. Це має бути документ – для молодіжного обміну контракт, мабуть, не потрібен, але це ваш вибір – який описує всі види діяльності та обов'язки, розподіл завдань, розподіл витрат і план розрахунків, загальні стратегії (наприклад, для збору коштів або комунікації), дедлайни, ключові етапи тощо.

2.15 ЩО ТАКЕ ПІДГОТОВЧИЙ ВІЗИТ?

Заявку на підготовчий візит можна подати в апікаційній формі на фінансування молодіжного обміну. Це надає можливість об'єднати партнерські організації (або одного лідера/ одну лідерку з групи, або лідера/лідерку та учасника/учасницю від групи) перед проведенням молодіжного обміну, щоб вони могли зустрітися особисто для забезпечення якісного планування. У випадку молодіжних обмінів з молодими людьми з меншими можливостями, підготовчий візит може стати майданчиком для продумання задоволення особливих потреб учасників/учасниць. Підготовчі візити відбуваються в одній з країн приймаючих організацій перед початком самого молодіжного обміну. Такий візит дає партнерам можливість познайомитися одне з одним, ознайомитися з місцем проведення, узгодити політику та кодекс

поведінки та обговорити логістичні аспекти. Як елемент створення здорового та безпечного середовища підготовчий візит надає можливість поділитися конкретними перешкодами, з якими стикається чи може зіткнутися ваша молодь, і знайти шляхи їх подолання. Це може бути щось пов'язане з їхньою обмеженою мобільністю чи станом здоров'я, які заважають їм брати участь у певних активностях, або життєвий досвід – молоді люди можуть бути біженцями/біженками або зазнали жорстокого поводження вдома – що може зробити їх більш чутливими до певних проблем.

Підготовчий візит також може бути платформою для розробки та формування програми, а також для розподілу обов'язків та створення способів для подальшої комунікації. Це не є обов'язковою частиною молодіжного обміну – і не завжди вам зможуть виділити на нього кошти – але це може бути корисним інструментом, який допоможе вам підготуватися. Підготовчий візит повинен відбутися в одній з країн приймаючих організацій, і гарною ідеєю буде, якщо він відбудеться в місці проведення молодіжного обміну або поблизу нього, щоб полегшити процес планування. Підготовчий візит також може стати тестовим пробігом перед реалізацією самого молодіжного обміну – ви можете визначити місця, над якими ще потрібно попрацювати, підготувати та узгодити під час планування та проведення підготовчого візиту.

2.16 ФІНАНСИ ТА БЮДЖЕТ

Як зазначалося раніше, грант, запропонований для молодіжного обміну, не має на меті покрити 100% витрат, хоча офіційної вимоги щодо співфінансування також немає. Були представлені різні способи пошуку співфінансування, але пам'ятайте, що молодіжним обмінам не дозволяється приносити прибуток партнерським організаціям. Складання бюджету та фінансовий менеджмент є життєво важливими частинами проєкту, для того, щоб переконатися, що партнер, відповідальний за грант (координуюча організація), не здійснює значних перевитрат або недовитрат.

Фінансування, яке пропонує програма Еразмус+ для молодіжних обмінів, здебільшого базується на одиничних витратах, тобто фіксованій сумі. Бюджет поділяється на «організаційну підтримку» на основі кількості молодих людей, «подорож» на основі кількості учасників/учасниць, включаючи лідерів/лідерок груп, фасилітаторів/фасилітаторок і супроводжуваних осіб, і відстані подорожі, «індивідуальну підтримку» на основі кількості учасників/учасниць, включаючи лідерів/лідерок груп, фасилітаторів/фасилітаторок, супроводжуваних осіб та «підтримка інклюзивності» на основі кількості молодих людей з меншими можливостями. Виняткові витрати, засновані на реальних витратах, їх можна включити для підтримки людей з особливими потребами та молодих людей з меншими можливостями.

2.17 ЗАЯВКА

Дружнє нагадування: якщо вам цікаво, чи вже час припинити читати після цього розділу і подавати заявку на отримання гранту, а потім продовжувати читати, доки не будуть оголошені результати відбору, то ще ні, не час. Інша частина публікації містить багато контенту, який потрібно відобразити у вашій заявці, навіть якщо він буде організований у проєкті пізніше.

Вам потрібно буде подати заявку на молодіжний обмін через онлайн-аплікаційну форму. Аплікаційну заявку можуть розробити молоді люди за підтримки лідера/лідерки групи або без неї/нього, або, як альтернатива, лідери/лідерки групи зі значним внеском від молодих людей. В ідеальних умовах саме молоді люди відповідають за процес подачі заявок. Однак цей процес може налякати дещо молодих людей, тому варто, щоб молоді люди, якщо все ж вони пишуть заявку, знайомились із нею не вперше на цьому етапі.

Перш ніж почати, вам потрібно буде переконатися, що ваша організація створила онлайн-профіль, в межах програми Еразмус+, який верифіковано її національним агентством. Декілька людей

одночасно можуть мати доступ до електронної форми, тому заявку можна легко заповнити спільними зусиллями. Гарною ідеєю було б розділити процес написання на менші частини, щоб полегшити роботу. Це також дуже хороший спосіб розподілити робоче навантаження між молодими людьми та лідерами/лідерками груп у рамках партнерства. Незважаючи на такий ефективний підхід, не забудьте наприкінці зібрати різні частини до купи. Корисно було б призначити одну особу, яка відповідатиме за координацію процесу написання заявки (за учасників/учасниць процесу, завдання, внутрішні дедлайни) і, зрештою, надасть заявці згуртованості. Хороша заявка це послідовна заявка і та, яка містить перехресні посилання між розділами: цілі впливають з аналізу потреб, методи роботи відповідають цілям тощо. Зарезервуйте достатньо часу для завершення оформлення заявки. Це матиме велике значення.

Форма заявки має багато автоматичних функцій, які допомагають процесу. Система надасть вам ряд запитань, і ви не зможете подати заявку, доки не буде заповнено всю інформацію. Для кожного запитання є обмежена кількість символів, тож ви можете писати до моменту завершення ліміту. Важливо заповнити форму завчасно, щоб була можливість заповнити усе незавершене та врахувати додатковий час у разі проблем з онлайн-системою. Форма заявки має функцію автоматичного збереження, але завжди корисно зберегти офлайн-копію на випадок проблем із системою – ніщо так не розчаровує, як втрата контенту, над створенням якого ви важко працювали.

Бюджет нараховується автоматично, коли ви додаєте інформацію про різні організації та кількість учасників/учасниць – просто обов'язково зробіть останню перевірку, щоб переконатися, що ви нічого не пропустили або не додали зайвого нуля! Людський фактор (тобто ви) все ще має значення

при прийнятті рішення про те, чи подавати заявку на виняткові витрати та як це робити, оскільки це базується на реальних витратах. Зберігайте свої оцінки реалістичними та надавайте короткі і чіткі пояснення для кожного пункту. Програмний посібник визначає, які витрати прийнятні, а які ні.

Заявки подаються до національного агентства країни-заявника. У більшості випадків, якщо молодіжний обмін проводиться у вашій країні, заявку подаєте ви³. Однак іноді, наприклад, якщо ви перебуваєте в третій країні, ваш партнер може подати заявку від імені консорціуму. Вашу заявку завжди можна написати мовою країни, де ви подаєте заявку (наприклад, якщо проєкт подається в Греції, ви можете писати грецькою мовою). Іноді допускаються інші мови, наприклад, англійська, французька та німецька. Уточнюйте інформацію у конкретного національного агентства, до якого ви подаєте заявку.

Зрештою, коли ви подаєте заявку на фінансування молодіжного обміну, пам'ятайте, що хтось інший (з обмеженим часом і близьким дедлайном) повинен буде прочитати та оцінити вашу заявку. Ваша ціль — написати якомога зрозуміліше, докладно описуючи найрелевантнішу інформацію в кожному розділі. Важливо не робити жодних припущень щодо того, який попередній досвід чи інформацію матиме або знатиме наш читач або наша читачка. Чому б не попросити когось, хто не брав участі в процесі розробки проєкту, прочитати кінцевий результат заявки та залишити відгук про неї, для того щоб переконатися, що все зрозуміло комусь поза проєктом? Ознайомитись із типовими формами заявок можна тут⁴.

³ Так як Україна не має національного агентства, то наразі українські організації можуть тільки долучатися до спільного написання заявок, які подаються до національних агентств інших країн.

⁴ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/forms_en

Приклади того, що слід врахувати до дедлайну:

- ➔ Щороку є два дедлайни для подачі заявок. На момент перекладу цієї публікації (кінець 2023) вони припадають на лютий та жовтень, з можливим додатковим дедлайном в травні;
- ➔ Якщо це ваша перша заявка, дайте собі принаймні місяць, а краще 90 днів, щоб спланувати свій проєкт і написати заявку. Вам доведеться зіткнутися з багатьма викликами – вам справді не потрібен ще додатковий тиск. Після першого разу все стане легше;
- ➔ Знайти нових партнерів може бути складно, і для цього знадобиться більше, ніж надіслати декілька документів перед самим дедлайном. Плануйте заздалегідь. Пошук партнерів має бути вашим першим кроком у процесі (за 60–90 днів до дедлайну);
- ➔ Коли наближається дедлайн, усі дуже зайняті! Деяким людям буде важко відповісти на електронні листи в останню хвилину, прочитати попередній опис вашого проєкту та відповісти. Знову ж таки, плануйте заздалегідь;
- ➔ Перший драфт (зразок) програми має бути готовий приблизно за 14 днів (або більше) до дедлайну. Така кількість днів залишить достатньо часу для того, щоб усі залучені партнери були готові зробити свої внески;
- ➔ Спробуйте зберегти останні три-п'ять днів перед дедлайном для узгодження та перевірки заявки, а також для онлайн системи вирішити усі наявні проблеми.

Приклади того, що слід врахувати в межах терміну від дедлайну до молодіжного обміну:

- ➔ Заплануйте, щоб ваш проєкт молодіжного обміну (а не активності молодіжного обміну, де зустрічаються групи) розпочався принаймні через три місяці після дедлайну подачі. Існують

певні правила щодо того, коли ваш проєкт може розпочатися відносно дедлайну подачі. Перевірте їх у програмному посібнику перед подачею заявки;

- ➔ Пам'ятайте, що проєкт – це не те ж саме, що активності, а це означає, що ваш проєкт може тривати шість місяців, навіть якщо у вас буде лише один тиждень активностей наживо. Після початку проєкту заплануйте від одного до двох місяців на комунікаційні, організаційні та логістичні аспекти перед першими активностями наживо. Цей час знадобиться для згуртування груп учасників/учасниць, бронювання квитків та розуміння всіх деталей логістики. Ви також отримаєте договір від національного агентства, підпишіть його, і тоді ви зможете отримати першу частину гранту. Важливо знати, що ви не можете здійснювати жодні платежі для молодіжного обміну до дати початку проєкту, інакше платежі будуть неприйнятними;

- ➔ Самі активності зазвичай можна безпечно розпочати через п'ять місяців після кінцевого терміну подачі, хоча цей час може бути довшим. Вам потрібно буде подати звіт через два місяці після дати завершення проєкту. Дата завершення також є закінченням проєкту, який може включати оцінку та інформування про результати, а не просто завершення активностей.

- ➔ Молодіжний обмін не закінчується, поки не закінчиться весь проєкт. Те, що відбувається після молодіжного обміну, є невід'ємною частиною всього проєкту. Отже, якщо ви хочете, щоб ваша заявка була підтримана, вам потрібно переконатися, що ви плануєте, як розповсюдити результати. Дайте собі до шести місяців після завершення активностей наживо, щоб завершити обмін результатами, фінансові зобов'язання (отримати прозорі документи, відшкодувати витрати тощо) і написати фінальний звіт.

2.18 ЗАЯВКУ ПОДАНО!

Зазвичай для отримання результатів поданого проєкту потрібно два-три місяці, але час може бути коротшим або довшим залежно від національного агентства, кількості заявок і конкретного дедлайну. Часто вечір після дедлайну - це час для відпочинку та святкування. Але як тільки туман після вечірки вляжеться, ви можете залишитися з усвідомленням того, що у вас є принаймні вісім тижнів, щоб чекати, перш ніж дізнатись, чи успішна ваша заявка. Чи можна продуктивно використати цей час на користь молодіжного обміну? Однак зауважте, що якщо ваш проєкт буде підтримано, ви отримаєте договір від національного агентства, який вам потрібно буде підписати до того, як проєкт зможе офіційно розпочатися та до того, як ви отримаєте перший платіж гранту. Тому, що б ви

не робили, уникайте створення витрат, оскільки вони ще не можуть бути включені у ваш проєкт, навіть якщо він буде підтриманий пізніше.

Приклади того, як максимально використати час між подачею і активностями:

- ➔ Хорошою ідеєю буде відрефлексувати весь пройдений етап і усвідомити чого саме ми вже навчалися та інші досягнення молодих людей, особливо якщо ви ставите проміжні цілі;
- ➔ Не залишайте своїх молодих людей очікувати на самоті. Ймовірно, вони ще більше, ніж ви, чекають результатів, щоб почати діяти. Робіть з ними щось корисне та цілеспрямоване, щоб підтримувати згуртованість групи та відчуття спільного прагнення;

- Почніть деяку підготовчу роботу. Можливо, здійсніть телефонний дзвінок менеджеру/менеджерці вашого місця проведення, який ви не встигли зробити під час написання заявки, далі сплануйте оглядову екскурсію чи дізнайтеся більше про методи, які використовуються в умовах неформального навчання;
- Практика веде до досконалості. Якщо ви плануєте майстерню, яку ніколи раніше не проводили, це може бути гарною нагодою відрепетирувати її або навіть протестувати з іншими молодіжними групами. Залучіть місцеву молодіжну групу, їх фідбек буде безцінним;
- Підтримуйте зв'язок з усіма партнерами та зацікавленими сторонами. Час від часу надсилайте електронний лист партнерам, щоб просто привітатися, а якщо ви залучили інших місцевих партнерів, зв'яжіться з ними також. Так само, як і з молодими людьми, добре підтримувати гарний настрій навколо проекту під час очікування;
- Складіть план Б! Бути оптимістом важливо, і якщо ви добре підготувалися, є високі шанси, що проект буде підтримано. Але що, якщо ні? Використовуйте цей час, щоб обдумати сценарій «що далі». Знову подати заявку? Декілька корисних порад з приводу цієї теми включено в наступну частину розділу;

- Врешті-решт, якщо заявку підтримано, вітаємо! Зворотний відлік чудової активності починається тут.

2.19 А ЩО, ЯКЩО ЗАЯВКА НЕУСПІШНА?

Не всі заявки отримають грант, і це може статися з багатьох причин. Пам'ятайте, що аплікаційний процес працює за системою нарахування балів, і навіть якщо ви отримаєте хороший бал, ваш результат залежить від інших заявок. Можливо, ваше національне агентство має менше коштів саме на цей дедлайн подачі порівняно з іншим, або кількість заявок може бути більшою, ніж зазвичай. У деяких випадках ваш проєкт можуть додати до резервного списку, якщо йому не відразу надали грант. У вас завжди є можливість повторно подати заявку, якщо ви, ваша група та ваші партнери цього бажаєте – просто переконайтеся, що виділили собі достатньо часу, якщо ви повторно будете подавати заявку на наступний дедлайн.

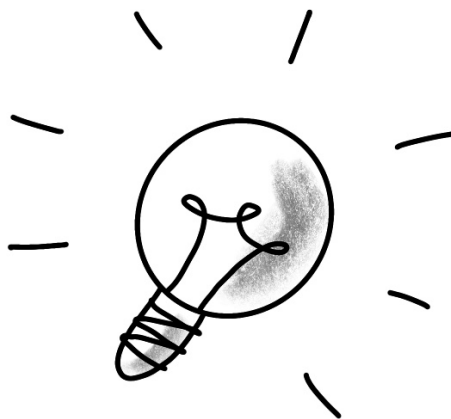
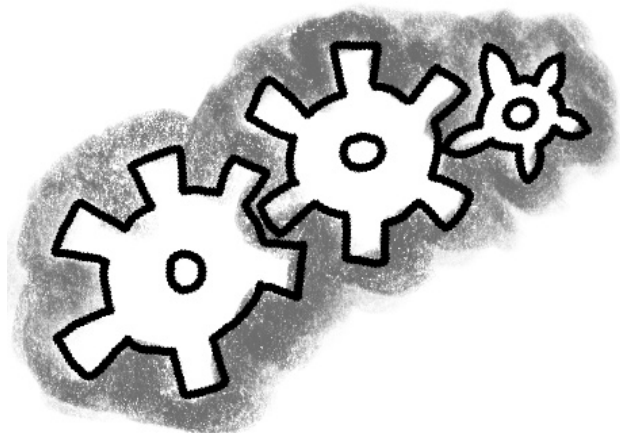
Ніхто не може заперечити, що це велике розчарування, однак іноді не все складається як хочеться. У відмові є великий потенціал, з якого можна багато чому навчитись, а також це можливість для рефлексії і розвитку. Коли ви говорите своїй групі, що проєкт не був успішним, поясніть, що на це може бути багато причин. Намагайтеся не розповідати молодим людям про результати таким чином, щоб не викликати відчуття особистої невдачі. Корисно було б провести зустріч-оцінку з вашою групою. Це набагато краще, ніж простий телефонний дзвінок, текстове повідомлення чи повідомлення в чаті. Важливо надати їм можливість висловити свої почуття, серед яких можуть бути розчарування, почуття невдачі, злість чи інші негативні емоції. Як тільки молоді люди отримають можливість

випустити пару, зверніть їхню увагу на позитивну сторону цього досвіду, наприклад, скільки вони досягли прогресу, який ні в якому разі не буде марним.

Зворотний зв'язок є основою для подальших дій. Комітет національного агентства, який оцінює проекти надішле вам детальний відгук про заявку, підкреслюючи критичні аспекти. Це може бути цінною основою для вдосконалення. Якщо вам потрібний детальніший відгук, зв'яжіться безпосередньо зі своїм національним агентством і попросіть його. Або в деяких випадках ви навіть можете організувати особисту зустріч. Потім прочитайте та обговоріть зауваження зі своєю групою. Що ви берете до уваги? Що можна зробити, щоб вирішити питання, які були підняті у відгуку? Спробуйте переглянути кожен пункт, трохи подумайте та розділіть його на невеликі конкретні дії для покращення проекту, якщо ви вирішите знову подати заявку з тією ж ідеєю.

Вам також необхідно повідомити своїх партнерів. Напишіть їм усім електронний лист і повідомте про результати, водночас подякувавши за співпрацю та наполегливу роботу. Якщо вони хочуть знати, чому проект було відхилено, повідомте їм причини. Якщо ви думаєте про повторну заявку, запитайте їхню думку. Хтось може все ще бути на борту, інші можуть мати інші плани: у цьому випадку не сприймайте це близько до серця і будьте готові рухатися далі. Ось чому широка мережа партнерів має переваги. Поверніться до фази пошуку партнерів і працюйте над тим, щоб повернути свій консорціум до повної потужності.

Ви можете вирішити не подавати заявку повторно, або ви можете шукати інші способи реалізації ідеї повністю або в спрощеному масштабі. Партнери проекту можуть прийняти рішення використати власні кошти, можна шукати альтернативне фінансування та/або проект можна підтримати шляхом фандрейзингу у громаді. Переконайтеся, що будь-які альтернативні плани обговорюються спільно з іншими партнерами та залученими молодими людьми.

58

3.1 КОЛИ НАЙКРАЩИЙ ЧАС РОЗПОЧАТИ?

Фактично, відразу. Залежно від тривалості вашого проєкту, а особливо від того, як скоро відбудеться молодіжний обмін, ваш час на підготовку може бути обмежений. Ви подавали заявку на підготовчий візит? Якщо так, і вам виділили на нього грант, ви можете залишити багато деталей, які стосуються активностей, для обговорення та підведення їх підсумків під час візиту. В іншому випадку ви можете розраховувати на підтримку комунікації зі своїми партнерами за допомогою інших способів. У будь-якому випадку попереду ще досить багато роботи.

3.2 ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ПАРТНЕРІВ

Відразу повідомте своїм партнерам про результати відбору, щоб усі ті, хто був залучений у процес могли включити наступні кроки до свого порядку денного. Ще раз підтвердьте основні елементи: дати, місце, кількість учасників/учасниць від групи та необхідну підготовку лідерів/лідерок групи та молодих людей. Незважаючи на те, що молоді люди мають бути залучені із самого початку, деталі учасників/учасниць не потрібно розголошувати на етапі подання заявки, адже може так статися, що відбулися зміни у складі групи або деякі партнери формують групу лише після затвердження проєкту. У будь-якому випадку, буде добре дати вашим партнерам достатньо часу, щоб сформулювати чи узгодити свою групу, забронювати квитки, організувати страхування, провести підготовчі зустрічі з групами, підвести підсумки який вклад вони несуть у програму та вирішити, що взяти із собою – та щоб вчасно повідомити вам про все це. Спільні чек-листи із завданнями та дедлайнами їх виконання можуть бути корисними, щоб залишатись на одній хвилі та підтримувати підготовчу роботу.

Якщо у вас є партнер, який виходить із процесу

після того, як заявку було підтримано, у вас є дві основні опції. Якщо ви маєте достатньо часу та ваші інші партнери погодяться, то можна шукати заміну. Вам доведеться докласти додаткових зусиль, щоб прискорити їх підготовку. Або ви вирішуєте, що не можете їх замінити, і проводите молодіжний обмін із меншою кількістю молодих людей, або пропонуєте іншим партнерським організаціям залучити додаткових учасників та учасниць. Будь-які із цих варіантів потребують підтвердження від національного агентства.

Як тільки партнери і групи дійшли спільної згоди, вам слід зібрати таку інформацію:

- ➔ імена, вік і контактну інформацію всіх учасників та учасниць, включаючи лідерів та лідерок груп. Можливо, вам захочеться створити форму (щось просте, до прикладу Гугл-форму), щоб уся інформація збиралася в одному місці та до неї був доступ у кожній групі. Однак зауважте, що ви повинні обробляти дані відповідно до норм «Загального регламенту про захист даних»;
- ➔ для молодих людей віком до 18 років необхідно мати згоду батьків (підготовлену заздалегідь), яка має бути підписана, відсканована та надіслана заздалегідь⁵;
- ➔ для кожного учасника/ кожної учасниці довідка про медичне страхування або документ про особисту відповідальність. Не ризикуйте і не спонукайте до цього інших. Краще перестрахуватися, ніж потім шкодувати;
- ➔ інформація про подорож до місця проведення та назад. Перш ніж збирати цю інформацію, надайте своїм партнерам якомога більше деталей – куди їхати та місцеві сполучення, про які їм потрібно знати – і будьте конкретними. Не думайте, що люди однаково розумітимуть

⁵ Для учасників/учасниць до 16 років необхідна згода обох батьків на виїзд їхньої дитини закордон, завірена у нотаріуса, з вказаними даними супроводжуючої особи (лідера або лідерки групи): ПІБ, номер паспорта, ким, коли виданий, пропискою.

навіть прості речення на зразок «активності розпочнуться...». Заздалегідь уточніть дату очікуваного прибуття та від'їзду до та з місця зустрічі (аеропорту/залізничного вокзалу/ автовокзалу). Навіть якщо групи партнерів прибувають безпосередньо до місця події, вам корисно знати, коли і як вони прибувають в країну, щоб відстежити можливі затримки чи інші несподівані обставини, які можуть виникнути, пов'язані з поїздкою;

- ➔ будь-які потреби для додаткової підтримки або особливі потреби, пов'язані з елементарним виживанням і комфортом, що стосуються, наприклад, дієтичних обмежень, мобільності або ліків. Наврядчи вам захочеться про це дізнатись в період проведення активностей;
- ➔ будь-які потреби, пов'язані з програмою, такі як додатковий простір, матеріали чи обладнання, які можуть знадобитись для лідерів/лідерок або молодих людей для проведення їхньої частини програми;
- ➔ встановіть перший дедлайн. Ви будете дуже раді отримати всю інформацію до початку. Звичайно, пізніше вам може знадобитися більше часу, але дедлайни допомагають людям розставляти пріоритети у виконанні завдань і підтримувати порядок денний;
- ➔ важливо: чи будуть групи партнерів включати молодих людей з меншими можливостями або певного походження, яке потребує особливої уваги? Попросіть усіх лідерів/лідерок груп своєчасно отримати таку інформацію – звісно, конфіденційно. Це дійсно може мати велике значення в період підготовки вашого проєкту.

3.3 ПІДГОТОВКА ПРИЙМАЮЧОЇ ГРУПИ

Ваша група (якщо ви приймаєте молодіжний обмін) повинна бути готова найпершою, оскільки

там, де проходитиме активність, буде багато різних завдань для виконання. Це сприятливий час, щоб скласти новий список майбутніх завдань і знову їх розподілити, щоб усі були в курсі того, що робити та про що слід подбати.

Приклади підготовчих завдань, які можна розподілити серед молодих людей у вашій групі:

- ➔ Підтримання зв'язку з іншими молодими людьми, організація деталей інформації про їх подорож до місця обміну;
- ➔ Бути контактною особою, яка підтримує зв'язок з місцем проведення молодіжного обміну;
- ➔ Організація харчування;
- ➔ Бути логістом/логісткою – потурбуватись про покупки, матеріали та всі практичні потреби, такі як місцевий транспорт, активності у вільний час тощо;
- ➔ Підтримання зв'язків із громадськістю та ведення зовнішньої комунікації;
- ➔ Технічне планування процесу заповнення та отримання Youthpass (і подальша видача сертифікатів);
- ➔ Придумати надихаючі енерджайзери та ігри для розігріву.

Це лише декілька вибраних прикладів завдань, які можуть зацікавити молодь на цьому етапі. Повний детальний чек-лист і розподіл завдань залежать від того, що потрібно зробити у вашому конкретному проєкті.

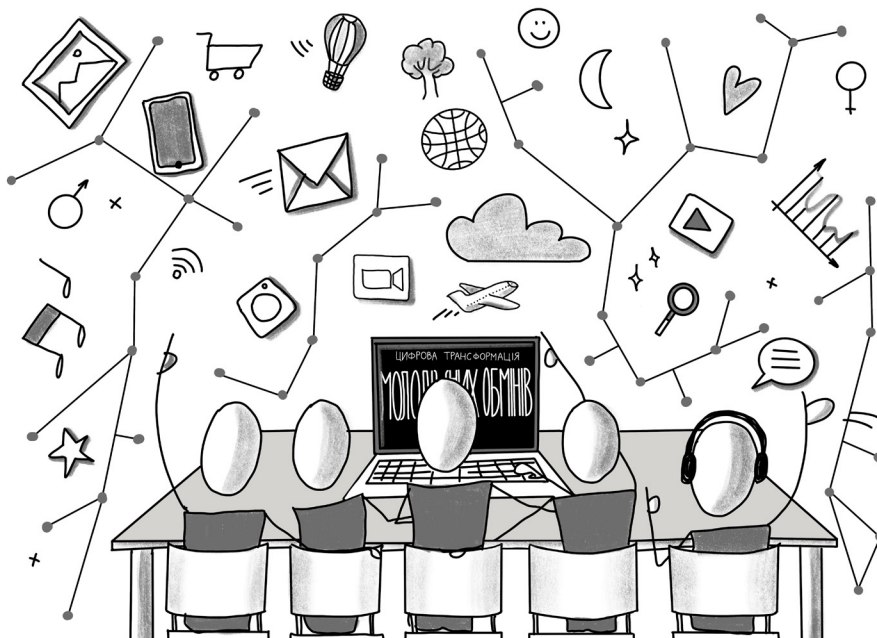
А як бути з тими, хто відмовився приймати участь та тими, хто долучився пізніше? Як зазначалося раніше, ідеальний сценарій це коли усі групи сформовані із самого початку або не пізніше початку підготовчого етапу. Але іноді ми живемо не в ідеальному світі. Якщо хтось випадає і їх потрібно замінити, а хтось приєднався до групи пізніше, важливо знову відкрити процес

розподілу завдань. Зробіть так, щоб нові молоді люди відчували, що їм раді тут та долучіть їх до обов'язків в підготовці обміну. Цей крок може бути дуже важливим, щоб підвищити їх мотивацію брати участь і знайти щось змістовне, над чим раніше вони не працювали і до чого не мали приналежності.

Якщо хтось випадає з групи, уникайте створення культури суджень і звинувачень, і не дозволяйте говорити за спинами людей. Якщо деякі завдання не були виконані та очікують на виконання, проведіть зустріч, щоб врегулювати ситуацію, та, якщо можливо, розподілити обов'язки між іншими членами/членками. На наступній зустрічі спробуйте обговорити те, що сталося, і що могло спонукати членів/членкинь залишити групу, для того щоб наступного разу спробувати такого уникнути.

3.4 МОЖЛИВОСТІ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ: НАЛАГОДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ ТА НАВЧАННЯ МОЖНА РОЗПОЧИНАТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ

На додаток до фасилітування нетворкінгу та комунікації, цифрові інструменти також можуть бути включені у молодіжний обмін, для того щоб максимізувати можливості для навчання до, під час і після активностей молодіжного обміну. Щоб підкреслити довгострокову перспективу навчального процесу, ви можете запровадити низку цифрових інструментів, які можуть зацікавити молодих людей. Якщо ви амбіційні, то можна створити інтерактивний та цікавий онлайн курс, щоб полегшити процес фасилітації навчання, використовуючи безкоштовну програму онлайнного навчання, такі як Moodle або Canvas. Ресурсні центри SALTO пропонують бенефіціарам

програми Еразмус+ у сфері молоді створити курс на НОР-платформі на основі Moodle. Крім того, ви можете створити завдання та виклики за допомогою програм чи додатків, таких як ActionBound або Kahoot, або використовувати соціальні мережі, щоб поставити цікаві запитання чи розгорнути обговорення серед учасників/учасниць. Додаткова цінність полягає в тому, що ви також покращите цифрову компетентність молоді, яка відповідає пріоритетам Еразмус+.

Вирішуючи, яку платформу чи онлайн-інструменти використовувати, пам'ятайте про захист даних (перегляньте частину «Захист, здоров'я та безпека учасників» у розділі 4). Також бажано не організовувати комунікацію між лідерами/лідерками груп і молодими людьми на одній платформі. Іноді необхідно поділитися певною конфіденційною інформацією з лідерами/лідерками, наприклад, про походження або особливі потреби деяких молодих людей, тому для цього важливо мати окремі канали. Ви вже встановили деякі канали зв'язку на попередніх етапах проєкту, і, можливо, було б доцільно розділяти комунікацію, нетворкінг та простір для побудови групової динаміки. Інтегровані платформи, які можуть з'єднуватись з платформами обміну файлами, можуть бути корисними для проєкту та комунікації, пов'язаною із завданнями, і можуть супроводжувати офіційну комунікацію через електронну пошту або інші методи спілкування.

3.5 МІСЦЕ(Я) ПРОВЕДЕННЯ ТА ЛОГІСТИКА

Можливо, ви вже розглядали варіанти розміщення на етапі дослідження чи планування. Вирішення цього питання може бути оренда хостелу чи бюджетного готелю, але є й інші варіанти. Як згадувалося раніше, шкільний спортзал можна перетворити на гуртожиток, або ви можете розміститись у наметах чи у житлових будинках. Існує вибір якісних молодіжних центрів по всій Європі в рамках програми молодіжного департаменту Ради Європи – перевірте їх, якщо ви хочете розміститись у молодіжному

центрі, який має схвалений Знак якості. Якщо такі локації заброньовані або занадто дорогі, будьте креативні та використовуйте свої контакти у місцевій громаді. Після того, як житло буде підтверджено, необхідно організувати розподіл кімнат у співпраці з лідерами/лідерками груп та вподобаннями молодих людей. Їх можна розділити за статтю, віком чи іншими критеріями. Однак, мабуть, не найкраще поселяти учасників/учасниць згідно їх країн, оскільки під час активностей у місці проведення обміну важливо, щоб групи були якомога більше змішані, щоб сприяти можливості будувати зв'язки з молодими людьми з інших країн.

Саме час, щоб підтвердити, що місце(я) зустрічі є відповідним(и), організувати харчування з урахуванням дієтичних потреб учасників/учасниць, а також організувати графік прибуття та від'їзду, або ж можливо когось потрібно буде десь підібрати. Існують різні способи організації приїздів учасників та учасниць. Чи попросите ви кожную групу організувати місцевий транспорт самостійно і зустрітись з вами безпосередньо на місці проведення? Чи ви організуєте транспорт, щоб підібрати усіх одночасно, наприклад, взявши в оренду автобус? Рішення вплине і на бюджет поїздки. У першому випадку кожна група самостійно керує витратами на поїздку, а в другому можна оплатити автобус і розділити вартість на кількість учасників/учасниць. Перевірте також чи все у вибраному місці проведення вам підходить. Які конференц-зали можна використовувати та коли? Чи достатньо душів і туалетів, гарячої води, спільних просторів для соціалізації та природи поблизу? Який стан спальних приміщень? До якого часу потрібно проплатити? Вам потрібно надіслати логістичну інформацію всім молодим людям і лідерам/лідеркам, а також попередню програму. За потреби ці документи також можна надати батькам та опікунам/опікункам. Це також час для підведення підсумків чи всі елементи обладнання та усі матеріали є у наявності, які необхідні для ефективного проведення програми.

3.8 ЗОВНІШНІ ЗАЦІКАВЛЕНІ СТОРОНИ, СПІВФІНАНСУВАННЯ ТА ЗМІ

Фінансовий план уже був підготовлений, і коли проєкт затвердять, має бути зрозуміло, скільки коштів він передбачає. Тепер можна починати конкретні дії щодо отримання додаткового фінансування. Можливості співфінансування та донорів уже розглядалися в розділі 2, тож тепер ви можете розпочати спілкування, переговори та збір коштів, як і планували.

Коли наблизиться час молодіжного обміну, повідомте також про це всім у вашій місцевій громаді! Ви можете максимізувати вплив комунікації, зв'язавшись із місцевими виданнями новин – газетами (як у паперовій формі, так і цифровими), інформаційними агентствами, веб-сайтами, радіо- та телестанціями тощо. Складіть їх список. Не саботуйте свій власний комунікаційний план, думаючи «Ой, вони ніколи не зацікавляться нами». Ви не можете знати, поки не спробуєте. Ваше завдання — розсилати новини, їхнє — зацікавлюватись.

Напишіть простий, якісний прес-реліз. Якщо ви не знаєте як, ви можете знайти багато хороших прикладів в Інтернеті⁶. Основні елементи, які мають бути там, це відомі 5Ws (who - хто; what - що; when - коли; where - де; why - чому) і H (how – як). Більше нічого! Немає потреби пояснювати всю історію Європейського Союзу.

Простий прес-реліз повинен містити:

→ **Усю необхідну інформацію:**

«Молодіжна асоціація «Єдинороги разом», заснована у 2015 році, вже вдруге організовує європейський молодіжний обмін у місті Н. з 18 по 25 червня 2022 року. 28 молодих людей з Албанії, Фінляндії, Ірландії, Італії та Румунії проведуть один захоплюючий тиждень разом, обговорюючи та працюючи над темою благополуччя та як зробити наші громади здоровішими».

→ **А також трохи більше:**

«Молодіжний обмін співфінансується європейською програмою Еразмус+, яка з 1994 року надала можливість навчатись за кордоном понад 3 мільйонам молодих людей».

→ **Заклик до дії:**

«Проект включатиме захід, відкритий для всіх, у другій половині дня 23 червня. Наша група влаштує пікнік у місцевому парку. Буде музика, їжа та напої, тому сміливо приходьте і ми з радістю поділимося з вами результатами нашої роботи!»

Надішліть цей прес-реліз усім у вашому списку. Якщо ви не живете в дуже зваженому місті, де постійно відбувається багато подій, є дуже хороші шанси, що вас помітять. Зрештою, молодіжна подія європейського характеру відбувається не щодня. Зазначте також, що ви хотіли б отримати інформацію, коли реліз буде опубліковано.

Моніторьте ЗМІ. Перевірте відповіді та зберіть все докупи. Це не лише добре виглядатиме та змусить усіх пишатися своєю роботою, воно знадобиться вам для підсумкового звіту – це свідчення того, що ви добре виконуєте свою роботу.

Не нехуйте платформами соціальних мереж свої

організації та партнерських організацій. Особливо, якщо організації вже існують певний час та мають хорошу мережу, це принесе багато видимості вашому проєкту. Якщо ваша присутність у соціальних мережах не значна, організація європейського проєкту може стати чудовою нагодою розпочати. Щоб дати цьому процесу поштовх, вам може знадобитися сторінка у фейсбукі, обліковий запис у твітері та обліковий запис у інстаграмі. І, можливо, подумайте про створення блогу на Wordpress або Medium на безкоштовній основі, для того, щоб публікувати щоденні новини з проєкту.

Оскільки Еразмус+ підтримується коштами Європейського Союзу, переконайтеся, що приділили час видимості програми та ЄС⁷.

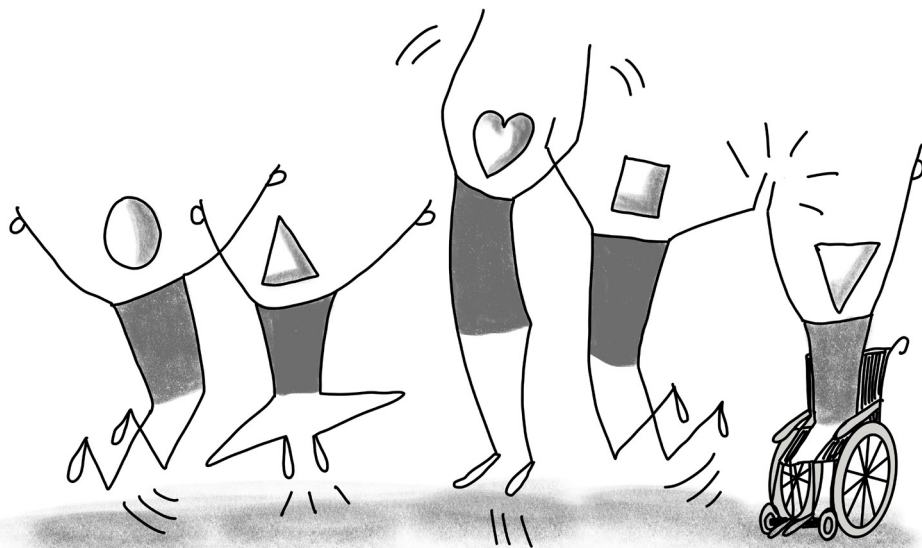
3.9 ЗАПРОШЕННЯ ДО (БІЛЬШОЇ) РІЗНОМАНІТНОСТІ

У розділі 1 різноманітність було згадано в контексті залучення молодих людей з меншими можливостями до молодіжного

обміну. Однак створення інклюзивного середовища не повинно розглядатися лише тоді, коли учасник/учасниця або лідер/лідерка групи визначає додаткові потреби, причиною яких є неблагополучна передісторія. Кожен/кожна має потреби, пов'язані з його особистим походженням та ідентичністю. Тому важливо підтримувати відкрите та відверте обговорення цих потреб і заохочувати позитивний діалог.

Майбутній молодіжний обмін стане новим викликом перед зустріччю з різноманітністю, оскільки велика група людей з різним походженням збереться разом і фактично буде проводити час разом 24 години на добу. Різноманітність не відбудеться лише тому, що в кімнаті зібралось багато національностей. Вона охоплює відмінності з точки зору низки питань: політичні погляди, музика, яку слухають молоді люди, футбольні клуби, за які вони вболівають, тощо.

Повага до різноманітності означає створення простору для плюралізму поглядів, думок і ставлень. Молодіжний обмін, а особливо активності у всій їх інтенсивності, є місцем, де багато різноманітності поєднується. Усвідомлюючи виклики, які вона може принести, слід створити середовище, яке заохочуватиме до навчання та зростання на її основі. Важливі аспекти міжкультурного навчання розглядаються у розділі 4.

⁷ Докладніше про візуальну ідентичність та логотипи читайте тут: https://eacea.ec.europa.eu/about-eacea/visual-identity_en.

3.10 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОТРЕБАМИ МОЛОДІ

Ключ до реагування на потреби молодих людей — це попередня підготовка та здатність до адаптації. Переконайтеся, що ви знаєте, хто приїде та які вони мають потреби. Труднощі часто виникають тоді, коли люди не розповідають вчасно про свої потреби, що може статися з багатьох причин, і саме тоді рішення мають тенденцію бути реактивними, а не проактивними.

Заздалегідь зберіть інформацію про молодих людей (банально, але нагадаємо, поведіться з нею конфіденційно), їх походження, спосіб життя та відповідні потреби, які слід врахувати. Ви також можете поговорити з іншими лідерами/лідерками, щоб отримати більше інформації, яку молоді люди можуть вважати недоцільним згадувати.

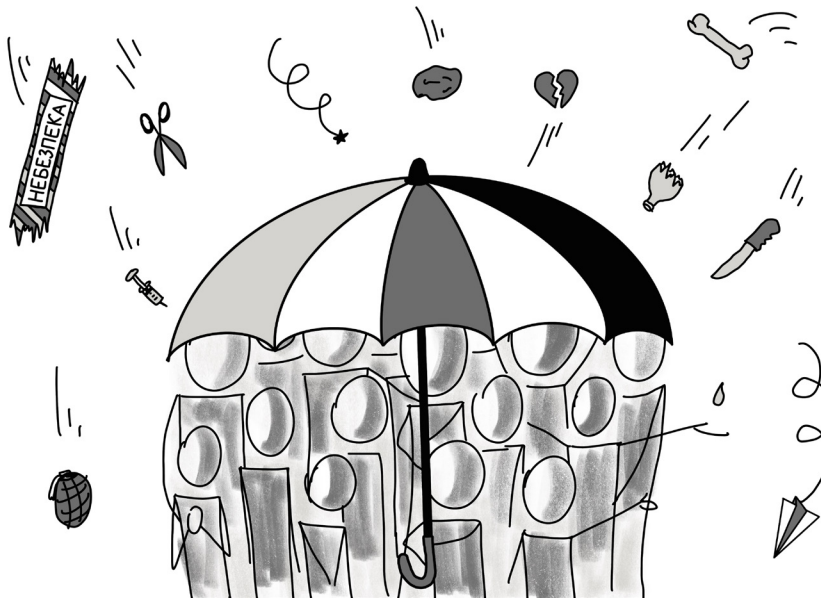
Було б корисно мати в реєстраційній формі кілька опцій із позначками для особливих потреб (наприклад: дієтичні потреби, тихий простір, доступ без сходів, кімната для осіб однієї статі) і простір для відкритого тексту. Це допомагає молодим людям подумати про свої різні потреби та дає зрозуміти, що інклюзивність була врахована у відповідний час, а не із запізнення. Також переконайтесь, що ви надали опції учасникам/учасницям поділитися своїми займенниками (замінник іменника, який позначає чийсь гендер – наприклад: вона/її/їй, він/його/йому, вони/їх/їм, нейтральні займенники для небінарних осіб).

Ретельно перевірте усі нюанси з приводу організації харчування у місці проведення, поділіться з тими, хто відповідальні за харчування, відповідними конкретними потребами вашої групи. Переконайтеся, що особливі дієтичні потреби та вимоги були добре зрозумілі. Не сприймайте нічого як належне: такі слова, як «вегетаріанець/вегетаріанка», «непереносимість лактози» та «без глютену», можуть означати дуже різні речі для різних людей.

Якщо ваша команда лідерів/лідерок груп не має досвіду вирішення конкретної проблеми, будьте чесними в цьому та створіть відкритий простір для діалогу. Наприклад, може бути складно працювати з такими проблемами як різний стан здоров'я, інвалідність, психічні захворювання, проблемами, пов'язаними з сексуальною орієнтацією, або політичною ситуацією в країнах учасників/учасниць. Багато з цих областей вимагають тривалої і дуже спеціальної підготовки, щоб ознайомитися з ними. Поділіться своїми переживаннями з лідерами/лідерками інших груп і, можливо, залучіть молодих людей – або їхніх батьків чи опікунів/опікунок – до розмови. Ви також можете проконсультуватися з професіоналами/професіоналками або організаціями, які мають такий досвід.

3.11 ЗАХИСТ, ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА УЧАСНИКІВ/УЧАСНИЦЬ

Захист, здоров'я та безпека учасників та учасниць є важливою особливістю програми Еразмус+. Сюди входить фізична, а також емоційна безпека. Здебільшого увага зосереджена на першому – забезпечення безпечного місця проведення молодіжного обміну, обов'язкове медичне страхування кожного/кожної, врахування особливостей харчування, тощо. Тим не менш, емоційна безпека не менш важлива. Подорож закордон, перебування далеко від дому, знайомство з багатьма новими людьми з різних країн, спілкування іноземною мовою в новому середовищі чи потенційне обговорення делікатних тем може бути таким же стресовим досвідом і, якщо не підтримати його належним чином, то це може призвести до руйнівних результатів. Підхід до захисту, здоров'я та безпеки слід розглядати як холистичне (комплексне) питання. Найкращий спосіб працювати з цією темою — переконавшись, що всі аспекти якісного молодіжного обміну продумані, проведена відповідна оцінка ризиків і впроваджені процедури, які мінімізують потенційні ризики та забезпечать ефективне реагування, коли це необхідно.

Оцінка ризику – це життєво-важливий інструмент, який допомагає вам усвідомити та моніторити потенційні ризики, розподілені за ймовірністю (від дуже малої ймовірності до дуже ймовірної) та впливом (від незначного до сильного впливу). Вона має включати практичні аспекти, такі як проблеми з переїздом, а також духовні чи емоційні проблеми, такі як туга за домівкою та культурні розбіжності. Необхідно визначити дії для зниження ймовірності та/або впливу певних ризиків, заздалегідь окресливши можливі шляхи вирішення ситуацій. Перевіряючи місце проведення обміну, ви також повинні оцінити можливі ризики в місцевості, такі як: озеро неподалік, комахи, сильне сонце, інтенсивний рух транспорту та доступ до барів, і вирішити, як з ними впоратися, встановивши чіткі процедури для надзвичайних ситуацій. Також потрібно перевірити, де знаходиться найближчий медичний заклад на випадок екстреної ситуації та переконатися, що на місці є аптечка, а також хоча б декілька людей серед лідерів/лідерок груп, які здатні надати першу допомогу.

Важливо узгодити спільні стратегії в консорціумі – необхідно враховувати відмінності в різних країнах щодо місцевих правил та процедур. Переконайтесь,

що всі партнери знають свої національні закони, що ви поділяєте їх, а потім узгоджуйте спільну стратегію.

3.11.1 Охорона та захист дітей, неповнолітніх молодих людей

Усі люди віком до 18 років класифікуються як неповнолітні в контексті молодіжної роботи, включно з молодіжними обмінами. Навіть якщо ви надихнете молодих людей до 18 років приймати активні рішення у своєму житті та покладете на них відповідальність, в очах закону вони все одно залишаться дітьми. Це означає, що потрібна згода та дозвіл від батьків або опікунів/опікунок, а лідер/лідерка групи є на місці батьків для молодої людини – іншими словами, вони несуть юридичну відповідальність. Лідери/лідерки повинні нести відповідальність за догляд, благополуччя та потреби безпеки всіх неповнолітніх, які перебувають під їхньою опікою у будь-який час.

Залежно від країни підхід до захисту, здоров'я та безпеки молодих людей різниться. Деякі країни мають чіткі рекомендації та правила, включаючи перевірку попереднього досвіду тих, хто працює з молодими людьми. В інших країнах такого чіткого законодавства немає. Існує певне законодавство в

деяких випадках щодо вивезення молодих людей з країни. Національні закони та правила можуть бути найбільш актуальними для приймаючої країни, однак деякі правила застосовуються незалежно від того, де відбуваються активності. Окрім національного законодавства, існують деякі правила, які застосовуються на рівні практики молодіжної роботи на організаційному рівні. Наприклад, деякі організації дотримуються політики «відмови від алкоголю».

Наприклад, коли йдеться про вік згоди та законний вік вживання алкоголю, це може бути складним питанням під час проведення молодіжного обміну, оскільки правові обмеження можуть відрізнятися в країні походження та країні, де відбуваються активності. У таких ситуаціях доцільно брати найвищий вік з урахуванням обох обмежень. На практиці це означало б, що якщо група молодих людей походить із країни, де законний вік вживання алкоголю становить 18 років, але молодіжного обміну відбувається в країні, де цей вік становить 16 років, вищий вік – 18 років – буде застосований для цієї групи. Те ж саме стосується віку згоди. На час проведення молодіжного обміну ви, можливо, вже домовилися про конкретну політику щодо вживання алкоголю для всіх вікових груп. Варто звернути увагу на вплив на неповнолітніх, якщо алкоголь дозволено тим, хто має законне право вживати його.

Хороша практика для захисту обох сторін, лідер/лідерка ніколи не повинен/повинна залишатися наодинці з неповнолітньою особою. У будь-який час вони повинні бути достатньо близько до іншої дорослої людини аби бути в межах видимості та чутності. Якщо обставини вимагають, щоб вони залишилися наодинці з молодю людиною, вони повинні переконатися, що інший дорослий погодився на такий спосіб дій, знає, що вони роблять і як довго це триватиме.

3.11.2 Документація

Паперова робота може бути нудною частиною будь-якого проекту, але є деякі речі, які дійсно важливі

для забезпечення безпечного та захищеного середовища. Копії всіх цих документів слід брати із собою в друкованому та цифровому вигляді на сам молодіжний обмін. **Основні з них:**

- ➔ Європейська картка медичного страхування (для тих, хто представляє країни, які мають таку картку) і комплексне туристичне та медичне страхування, яке покриває:
 - Страхування подорожі (включаючи збитки від втрати багажу);
 - Страхування цивільної відповідальності (включаючи, у відповідних випадках, професійне відшкодування або страхування відповідальності);
 - Нещасний випадок та серйозне захворювання (включаючи постійну або тимчасову втрату дієздатності);
 - Смерть (включаючи репатріацію у випадку проєктів, які реалізуються закордоном);
- ➔ Попередній дозвіл на участь від батьків або опікунів/опікунок для молоді до 18 років;
- ➔ Карта про стан здоров'я;
- ➔ Квитки;
- ➔ Копії ідентифікаційних карток або паспортів учасників/учасниць;
- ➔ Контактні дані для екстрених випадків.

3.11.3 Захист даних

Молодіжні обміни зобов'язані дотримуватися загального регламенту ЄС щодо захисту даних (ЗРЗД – GDPR), який був запроваджений у 2018 році. Це всеохоплююче законодавство означає, що персональні дані слід використовувати лише для тієї причини, для якої вони були надані, і дані мають бути видалені, коли вони більше не мають своїх функцій. Особливо це стосується конфіденційних даних, які включають інформацію про харчування та стан здоров'я, а також інформацію про релігійні переконання та сексуальну ідентичність.

Координуюча організація та лідери/лідерки повинні запитувати лише інформацію, яка необхідна для самого молодіжного обміну, і передавати її лише тим, кому вона необхідна, але з дозволу особи. Контактна інформація учасників/учасниць не повинна передаватись іншим учасникам/учасницям без дозволу.

Переконайтеся, що ви підготували документи про згоду на фото- та відео-зйомку, щоб молоді люди могли самі вирішити, чи їм буде комфортна їх візуальна присутність в Інтернеті та в комунікаційних повідомленнях. Такий документ повинен бути підписаний одним із батьків або опікунів/опікунок у випадку участі неповнолітніх віком до 18 років.

3.11.4 Відбудуться несподівані речі, щось піде не так

Навіть у найкраще запланованому проєкті деякі речі підуть не так – група може не знайти всіх учасників/учасниць або людина захворіє в останню хвилину. Незважаючи на всі ваші зусилля та підготовку, ви нічого не можете зробити, щоб уникнути таких ситуацій. Однак, якщо ви ретельно підготувалися, є ймовірність, що у вас під рукою є рішення на те, як реагувати та уникнути подальшої шкоди залученим людям або проєкту.

3.12 ЗАХІД ДІЙСНО ВІДБУВАЄТЬСЯ!

Якщо у вас є свої чеклисти, саме час ними справді скористатися.

Де кілька речей, які варто ще раз перевірити в останню хвилину:

- ➔ **Чи є у вас деталі прибуття учасників та учасниць?** Ви перевірили, чи інформація для вас є чіткою та зрозумілою, і чи справді ви знаєте, коли вони приїдуть та куди? Чи домовилися ви про транспорт? А про місце зустрічі? Чи всі знають, як туди потрапити?
- ➔ **Чи все домовлено з місцем проживання?** Коли ви останній раз відвідували це місце або

зв'язувалися з менеджером/менеджеркою по телефону? Можливо щось змінилося. Краще уникати сюрпризів в останню хвилину.

- ➔ **Чи буде та їжа, про яку ви домовлялись?** Чи справді зрозумілі інструкції щодо особливих дієтичних потреб? Особиста зустріч, щоб перевірити всі дрібниці, може бути найкращою ідеєю, оскільки їжа є справді делікатною проблемою, і будь-яка алергія може мати серйозні наслідки.

- ➔ **Чи є хтось з проблемами зі здоров'ям?** У вас є аптечка? Який буде порядок дій у разі нещасного випадку? Переконайтеся, що ви вивчили стан здоров'я учасників та учасниць, у разі якщо потрібно діяти швидко. Чи є у вас їхні екстрені контакти, з якими можна зв'язатися, якщо щось трапиться?

- ➔ **Чи всі матеріали закуплені?** (не лише матеріали, які безпосередньо пов'язані з програмою, але й канцтовари, туалетний папір, мило, печиво та чайні пакетики – все, що може знадобитися).

Як тільки базове виживання групи гарантовано, ви принаймні знаєте, що всі будуть у теплі та нагодовані. Тоді настав час рухатися вперед у своєму **списку пріоритетів:**

- ➔ Чи дійсно програма «готова-готова»? Чи підготовлена кожна сесія? Також уточніть у партнерів стан підготовки їхніх сесій.
- ➔ Чи все готово до заходів у місцевій громаді? Ретельно перевірте всі деталі.
- ➔ Чи розіслані прес-релізи? Чи опублікована інформація на веб-сайтах і в соціальних мережах кожного партнера? Хтось стежить за висвітленням інформації?
- ➔ Перевірте двічі або навіть тричі інформацію про прибуття і подорож учасників та учасниць. Чи нікого ви не пропустили?

Це все. Ви готові їхати!

РЕАЛІЗАЦІЯ

04

Отже, лідере/лідерко групи, ми на старті! Настав час найкращої частини проєкту!

Давайте приступимо до справи!

4.1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕЇЗДІВ ТА ПРИБУТТІВ

Поїздка до місця проведення розпочинає найбільш пригодницьку частину молодіжного обміну для молодих людей із груп ваших партнерів, які прибувають до вашої країни та місцевого середовища. Можливо, для деяких молодих людей це буде перша поїздка закордон. Одним із головних моментів під час подорожі є безпека кожного/кожної. Саме тому громадський транспорт може стати найкращим вибором. Він зменшує витрати на подорож, а більша частина відповідальності за безпеку покладається на трансферні компанії, які мають відповідно підготовлений персонал і відповідну страховку. Організація подорожі, а саме планування маршруту, купівля квитків, процес збирання, вчасне прибуття на станцію чи аеропорт, проходження адміністративних процедур і процедур безпеки, вирішення можливих затримок, закачування або страху перед польотом, а також прибуття в абсолютно нове і невідоме місце може бути втомлюючим і стресовим для молодих людей. Водночас і захоплюючим, і їм може знадобитися трохи часу, щоб заземлитись після прибуття. Краще не починати програму занадто рано або занадто інтенсивно. З іншого боку, це той момент, якого так чекала молодь. Надто довге очікування початку програми призведе до того, що ви втратите момент, коли ентузіазм досягає свого піку. Як правило, було б доцільно почекати з активностями або рішеннями, які стосуються всіх, доки не прибудуть усі групи.

4.2 О НІ! ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ У ВИПАДКУ НЕДОЇЗДУ?

Навіть у найкраще спланованому проєкті можуть відбутися зміни в останню хвилину. Партнер може не зібрати домовлену кількість молодих людей або людина захворіла чи виникла інша

непередбачувана проблема, через яку вона не може взяти участь у молодіжному обміні. Це не лише прикро, але й може мати практичні наслідки для проєкту та бюджету.

Ви можете зв'язатися зі своїм національним агентством, надати їм повне пояснення та дізнатися, що робити у такому випадку. Поки є мінімальна кількість молодих людей і лідерів/лідерок груп для молодіжного обміну, його все одно можна реалізувати. Якщо кількість учасників/учасниць падає низько, або ж якась конкретна група вибула (її участь не може бути покрита за рахунок отримання гранту), або весь молодіжний обмін скасовується. Ось чому краще, щоб групи були створені принаймні на одну молоду людину більше ніж мінімальна вимога, а лідер/лідерка групи мав/мала резерв. Таким чином, якщо щось трапиться, весь проєкт не буде під загрозою.

4.3 ГРУПОВА ДИНАМІКА

Розвиток групи та її динаміка є важливими протягом молодіжного обміну. Під час молодіжного обміну відбувається декілька групових процесів, і ці процеси відбуватимуться одночасно. Ваша група, яка є приймаючою стороною, почала формуватися та ви почали дізнаватися одне про одного, коли ще з'явилися перші ідеї. Сподіваємось, ця група усунула напругу та створила гарний зв'язок між собою і хороший рівень співпраці під час підготовки до молодіжного обміну. Проходження цього процесу дозволить вашій групі легше працювати з іншими групами. Після завершення активностей вони продовжуватимуть працювати разом і поступово розійдуться після завершення проєкту та обміну результатами.

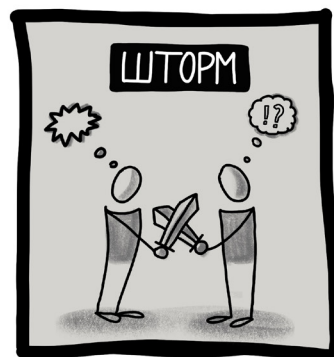
Паралельно з цим процесом подібні групові процеси відбуваються і в іншій групі (групах), але оскільки процес підготовки для них був іншим і, можливо, коротшим, якщо ваші партнери

залучили молодих людей на пізнішому етапі, можливо, їх внутрішня динаміка відрізняється, або, можливо, група взагалі не мала шансу її побудувати. Однак може статися так, що як тільки розпочнеться молодіжний обмін, молоді люди можуть шукати підтримки одне в одного серед учасників/учасниць з власної країни на початку, і навіть ті групи, які не були особливо згуртованими, починають повертатися в середину до своєї національної групи. Хоча це є нормальним процесом, все одно важливо м'яко скеровувати молодих людей відкриватися ширшій групі. Існує також група лідерів/лідерок, яка відповідає за молодіжний обмін, і ви, як представник/

представниця приймаючого партнера, відіграє ключову роль у цій групі.

4.4 ФАЗИ РОЗВИТКУ ГРУПИ

Неформальне навчання значною мірою покладається на групу, яка є одною з його основних джерел. Єдине, що слід взяти до уваги, це етап розвитку групи. Він розпочинається із самого початку, але особливу увагу слід приділяти йому під час самого молодіжного обміну, коли різні групи з різних країн збираються разом. Усі групові процеси будуть сильніше виражені, коли час так інтенсивно проводиться разом і поза межами звичних кіл і занять.

Можна виділити п'ять різних етапів розвитку групи або команди:

- ➔ **Формування:** формуються перші зв'язки, але учасники та учасниці все ще ввічливі та не взаємодіють між собою на більш глибокому рівні;
- ➔ **Шторм:** учасники/учасниці починають більше знайомитися між собою, починають формуватися альянси, виникають напруження, розбіжності та сутички;
- ➔ **Унормування:** учасники/учасниці повільно вчаться взаємодіяти між собою, встановлюють деякі основні правила та вчаться конструктивно підходити до конфліктів і знаходити свою позицію/роль;
- ➔ **Виконання:** група має спільне бачення, спільну ціль, більш впевнено спілкуються між собою та перебувають на висоті своєї продуктивності;
- ➔ **Завершення:** момент, коли настає час прощатися, коли учасники/учасниці розходяться природним чином та продовжують свій власний шлях.

Пам'ятаючи про це, вам слід інвестувати у створення конструктивної групової динаміки для найоптимальнішого навчання під час молодіжного обміну, приділяючи особливу увагу активностям молодіжного обміну, і підтримувати різні групові процеси на всіх етапах. Фаза «формування» вимагає, щоб акцент був на активностях, які спрямовані на те, щоб пізнати інших і почуватися з ними комфортно. Навіть фаза «шторму», яка звучить так, ніби потрібно якнайшвидше закінчити з нею, дозволяє групі подолати напругу, перестати бути ввічливими і поверхневими та отримати цінні уроки. Однак ви можете перевірити, чи це дійсно відбувається, а якщо ні, допомогти групі перейти до фази «унормування», переглядаючи основні правила, розподіл завдань і залучаючи їх

до активностей з побудови групової динаміки.

Іноді буває так, що важко встановити контакт між учасниками/учасницями у групі, а енергія на низькому рівні в момент виконання завдань. На щастя, це дуже рідко трапляється в молодіжних обмінах. З іншого боку, якщо динаміка у групі хороша, це чиста магія, а фаза «виконання» характеризується сильною енергією, мотивацією та відданістю. Коли така активність закінчується та молодь сумує адже наступного дня вже потрібно їхати, це важкий етап, але ви все одно повинні завершити свою програму. Фаза «завершення» може зробити їх більш емоційними в даний момент, але вона допоможе їм рухатися далі здоровішим і щасливішим шляхом.

Шанси на успішний розвиток та динаміку групи під час молодіжного обміну, звичайно, також залежать від того, наскільки добре реалізовувався проєкт в цілому. Багато питань, які були порушені стосовно тем інклюзії, різноманітності, захисту, здоров'я та безпеки учасників/учасниць, зокрема, впливають на те, як кожен/кожна сприймає себе та інших. Крім того, якщо молоді люди розчаровані програмою, проживанням, харчуванням, логістикою або тим, як лідери/лідерки справляються з усім цим, це може спричинити негативний вплив. Добре спланована та врегульована структура, яку молоді люди вважають змістовною для себе, зміцнює їх енергію для того, заради чого вони приїхали: зустрічей, спілкування, знайомств та навчання разом.

4.5 ЯКІ КОНКРЕТНІ ДІЇ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ГРУПОВОЇ ДИНАМІКИ НА ЦЬОМУ ЕТАПІ?

4.5.1 Активності на побудову групової динаміки

Як ви пам'ятаєте з розділу 2, активності на побудову групової динаміки зазвичай проводяться

в рамках молодіжного обміну. Активності для групової динаміки проходить в ігровій формі, здебільшого тепло сприймаються молодими людьми, і, що найважливіше, зазвичай добре справляються зі своєю роботою. Можливо, ви вже запланували деякі з них у програмі, але як тільки ви зустрінетесь та познайомитеся з групою, вам слід переглянути наступні аспекти:

- Чи пропонуєте ви активності з фізичною активністю чи контактом? У такому разі які обмеження щодо участі у таких вправах? У вас є людина з обмеженою рухливістю, з порушенням зору чи слуху? Чи є у вас молоді люди, які з будь-яких причин (релігійних, культурних чи інших) не можуть вступати у фізичний контакт?
- Чи всі активності групової динаміки збирають всю групу одночасно? Деяким людям (або багатьом з них) може бути складно відразу почати працювати у великій групі з 20–30 або навіть 40 учасників/учасниць. Як правило, ви можете починати із завдань та челенджів у менших групах, а потім поступово збільшувати кількість учасників/учасниць. Якщо можливо, було б чудово закінчити вправою для всієї групи, оскільки, зрештою, це та мережа безпеки, яку ви хотіли б створити для молодих людей;
- Люди навчаються по-різному, по-різному взаємодіють між собою і по-різному розвивають стосунки. Ось чому, завдання, які ви даєте та активності для групової динаміки, які проводите повинні відображати це та бути різноманітними;
- Є багато прикладів вправ та активностей на побудову групової динаміки, вам лише просто потрібно знати, де їх знайти. Одним із прикладів є SALTO Toolbox⁸;

4.5.2 Особисте знайомство з молодими людьми та реагування на потреби, які виникають

Гарною ідеєю було б познайомитися з кожним та кожною із молодих людей індивідуально, а не лише з вашою групою, для того щоб ви могли завоювати їх довіру та зрозуміти, що їм може знадобитись аби повноцінно брати участь у процесі та почуватися комфортно. Це може допомогти вам зрозуміти як зблизити учасників/учасниць групи, та щоб ті кому важче інтегруватись також мали на це шанс. Якщо ви вже знаєте групу та відчуваєте, що присутня певна динаміка влади, яка може вплинути на участь кожного та кожної, ви можете спочатку надати повноваження більш стриманим, перш ніж створювати загальну групову динаміку.

Також візьміть до уваги, що молоді люди у вашій власній групі можуть мати тут інші ролі та потреби, ніж у меншій групі, яка готувалася до молодіжного обміну. Наприклад, вони можуть бути менш відвертими або впевненими в собі у більшій групі, і вам слід звернути увагу на те, чому так відбувається. Можливо, вони почувуються невпевнено, розмовляючи іноземною мовою, або соромляться у середовищі незнайомих людей? З іншого боку, дехто з них міг би відчути силу у тій ролі, яку приймаюча група має або у тому, що підготовка пройшла дуже добре, і відчути, що в цьому складі молодих людей їм надали голос, якого вони раніше не мали.

⁸ <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/>

4.6 ГЕЙМІФІКАЦІЯ: ЯК ЗРОБИТИ АКТИВНОСТІ ТА КОМАНДНУ РОБОТУ ЦІКАВИШИМИ?

Більшість людей люблять грати в ігри, і вони є великою частиною сучасної молодіжної культури. Гейміфікація — це створення захоплюючої оповіді та введення ігрового мислення в неігровий контекст, щоб заохотити учасників та учасниць до вирішення проблем і збільшити їх внесок. Це може викликати зацікавленість та емпатію, а також зробити досвід більш інтерактивним та веселим. Щоб створити захоплюючу структуру, вам потрібно бути креативними. Є багато порад зі світу дизайну ігор, які можуть допомогти зробити цю частину досвіду більш веселою, інтерактивною та захопливою. Для посилення впливу, дух занурення слід підтримувати послідовно.

Ви також можете запровадити рівні добровільних викликів і винагороджувати їх. Це дуже важлива порада у світі гейміфікації⁹. Кожна людина цінує виклики в грі, хоча інколи не так сильно в реальному житті. Дослідження¹⁰ показують, що головна відмінність полягає в наступному: у грі люди вибирають виклик. Ви можете домовитися про різні рівні участі. Завдання однакове для всіх, але для тих, хто хоче, вони можуть привнести додатковий виклик і, звичайно, додаткову нагороду. Такий підхід дозволяє виконувати завдання всім, отримати додатковий стимул та мотивацію для тих, хто цього хоче, і шанс для тих, кому такий підхід некомфортний чи нецікавий, відмовитися, не здавшись для інших асоціальними чи некооперативними.

Винагороди можуть бути зовнішніми, як-от подарунки чи бонуси (“якщо ми досягнемо своєї цілі, ми вирушимо в подорож на каное”), або внутрішніми, які більшою мірою базуються на цінностях і визнанні (наприклад, значок або титул

“Чарівника”/“Чарівниці”), а іноді й поєднання обох.

Не завжди легко вирішити, які стимули будуть краще працювати для якої групи. Наприклад, геймери/геймерки витрачають багато часу на розблокування “досягнень” в іграх. Вони не надають абсолютно ніяких переваг у грі, але показують майстерність гравців. І цього достатньо, щоб мотивувати їх.

4.7 ДОКУМЕНТУЙТЕ, КОМУНІКУЙТЕ ТА БУДЬТЕ ПОМІТНИМИ

Зараз найважливіший час задокументувати те, що відбувається, і поширювати новини! Переконайтеся, що хтось із групи відповідає за щоденне інформування. Стежте, щоб воно було пов'язано з медіа та соціальними мережами. Було б корисно мати в команді досвідченого лідера або лідерку, який/яка би взяв/взяла на себе цю відповідальність, оскільки на цьому етапі цей процес займає дуже багато часу, а молоді люди зараз зайняті іншими справами. Робіть і діліться світлинами, заохочуйте молодих людей писати короткі історії, оновлюйте блог, який ви можете вести протягом проекту.

Регулярно надсилайте оновлення (3–4 рази на день у соціальних мережах, таких як фейсбук та інстаграм, навіть більше у твіттер або Тік-ток) і намагайтеся охопити якомога більше людей. Надішліть близько трьох прес-релізів місцевим новинам: один на початку, один всередині та один після закінчення активностей. Особливо цікавим для місцевих ЗМІ може бути захід в громаді, якщо ви такий плануєте, оскільки він створює зв'язок між молодіжним обміном та місцевим контекстом у найвідчутніший спосіб. Однак подбайте про те, щоб перед тим, як ділитися, наприклад, світлинами, у вас була письмова згода молодих людей (або їх опікунів/опікунок, якщо вони неповнолітні).

⁹ “Застосування елементів гри та технік цифрового дизайну ігор для неігрових проблем, таких як виклики для бізнесу та соціального впливу”.

<https://www.coursera.org/learn/gamification>

¹⁰ “Теорія веселощів для ігрового дизайну”, Р. Костер, 2013.

4.8 ВАШ МОЛОДІЖНИЙ ОБМІН ЗАЛИШАЄ СЛІД У МІСЦЕВІЙ ГРОМАДІ

Тепер ви дуже помітні у місцевій спільноті, просто тому що ви вже там є, особливо якщо активності проводяться в маленькому місті чи селі. Молодіжний обмін завжди залишає слід у місцевому середовищі. Частину вашого залишеного сліду можна запланувати, наприклад, відновити пішохідну доріжку, пофарбувати стіни, підготувати місцевий фестиваль або інші заходи, в межах події громади. Але багато чого відбувається через щоденні зустрічі з іноземною молоддю, а також зустрічі лідерів/лідерок з місцевими жителями/жительками на місці проведення, у громадських місцях, магазинах, кав'ярнях, ресторанах... Впливом таких зустрічей часто нехтують у проєктних документах, але вони все одно залишають глибокий слід в людях.

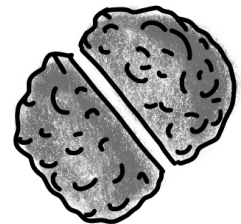
Місцева громада, яка регулярно приймає у себе молодіжні обміни, зникає до того, що на короткий проміжок часу тут з'являються багатонаціональні групи молодих людей. Магазины та бари адаптуються до потреб груп, і взаємодія з місцевим оточенням під час проведення обміну стає менш складною. Інші місцеві молодіжні організації також можуть вчитися та надихатися молодіжними обмінами. Це буде цінним досвідом для інших національних груп, щоб краще відчувати місцевість та познайомитись із повсякденним життям в іншому місці Європи. Відвідування головних туристичних визначних пам'яток за кордоном у столиці є одним із видів закордонного досвіду, і, безперечно, цінним, але спілкування з місцевими жителями дає зовсім інше уявлення про це місце.

Будьте щасливі та пишайтеся спільними зусиллями. Ваше місцеве оточення, швидше за все, теж дуже пишається вами. Ви ті, хто реалізують європейські моменти!

4.9 ЗБИРАЙТЕ БАГАТО ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ І РОБІТЬ ЩОСЬ З НИМ

Зворотний зв'язок є безцінним елементом програм неформальної освіти, оскільки він дозволяє учасникам/учасницям відрефлексувати свій досвід і забезпечує основу для адаптації програми, щоб вона відповідала їхнім потребам і бажанням. Для того, щоб ефективно використати зворотний зв'язок, вам потрібно бути гнучкими та адаптивними під час проведення самих активностей на місці.

Під час активностей основним інструментом для отримання та використання фідбеку є організація груп для рефлексії. Важливо, щоб такі групи збирались регулярно, як правило, щодня, щоб зможти відрефлексувати програмний день. Це може відбуватися самостійно або за підтримки лідерів/лідерок. Зворотний зв'язок (далі - ЗЗ), отриманий від рефлексійних груп, слід враховувати на щоденних командних зустрічах між лідерами та лідерками груп. Залишайте щодня достатньо часу для дебрифінгу та рефлексії після кожної активності. Створюйте безпечні місця та менші групи. Це дозволяє людям говорити про існуючу напругу більш здоровим способом; іноді людям просто потрібно випустити пару. Ви також можете запросити деяких членів або членкинь групи озвучити свій ЗЗ безпосередньо на зборах команди, аби підкреслити, що їхній голос почутий. Корисно повідомити молодим людям про те, які адаптації були зроблені в світлі їхніх відгуків, і якщо зміни не можуть бути внесені, пояснити чому, щоб все було чітко та прозоро. Це посилить активність учасників та учасниць у проведенні обміну, та дозволить молодим людям ділитися своїми думками та ідеями та втілювати їх на практиці.

4.10 НАВЧАННЯ РЕФЛЕКСІЯ ТА ВИДАЧА СЕРТИФІКАТІВ YOUTHPASS

Як вперше згадувалося у розділі 2, рефлексія та оцінка є одними з ключових кроків процесу навчання. Ось чому вони є такою важливою частиною молодіжних обмінів. Оскільки на практиці оцінювання найчастіше розробляється лише як базовий збір інформації серед учасників та учасниць, цього не достатньо аби ретельно дослідити процеси, які відбувались під час молодіжного обміну. Такий спосіб не дозволяє ретельніше зрозуміти ті процеси, які відбувались під час активностей.

Під час активностей, які проходять наживо, окрім щоденних вражень у групах рефлексії, важливо також відрефлексувати та оцінити навчальний досвід і результати навчання. Це можна зробити у рефлексійних групах, і частково це можна і потрібно зробити індивідуально. Важливо визнавати результати та елементи навчання, які стосуються загальних цілей молодіжних обмінів в межах програми Еразмус+, а також цілей вашого конкретного молодіжного обміну. Для оцінювання доступно багато різних методів, і за допомогою конкретних запитань можна дізнатись саме те, що для вас буде важливим та корисним.

Під час молодіжного обміну Youthpass та рамка ключових компетентностей, які були описані в розділі 2, також стають у нагоді. Упродовж і особливо наприкінці обміну молодих людей слід заохочувати переглянути все, чого вони навчилися, і з вашою допомогою або з допомогою лідерів/лідерок груп вивести це на наступний рівень, розмістивши результати навчання та набутого досвіду в рамці ключових компетентностей. Ідеальний сценарій такий:

- ➔ Ви знайомите учасників/учасниць з Youthpass на початку молодіжного обміну, оскільки деякі молоді люди, можливо, досі не чули про нього. Також варто нагадати всім, що таке молодіжний обмін та яка його ціль;

- ➔ Потім повторно розкажіть про нього всередині обміну, щоб дати людям можливість озирнутися на все, що відбулося до цього часу та відрефлексувати отриманий досвід навчання;
- ➔ Приділіть роботі з сертифікатом та компетентностями достатньо часу наприкінці обміну, в останній день. Це чудовий спосіб переглянути всю програму та оцінити навчальні досягнення, включно з незапланованими.

Видачу справжнього сертифіката (роздрукованого на папері, з підписами) можна зробити відразу на місці, або ж його можна заповнити, відсканувати чи роздрукувати та надіслати пізніше, після завершення всього проекту молодіжного обміну. Тут можна давати вибір, адже деякі вважають за краще заповнювати його приблизно через тиждень після завершення, оскільки тоді краще відрефлексувати увесь прожитий досвід.

4.11 СКІЛЬКИ ЦЕ ДОСТАТНЬО І СКІЛЬКИ ЗАБАГАТО? – “ЖИТТЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ, КОЛИ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ВАША ЗОНА КОМФОРТУ”

Навчання може бути веселим, захоплюючим і корисним, але процес, звичайно, передбачає труднощі. У молодіжному обміні процес навчання молодих людей інтенсифікується, коли кожен день приносить щось нове у швидкому темпі. Як неодноразово говорилося, важливо, щоб молоді люди стикалися з викликами, але лідери/лідерки мають відстежувати і контролювати цей процес, щоб навантаження не стало занадто великим.

Навчання можна проілюструвати за допомогою уявних зон, куди той, хто навчається, потрапляє у різні періоди часу. Зони вказують на ступінь особистого виклику створеного конкретним досвідом. Для кожної людини це індивідуально. У “зоні комфорту” не постає серйозних проблем, хоча вона й може запропонувати новий досвід і нові знання. Особисті цінності, уявлення та переконання залишаються відносно недоторканими. У “зоні розтягування”

з'являються питання та є можливості змінити своє сприйняття, ставлення чи поведінку. Сюди можна потрапити, виконуючи непрості завдання і тут проходять випробування упередження та світогляд. Долаючи почуття тривоги, змінюючи існуюче сприйняття та інтегруючи новий досвід, молоді люди розширюють свою "зону комфорту". Тобто новий досвід, який був обміркований і відрефлексований, більше не належить до "зони розтягування", а стає чимось, з чим людина відчувається комфортно та безпечно. Тобто молоді люди чогось навчилися.

Якщо зайти занадто далеко, молоді люди можуть потрапити в "зону кризи", а саме в цій зоні вони вразливі. Людина також вчиться у стані хвилювання та напруги, і це може бути цінним досвідом, але тільки якщо енергія спрямовується конструктивно

і стресові ситуації трапляються лише зрідка. Між "зоною кризи" і "зоною паніки" є тонка межа, а наслідки потрапляння в "зону паніки" серйозні. Коли люди панікують, відбувається блок, єдине, чого вони хочуть, це втекти назад у свою "зону комфорту", і навчання стає неможливим. На цьому етапі молоді люди можуть зазнати емоційних станів, які неможливо стримати та вирішити в рамках програми.

Ваше завдання полягає в тому, щоб спробувати заохотити молодих людей увійти в "зону розтягування", намагаючись утримати їх подалі від кризи, і особливо від "зони паніки". Але у випадку, якщо молода людина послизнеться, важливо, щоб ви та решта лідерів/лідерок ефективно впоралися з ситуацією та якомога швидше відновили безпеку та комфорт учасника/учасниці.

4.12 МІЖКУЛЬТУРНЕ НАВЧАННЯ

Міжкультурне навчання або навчання у різноманітності є не лише важливим процесом молодіжних обмінів, але й темою, яка має бути безпосередньо розглянута в програмі та під час активностей. Це описано в розділі 2. Загалом, міжкультурне навчання часто неправильно розуміють і спрощують. Тут міжкультурне навчання розуміється наступним чином:

- Кожна (молода) людина має власний поведінковий набір, свої переконання, цінності і світогляд, або, іншими словами, свою власну культуру;
- Навчання у різноманітності – це тривалий процес підвищення міжкультурної чутливості людини через сумнів у притаманній їй поведінці, цінностях і переконаннях;
- Воно засноване на взаємодії з іншими людьми різного походження та з різними поведінковими моделями, віруваннями, цінностями та світоглядом;
- Воно не відбувається автоматично під час кожної взаємодії, натомість вимагає особистої участі, рефлексії та критичного мислення;
- Це насамперед пізнання самих себе.

У кожному молодіжному обміні ви повинні сприяти процесу навчання у різноманітності, а не очікувати, що воно відбудеться само собою під час молодіжного обміну. Хоча найбільш сприятливі умови для цього і є, адже всі молоді люди та лідери/лідерки разом. Тому деякі речі відбуватимуться само собою, завдяки різноманітності та кількості тем, які потрібно дослідити, певні ідеї, роздуми та навіть зміни обов'язково відбудуться. Тим не менш, набагато більш вагомий процес навчання у різноманітності відбудеться, якщо ви створите для нього середовище, а також організовані

можливості для взаємодії. Важливо те, що ви повинні намагатися уникати обґрунтування будь-якої запропонованої вправи на припущенні, що відмінності та спільні риси в групі обумовлюються національністю учасників/учасниць. Заохочуйте молодих людей також розширювати своє бачення в цьому аспекті.

Далі наведено деякі теми, які слід розглянути, щоб сприяти міжкультурному навчанню під час молодіжного обміну (на всіх його етапах):

- **Ідентичність:** перш ніж познайомитися з темою міжкультурного розмаїття, молоді люди мають порозмірковувати про те, ким вони є і що робить їх такими, якими вони є. Молодіжні обміни мають величезний потенціал для того, щоб молоді люди пізнали себе, і його слід використовувати якомога більше. Молоді люди можуть визначити складники своєї власної ідентичності, знаходячи схожість з одними людьми та/або відмінності з іншими;
- **Сприйняття інших:** наша ідентичність і цінності, а також світогляд, який від них походить, впливають на те, як ми сприймаємо реальність і людей, яких зустрічаємо. У той же час, деякі уявлення про інших ґрунтуються на узагальненнях, до яких ми схильні через різні суспільні механізми, такі як сім'я, школа, релігія, ЗМІ та наші однолітки. Молоді люди неминуче прийдуть з набором стереотипів і упереджень, які через перебування у невідомому середовищі та в оточенні інших людей можуть сильно активізуватися. Це цілком природно, оскільки узагальнення допомагають нам орієнтуватися у складних навколишніх реаліях, і вони є просто частиною наших механізмів подолання стресів. Роль лідерів/лідерок груп полягає в тому, щоб кинути виклик і деконструувати такі узагальнення та припущення;

Культурний шок: деякі з культурних зіткнень бувають настільки сильними, що можуть спричинити культурний шок. Хоча зіткнення можуть відбуватися між двома (чи більше) людьми, але вони також можуть виникати й між людиною та поведінкою, яку вона спостерігає в іншому середовищі – навіть без

будь-якої прямої взаємодії з іншими людьми. Якщо є багато відмінностей у порівнянні чийогось життя з власним, це може призвести до великої кількості непорозумінь і навіть сильного опору. Будьте готові до культурного шоку або сильно вираженої реакції на відмінності, і будьте готові пропрацювати це разом з молодими людьми;

➔ **Зіткнення різноманітностей:** культуру іноді метафорично представляють як айсберг. Щоб зробити ще один крок далі, кожному людину можна представити айсбергом з її особливою поведінкою, переконаннями, цінностями та моделями мислення під поверхнею, що сягає набагато глибше, ніж те, що ви можете спостерігати з того, що представлено на поверхні. Певна поведінка на поверхні здається дивною або важкою, оскільки основні причини такої поведінки під поверхнею неочевидні. Це природно і нормально, але елементи, що знаходяться під поверхнею, потрібно поступово розкривати під час молодіжного обміну, щоб посилити співчуття та розуміння інших.

4.13 ЯКІ ПРАВИЛА НЕОБХІДНО ОБГОВОРИТИ?

У середовищі, де молоді люди зустрічаються з труднощами, необхідні правила та домовленості. Проте кожен/кожна повинен/повинна брати участь у визначенні правил, оскільки це створює спільний простір. Якщо лідери та лідерки самостійно встановлюють правила, у них буде набагато більше роботи з їх впровадження, і в той же час група втрачає шанс активної залученості та можливість навчитися підсиленню демократичного процесу досягнення домовленостей. Коли правила встановлені, вони однаково стосуються всіх: молодих людей та лідерів/лідерок. Дотримуючись

тих же правил, лідери/лідерки слугують прикладом для своїх груп.

Правила завжди можна розділити на дві групи: ті, що не підлягають обговоренню, і ті, що підлягають обговоренню. Деякі правила пов'язані із законами, наприклад, заборона куріння в громадських місцях і заборона вживання алкоголю для неповнолітніх, або з правилами організацій, наприклад, внутрішній розпорядок закладу може передбачати прибирання власного столу після їжі або що кімнати повинні бути звільнені до 10 ранку в день від'їзду, тому їх необхідно дотримуватися незалежно від того, з якою групою ви працюєте. Інші правила можуть обговорюватися, наприклад, що діяльність молодіжного обміну є вільною від алкоголю, тому ніхто не буде пити, або декілька осіб не можуть говорити одночасно. Тим не менш, правила, які підлягають обговоренню, повинні відповідати основним вимогам програми, оскільки це покращує середовище для навчання молодих людей. Ці правила можуть бути оформлені угодою групи.

Досягнувши групової згоди, молоді люди та лідери/лідерки можуть визначити чіткі очікування щодо того, яка поведінка є прийнятною, а яка – непринятною, і це можна використовувати як інструмент підзвітності протягом усього проєкту. Ви можете ставити запитання та обговорювати, як група може працювати разом, які правила мають бути узгоджені та як ставитися одне до одного, щоб створити групову угоду. Групову угоду можна використовувати як живий документ і оновлювати протягом усього життєвого циклу проєкту. Ви повинні мати набір рядків про те, що є неприйнятним у будь-якій ситуації та яка поведінка матиме нульову толерантність (докладніше про це в наступній частині розділу). Ви також можете окреслити, як діяти у конфліктних ситуаціях.

Крім усього іншого, це допоможе тим, хто страждає в неоднозначності та невідомості. У багатьох людей невідомість викликає тривогу, а тривога не є дуже безпечним місцем. Оскільки в кожній активності та кожному молодіжному обміні буде багато неоднозначності, що впливає із зіткнення різноманітностей у всіх можливих виглядах і формах, ви можете її уникнути принаймні щодо операційних і технічних моментів. Важливо проговорювати що відбувається, коли і чому, і хто за це відповідає. Зрештою, це так просто.

4.14 КОНФЛІКТ І ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНФЛІКТУ

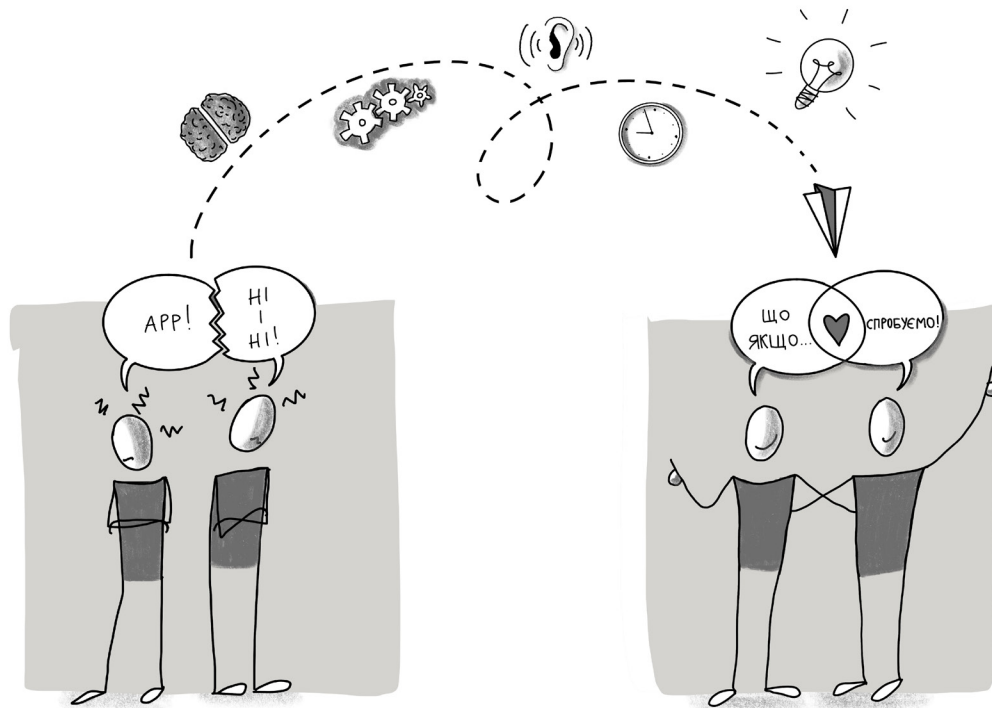
Навіть коли планування та підготовка були зроблені ідеально, всі правила узгоджені та роз'яснені, все ще існує ймовірність виникнення непорозумінь та розбіжностей. Конфлікт можна розглядати як загрозу або як можливість. За своєю суттю конфлікт є протистоянням або відсутністю згоди між двома або більше сторонами, способом вирішення соціальних протиріч. Конфлікт є неминучим, повсякденним соціальним явищем і природною частиною людської взаємодії та процесу роботи у групі, оскільки люди мають різні думки, суперечливі потреби й розбіжності у поглядах. Незважаючи на конфлікти, нам все ж таки вдається успішно жити і працювати одне з одним більшу частину часу. Що не є неминучим, так це перетворення конфлікту на насильство. Насильство буває не лише фізичним, а може бути й емоційним, психологічним, вербальним або сексуальним. Ви повинні очікувати конфлікт на молодіжному обміні та сприймати його як можливість. Але водночас завдання лідерів/лідерок груп полягає в тому, щоб переконатися, що конфлікт не перетворився на насильство.

Важливо дозволити людським емоціям вийти

на поверхню. Найдієвішим інструментом для визначення причини певної поведінки є активне слухання та відкритість до розуміння того, звідки ця поведінка походить. Не засуджуйте, не звинувачуйте і не цурайтеся людей за важку поведінку, кидайте виклик поведінці, а не особистості. Участь у молодіжному обміні в іншій країні може стати надзвичайною подією для багатьох людей і може підняти на поверхню питання чи проблеми, які можуть виникнути в житті загалом. Важливо вирішувати проблеми та конфлікти, коли вони трапляються, не створюючи непотрібної драми. Якщо хтось порушує угоду групи або діє дискримінаційно, слід негайно з цим розібратися. Той, хто займає позицію лідера або лідерки, отримує від групи повноваження втручатися у таких випадках, і це дасть можливість групі почуватися безпечніше, знаючи, що їх простір надійно захищено.

У разі міжособистісних конфліктів роль лідерів/лідерок груп полягає у підтримці процесу медіації. Це може стосуватися не лише молодих людей, але й трапитися між лідерами/лідерками. Дозволивши кожному/кожній висловити свої почуття та інтерпретацію ситуації окремо, можна об'єднати конфліктуючі сторони, щоб вони разом поділилися своїми почуттями та обговорили спільне рішення. У деяких випадках краще, щоб цим керували лідери/лідерки групи, а в інших випадках для тих, хто керує процесом посередництва, краще бути на певній відстані від залучених осіб.

Обговорюйте делікатні та особисті питання наодинці та, де це доречно, вирішуйте чутливі проблеми конфіденційно. Незважаючи на те, що програма є важливою в діяльності молодіжних обмінів, люди завжди мають бути на першому місці. Отже, якщо є сенс призупинити або адаптувати програму, щоб дати групі можливість впоратися з

конфліктною ситуацією, це нормально.

Нарешті, щоб зняти напругу, виділіть час на перерви, бажано на свіжому повітрі. Навіть взимку, навіть якщо погода погана і деякі можуть скаржитися, використовуйте можливість вийти на двір. Короткий заряд енергії, маленька прогулянка або просто одна година на вулиці в найтеплішу пору дня. Вихід з кімнати і відпочинок від довгих розмов мають багато переваг для фізичного й психічного здоров'я.

4.14.1 Нульова толерантність

Під час молодіжного обміну рекомендується застосувати освітній підхід до складної чи проблемної поведінки. У деяких ситуаціях, коли молоді люди піддаються небезпеці або загрозі від певної поведінки, має застосовуватися підхід

нульової толерантності. У випадках, коли безпека молодих людей знаходиться під загрозою, ми повинні встановити дуже чіткі обмеження. Наслідки поведінки нульової толерантності повинні бути узгоджені лідерами/лідерками групи заздалегідь, і вони можуть включати відправлення додому, залучення батьків або опікунів/опікунок та/або уповноважених органів. Про такий підхід необхідно чітко повідомити до та на початку проєкту, щоб усі усвідомлювали наслідки своєї поведінки. Сюди може входити: сексуальне насильство, фізичне насильство, тривале та невідрефлексоване словесне насильство та жести (наприклад: гомофобні, сексистські чи расистські висловлювання), принесення наркотиків на захід, загрозу життю іншого учасника/учасниці, грумінг (коли дорослий намагається наблизитися до дитини з метою встановлення стосунків), а також

секс з особами, які не досягли віку згоди, або секс між лідером/лідеркою і молодою особою. Хоча всі сподіваються, що такі ситуації не траплятимуться під час молодіжних обмінів, слід визнати, що така поведінка має місце в суспільстві. Підхід нульової толерантності впроваджується з метою створення та підтримки безпечного простору для всіх молодих людей і лідерів/лідерок груп.

4.14.2 Робота з небажаним оприлюдненням інформації

Оприлюднення інформації — це коли молода людина розповідає однолітку чи лідеру/лідерці про випадок жорстокого поводження, який відбувається, мав місце або має ризик статися. Молодіжні обміни – це середовище, яке передбачає багато саморефлексії та обміну інформацією. Додайте до цього ще інтенсивну роботу молодіжного обміну в поєднанні зі створенням безпечного простору, і отримаєте середовище, де молода людина може почуватися комфортно та безпечно, щоб поділитися особистим досвідом насильства, яке вимагає втручання.

Якщо молода людина зізнається, що їй було завдано шкоди, їй завдають шкоди або їй загрожують заподіяти шкоду – ця шкода може бути виражена як у діях, так і словесно – ви маєте насамперед вислухати молоду людину. Ви повинні пояснити, що не можете тримати в таємниці те, що вона вам говорить, оскільки може бути необхідність втрутитися у ситуацію, але ви підтримуватимете її у цьому процесі. Це не ваше завдання розпитувати і допитувати, вам слід просто вислухати. Можливо, варто повторно проговорити те, чим молода людина з вами поділилася, щоб уточнити та/або переконатися, що ви зрозуміли зміст.

Якщо молода людина піддається безпосередньому ризику, вам потрібно буде залучити уповноважені

органи. Якщо молода людина не піддається безпосередньому ризику, вам слід залучити лідера або лідерку групи, якщо це доцільно, а також відповідального за безпеку представника/представницю відправляючої організації, щоб узгодити наступні кроки для захисту молодої людини та вирішити, що робити з цією інформацією.

4.15 ЗАВЕРШЕННЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ ТА ГРУПОВИХ ПРОЦЕСІВ

Завершення молодіжного обміну не означає, що дружба закінчилася, і молоді люди більше ніколи не побачаться. Але це означає, що проєкт підійшов до кінця, і, швидше за все, група в такій кількості і такому складі більше не збереться. Найкращий спосіб відзначити це — спланувати належну процедуру завершення групового процесу.

Важливо переконатися, що на цій стадії група може завершити свою місію, вирішити будь-які відкриті питання та спрямувати свою енергію на залученість до нових заходів. Закрийте всі розпочаті процеси (якими б вони не були: рефлексійні групи, навчальні цілі чи наміри, групи з прибирання) і не залишайте нічого незавершеним. Організуйте гарну “церемонію закриття” для всієї групи, яка відповідає вашому стилю та проєкту. Проведіть заключні вправи для визнання та відзначення здобутків за проведений спільно час, а також для визначення надбань, які можна було б повторити на інших заходах з іншими групами в майбутньому. Якщо активності не були успішними, проаналізуйте їх разом із групою та заохочуйте їх використати отримані уроки в інших проєктах.

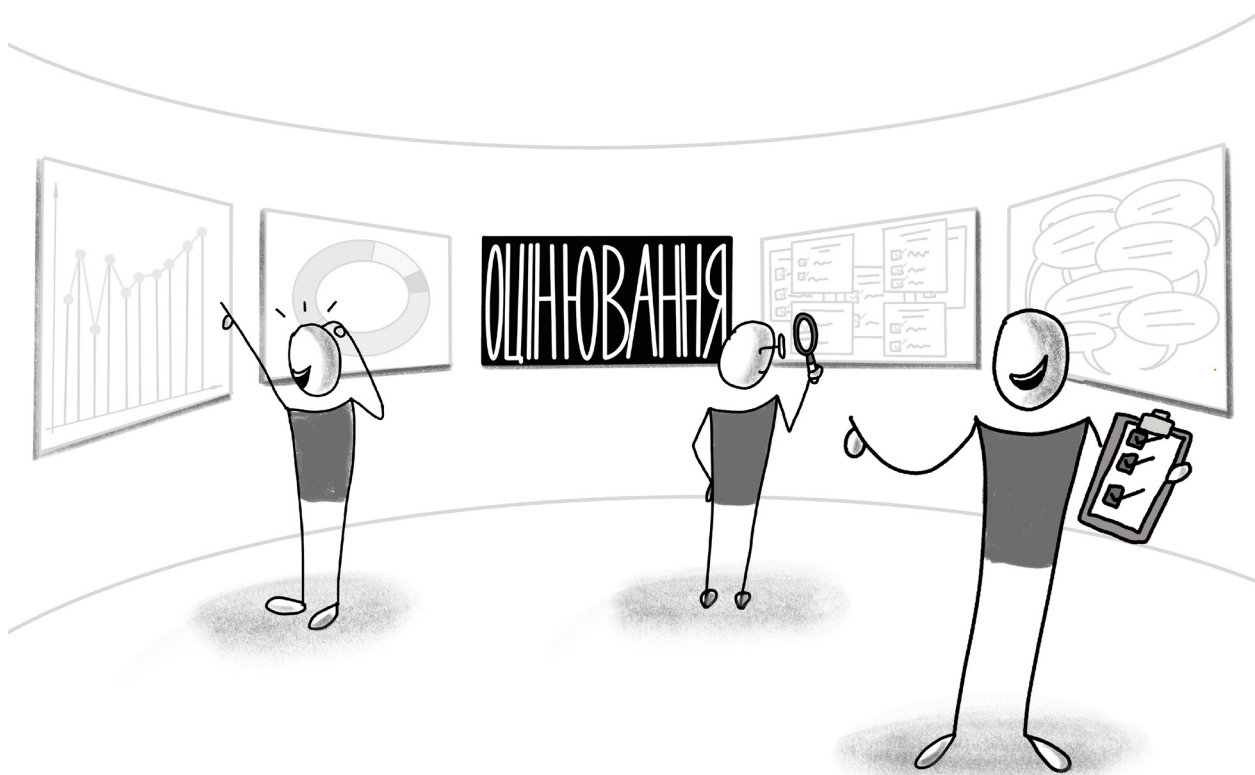
Молоді люди також потребують шансу правильно попрощатися між собою, щоб мати відчуття завершеності, що є важливою частиною навчання та допомагає їм рухатися далі. Також важливо

нагадати молодим людям, що це не останній молодіжний обмін, і мотивувати їх продовжувати роботу з оцінювання та поширення результатів проєкту після повернення додому.

Якщо група хоче, влаштуйте прощальну вечірку в останній вечір. Обов'язково проконсультуйтеся з групою, щоб дізнатися, чого вони насправді бажають. Можливо, велике святкування може навіть відбутися будь-якої іншої ночі, де у середині тижня, і група може захотіти, щоб остання ніч була тихішою зі спокійною атмосферою, де вони на останок зможуть порозмовляти зі своїми новими друзями.

4.16 ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання – це збір інформації та її аналіз з метою вирішення чи досягнута мета, завдання та показники проєкту, а також визначення підсумків і результатів. Оцінювання – це процес, який складається з комплексу дій. Оцінювання відбувається не як одноразовий захід наприкінці молодіжного обміну, а як накопичення інформації протягом усього процесу. Оскільки проведення молодіжного обміну в певному сенсі є найважливішою частиною проєкту, важливо також провести відповідну оцінку по його закінченню.

Є три основні елементи оцінювання, на яких слід зосередитися в діяльності молодіжного обміну: логістика, навчальна програма та група. Логістика включає місце проведення, комунікацію та надання інформації. Програму можна оцінити з точки зору програмних блоків, результатів навчання, вправ, методів і якості фасилітації. Стосовно групи можна оцінити атмосферу, підтримку фасилітаторів/фасилітаторок та лідерів/лідерок груп, залученість молоді та її багатоманітність. Найкращий спосіб оцінити діяльність, засновану на неформальній освіті, — це використати поєднання інтерактивних методів з іншими, більш 'класичними' інструментами, такими як опитувальник. Оцінювання має надати вам кількісні дані (наприклад "за шкалою від 1 до 10") і якісні дані (характеристики та описи: "Яким було ваше найцінніше досягнення в навчанні під час проекту?"). І кількісні, і якісні дані є важливими, оскільки вони описують різні аспекти проекту.

4.16.1 Оцінювання учасниками/учасницями

Варто провести проміжну оцінку з молодими людьми приблизно на половині шляху молодіжного обміну. Зробіть це коротко і просто, у такий спосіб ви отримаєте цінну інформацію про те, як рухається проект і що потрібно змінити. Це також нагадуватиме молодим людям, що вони залучені до процесу навчання та що їхній індивідуальний та груповий досвід важливий. Обов'язково запитайте молодих людей про їхнє бачення того, у якій мірі було досягнуто цілей наприкінці проекту.

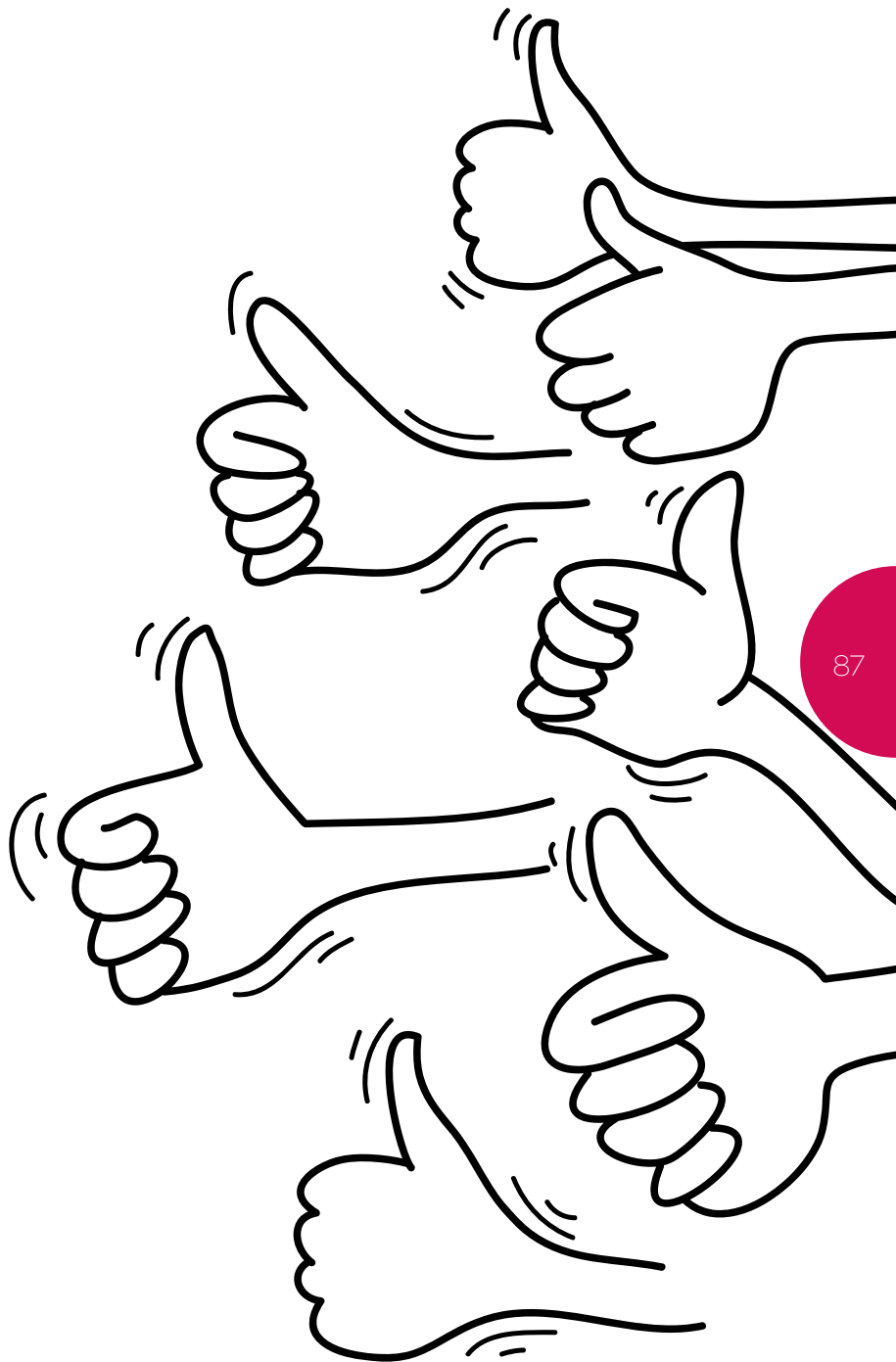
4.16.2 Оцінювання командою проекту

Дуже важливо, щоб усі організатори/організаторки та лідери/лідерки груп знаходили час для зустрічей, будь-то особисто, чи онлайн, для детального обговорення молодіжного обміну на заключній оціночній стадії після нього, а також через певні проміжки часу протягом проекту. Нотатки з щоденних зустрічей лідерів та лідерок повинні допомогти визначити остаточну командну оцінку з діяльності молодіжного обміну. Питання для остаточного оцінювання командою можуть включати:

- Чи досягли ми завдань проекту?
- Якою була наша командна робота та спілкування?
- Що спрацювало дійсно добре?
- Що було не так чудово?
- Що б ми зробили інакше наступного разу?
- Якими будуть наші подальші кроки?

4.16.3 Використання результатів оцінювання

Переконайтеся, що всі записи зі зборів команди, запитів зворотного зв'язку та вправ з оцінювання зібрані та збережені у спільному доступі. Це не лише допоможе у звітності, але й надасть дані для майбутніх молодіжних обмінів і забезпечить докази на випадок, якщо після молодіжного обміну виникнуть якісь проблеми. Це також забезпечить основу для визначення будь-яких додаткових дій, які необхідно виконати для надання підтримки окремому учаснику/учасниці після повернення додому, або дороблення частин програми, у яких відбулися зміни. Оцінка не повинна відбуватися заради самої оцінки. Результати слід використовувати в майбутньому, щоб вони мали значення.

05 ПОДАЛЬШІ КРОКИ

Отже, лідере/лідерко групи, вітаємо, все закінчилося! Або ні?

5.1 ВІДСВЯТКУЙТЕ УСПІХ

Після завершення проєкту вам, ймовірно, знадобиться день-два, щоб виспатися, провести час із сім'єю та друзями, можливо, піти на пробіжку чи подивитися улюблений серіал, а також відповісти на всі накопичені електронні листи та повідомлення, на які ви не знайшли часу глянути під час бурхливого молодіжного обміну.

Але як тільки пил осяде, настав час подумати, що робити далі. Пам'ятайте, що незважаючи на те, що активна стадія молодіжного обміну закінчилася, весь проєкт ще не завершений. Попереду ще багато чого.

Але перед цим треба добре відсвяткувати. Святкування не обов'язково означає, що вам потрібно влаштувати ще одну вечірку. Хоча ви, звичайно, можете. Зробіть крок назад, подумайте про те, чого ви досягли, і пишайтеся цим. Успіх, ентузіазм, відданість і досягнення найкращих результатів не слід сприймати як належне.

5.2 ПОВЕРНЕННЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ

Незважаючи на те, що термін мобільності є короткостроковим, досвід, який молоді люди отримують під час молодіжного обміну, настільки потужний, що деякі з них відчують емоційні труднощі та потребують підтримки, щоб повернутися до повсякденного життя. Найкращий спосіб сприяти безпечному та плідному поверненню – підтримати їх реінтеграцію.

Правильні подальші дії є важливими в цьому процесі! Це не тільки допомагає молодим людям залишатися на зв'язку з молодіжним обміном, але й підтримує їхню зацікавленість і мотивацію продовжувати брати участь у справах місцевої громади, а також у майбутніх молодіжних обмінах. Пам'ятайте, що молодим людям із меншими можливостями може знадобитися додаткова

особлива підтримка для реінтеграції у звичне середовище.

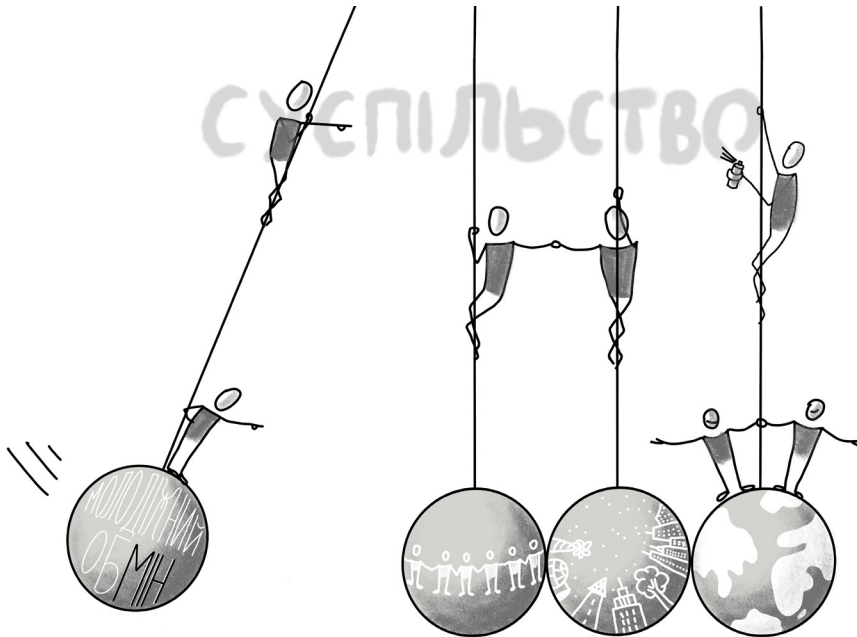
5.3 ЯКИМ БУВ ВПЛИВ, ЯКЩО ЦЕ ВСЕ?

Щоб знати, які подальші кроки зробити, важливо поміркувати про те, що було зроблено до цього часу і до чого це призвело. Вплив у молодіжній роботі – це ефект виконаних дій та їх результатів на людей, практики, організації та системи. Простіше кажучи, фундаментальна зміна, яка відбувається в результаті діяльності. Молодіжні обміни є інструментом для позитивних соціальних змін та кращого бачення майбутнього. Мати стратегічний підхід до результатів молодіжного обміну означає спостерігати за ширшою картиною, пам'ятати, чому молодіжні обміни дійсно можуть змінити життя такої кількості молодих людей і спільнот навколо них.

Вплив можна визначити за часом – короткостроковий, середньостроковий і довгостроковий:

- ➔ **Короткостроковий вплив** описує миттєві зміни, наприклад, у повсякденному житті чи громадської активності учасника/учасниці, або в діяльності організації;
- ➔ **Середньостроковий вплив** відбувається через кілька місяців і відображає більш структурні зміни, такі як розвиток певної компетентності або розвиток нового партнерства;
- ➔ **Довгостроковий вплив** характеризується стійкими змінами, які відбуваються через тривалий час і стосуються більш загальних рівнів, таких як особистий розвиток або суспільні зміни.

Його також можна визначити з точки зору бенефіціарів – молоді люди, організації, місцеві громади та ширший системний рівень. Усі зацікавлені сторони, залучені до проєкту, отримують певний позитивний результат від нього.

Ефективно продемонструвати вплив може бути складно. Ось чому індикатори встановлюються на початку планування проєкту, щоб супроводжувати мету та завдання, як зазначено в розділі 2. Щоб оцінити вплив, дані можна зібрати за допомогою якісних і кількісних методів. Анкета чи опитування є простими інструментами, які можна розіслати через три-шість місяців після молодіжного обміну. Іншим рішенням може бути організація фокус-групи в аналогічний період часу після молодіжного обміну.

Щоб виміряти середньо- та довгостроковий вплив, організатори можуть розробити нові анкети та інструменти, спеціально призначені для оцінки впливу через кілька місяців або років, або використовувати інші якісні чи кількісні методи, такі як інтерв'ю з фокус-групами чи опитування. Під час запланованого періоду реалізації проєкту, короткостроковий вплив розпочне відбуватися

одразу, і його необхідно буде виміряти та задокументувати, тоді як середньостроковий і довгостроковий вплив настане після завершення проєкту. Важливо запланувати нагадування про виконання довгострокового вимірювання впливу навіть після закриття проєкту.

5.4 РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУ

Результати проєкту є досягненнями молодіжного обміну, і тип результату буде різним залежно від типу проєкту. Результати можна класифікувати як кінцеві продукти або результати. Кінцеві продукти – це видимі та відчутні результати або продукти, які можуть бути визначені кількісно. Деякі приклади кінцевих продуктів молодіжних обмінів: вуличні заходи, фотографії та відео, онлайн-платформи, нові настільні ігри та звіти.

Результати більш абстрактні та нематеріальні. Їх

можна розуміти як додаткову цінність, і зазвичай важко підрахувати кількісно. Це не робить їх менш важливими, ніж кінцеві продукти. Наприклад, це може бути: підвищення обізнаності щодо теми, нові методи та підходи, більша відкритість до різноманітності або більша готовність підтримувати молодих людей та молодіжні організації та мережі. Їх можуть досягти молоді люди, партнери чи інші зацікавлені сторони, залучені до молодіжного обміну.

Існують різні способи поділитися результатами проєкту:

- **Комунікація** (розповсюдження, поширення) інформації про результати проєкту всім відповідним зацікавленим сторонам;
- **Експлуатація** (застосування, використання) кінцевих продуктів і результатів проєкту та забезпечення того, щоб вони були корисними не лише для партнерів проєкту, але й для ширшої спільноти.

Комунікація та експлуатація можуть допомогти результатам та кінцевим продуктам молодіжного обміну розповсюдитися ширше, досягти більшого, охопити ще більше людей і розповсюдити інформацію далі. Це також може бути інструментом визнання зусиль та участі молодих людей у проєкті та публічного відзначення успіху проєкту. Молодіжні обміни також є чудовою можливістю створити позитивну репутацію вашої організації. Не забувайте залучати до таких акцій молодих людей та партнерів!

5.5 СТВОРЕННЯ КІНЦЕВИХ ПРОДУКТІВ ПРОЄКТУ

Що стосується кінцевих продуктів проєкту, ви можете почати знімати відео, і вам не потрібно мати для цього професійне обладнання. У наш

час камер у смартфонах часто достатньо, щоб зафіксувати чудові спогади та ресурси, а також є багато безкоштовних програм для редагування. Пропонуємо такі безкоштовні інструменти для створення привабливих і професійних промоційних матеріалів і підсумків:

- **Редагування відео:** YouTube, iMovie для iOS, Powerdirector для Android;
- **Компіляція фотографій:** PicMonkey, Fotor, Powtoon;
- **Електронні розсилки:** Mailchimp;
- **Інфографіка:** Piktochart;
- **Дизайнерське оформлення:** Canva.

Будьте обережні, користуючись фотографіями з Інтернету або зробленими кимось із учасників/учасниць проєкту. Переконайтеся, що всі фотографії, на яких зображені молоді люди, були ними схвалені, і що фотографії, знайдені в Інтернеті, були опубліковані у відкритому доступі за ліцензією Creative Commons (інакше ви можете отримати чималий штраф за порушення авторського права).

5.6 ВИДИМІСТЬ

Є певні речі, які потрібно зробити в рамках ваших договірних зобов'язань, коли ви отримуєте фінансову підтримку для молодіжного обміну в рамках Еразмус+. Вони в основному пов'язані з видимістю, яка стверджує, що бенефіціари повинні чітко заявляти про підтримку від Європейського Союзу в усіх повідомленнях або публікаціях, пов'язаних з проєктом. Це має бути зроблено відповідно до положень грантової угоди.

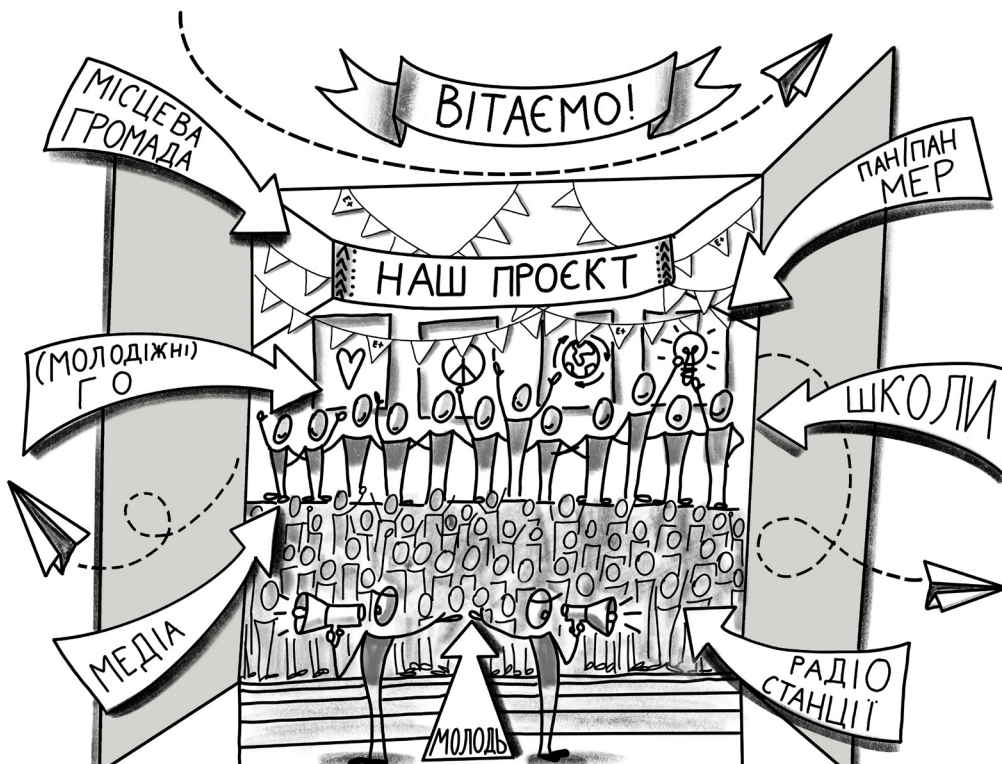
5.7 ПЛАНУЙТЕ РОЗГОЛОС РЕЗУЛЬТАТІВ

Важливо не намагатися робити все, що завгодно і як завгодно у комунікації результатів. Як і в решті проєкту важливо думати про вплив, цільові групи та те, що ви можете реально зробити з ресурсами, які у вас є. Разом зі своїми партнерами та молодими людьми ви повинні скласти план, який можна реалізувати разом:

- **Документування результатів проєкту.** Стане набагато простіше, якщо ви переконаєтеся, що відстежуєте, фіксуєте та записуєте процес розробки та впровадження результатів. Це дозволить вам повідомити результати навіть тим, хто не міг бути їх свідком, бачити все

особисто. Що стосується результатів, які є нематеріальними, то такий процес має ще більше значення.

- **Виберіть свої цільові групи.** Визначте, кого ви хочете охопити, подумайте, наскільки легко чи важко до них дотягнутись та який вплив це матиме на них.
- **Визначте конкретні дії та ключові повідомлення.** Що б ви хотіли зробити, щоб досягти мети, донести зміни бенефіціарам, спрямувати їх на вашу цільову аудиторію (аудиторії), і застосувати результати вашого молодіжного обміну.
- **Розгляньте відповідні канали комунікації.** Це може бути, наприклад, платформа результатів

проектів Еразмус+¹¹, веб-сайти, активності вічна-віч, соціальні медіа та публічні заходи.

- ➔ **Створіть бюджет і план ресурсів, а також розподіл завдань.**

5.8 ЗАХІД, ПРИСВЯЧЕНИЙ ПОШИРЕННЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ІНШІ ПОДАЛЬШІ ДІЇ

Захід можна організувати після завершення молодіжного обміну, щоб повідомити його результати ширшій аудиторії. Така подія рекомендується як якісний елемент. Це чудовий підхід для посилення впливу на місцевому рівні для кожної партнерської організації, найкращий час для цього – кілька тижнів після завершення основної частини проєкту. Це також може допомогти молодим людям, даючи підказки на чому зосередитися після міжнародного досвіду. Крім усього іншого, це буде ще одна чудова нагода для членів/членкинь кожної групи знову зустрітися на іншій місцевій події. Буде зроблено багато фотографій, які знову пожвавлять розмову. І якщо ви організовуєте щось з просвітницьким змістом, то від цього виграють місцеві громади.

Деякі приклади подальших заходів:

- ➔ Проста презентація про молодіжний обмін;
- ➔ Фотовиставка світлин з молодіжного обміну;
- ➔ Вистави, підготовлені під час молодіжного обміну, але тепер продемонстровані для місцевої громади;
- ➔ Вуличні акції на тему молодіжного обміну.

5.9 ЛОБІЮВАННЯ ЗМІН ПОЛІТИКИ

Завдяки результатам молодіжного обміну ви можете на місці впливати на людей, які приймають

владні рішення, щоб вони внесли зміни у сферах, які важливі для вас і молодих людей, з якими ви працюєте. Загалом, демонструючи хороші результати, ви можете лобіювати більше простору для участі молоді в процесах прийняття рішень. Пам'ятайте, що політика та прийняття рішень відбуваються на всіх суспільних рівнях, то чому б не почати з місцевої ради чи муніципалітету?

5.10 СПРИЯННЯ ЯКІСНІЙ МОЛОДІЖНІЙ РОБОТІ

У випадку, якщо у вас є відчутні результати вашого молодіжного обміну, певні нові інструменти чи методи, розроблені молодими людьми, поділившись ними та переконавшись, що вони впроваджуються, ви безпосередньо впливаєте на зміни та сприяєте якості роботи в молодіжній сфері. Крім того, ви можете створювати нові партнерства на місцевому, національному та/або міжнародному рівнях.

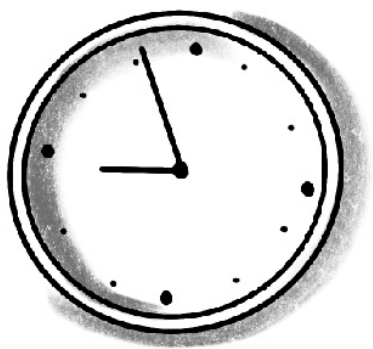
5.11 ПЛАТФОРМА РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОЄКТІВ

Існує платформа результатів проєктів, яка адмініструється Європейською комісією, і де збираються проєкти Еразмус+. Вона була створена, щоб запропонувати комплексний огляд проєктів, що фінансуються в рамках програм, і висвітлити приклади передової практики та історії успіху. Платформа також надає доступ до продуктів, наочних матеріалів та інтелектуальних продуктів, які є результатами проєктів. До того ж, наявна функція пошуку на основі різних фільтрів.

¹¹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects>

5.12 ЩЕ ОДИН МОЛОДІЖНИЙ ОБМІН?

Декілька важливих запитань, які команда лідерів та лідерок повинна поставити собі: чи хочуть вони знову працювати разом і чи є інші потреби, які виникли під час молодіжного обміну і вимагають подальшого опрацювання або іншого типу проєкту. Перш за все, слід проаналізувати потреби, потенційні цілі та завдання подальшої діяльності, а далі, чи будуть залучені ті самі партнери та як відбуватиметься процес. По суті, це повернення до стадії дослідження та початок циклу ще раз. Хоча оцінювачі проєктів зазвичай сприймають наступні молодіжні обміни схвально, пам'ятайте, що донори завжди шукають інноваційні проєкти та результати, а не молодіжні обміни просто заради молодіжного обміну. У потенційній новій заявці за результатами цього проєкту вам потрібно показати, якого прогресу ви можете досягти.

5.13 ЗАКРИТТЯ ПРОЄКТУ

Остаточний звіт із супровідною документацією готується заявником або заявницею у співпраці з партнерами після завершення проєкту. Кожен партнер може взяти участь у написанні звіту або кожен/кожна може написати частину відповіді зі своєї точки зору. Відповідальність за доведення тексту до остаточного вигляду несе заявник/заявниця. Перш ніж подати звіт, його слід надіслати партнерам для ознайомлення.

Важливо подякувати всім, хто був причетний до проєкту, і всім, хто вас підтримував. Можливо, комусь ви вже пообіцяли презентувати результати особисто, іншим варто хоча б надіслати лист подяки. Якщо ви хочете зміцнити стосунки, ви можете щиро подякувати і зробити подарунки, щоб висловити свою вдячність. Найдоречніші подарунки, пов'язані з молодіжним обміном, наприклад, може бути футболка з молодіжного обміну тощо. Якщо ви готуєте презентацію молодіжного обміну, ви повинні запросити всіх зацікавлених осіб, щоб показати їм досягнення та результати. Сповнені ентузіазму молоді люди мають найбільше шансів достукатися до людей, тому вони мають висловлюватися. Заохочуйте групу молодих людей також говорити про неформальну освіту. Якщо необхідно, лідер або лідерка групи може бути присутнім, щоб представляти всю організацію.

5.14 ВАША ВЛАСНА ОЦІНКА ТА ДОСВІД

І, нарешті, після того, як все упорядкувалося і затихло, святкування закінчилися і все було вирішено, настав час для особистих роздумів для вас самих – лідера/лідерки групи, який/яка читає цю книгу.

Скористайтеся своїм улюбленим методом оцінки та зробіть крок назад від усіх метушливих занять, у які ви були занурені з самого початку розробки проєкту. Мабуть, це була фантастична подорож. Спробуйте переглянути весь процес:

- Ви можете пригадати, як це почалося і коли?
- Які перші труднощі вам довелося подолати?
- Чи ви мали “ментора/менторку”, наприклад, досвідченішого/досвідченішу колегу чи надійного друга / надійну подругу у вашій особистій пригоді? Хто була ця людина, і що ви дізналися? Якщо ні, чи просили ви про підтримку, коли вона була потрібна? Чи ви її отримали?
- Згадайте всіх цікавих людей, яких ви зустріли на шляху. Які їхні якості вас найбільше вразили? Чого ви навчилися від кожного/кожної з них?
- Чи задоволені ви своєю роллю в цьому процесі? І тим як ви її виконували?
- Чи є щось, що ви точно змінили б наступного разу?
- Чи був момент, коли ви думали, що “це буде катастрофа”?
- Чого вас навчив цей досвід?
- Як ви збираєтеся застосовувати це навчання?
- Що було найважчим під час прощання?

→ Ви б зробили все це знову? Змінивши щось (чи когось)?

Це, знову ж таки, елементи “Подорожі героя/героїні”, згадані на початку. Як було сказано, кожна пригода, коли-небудь зроблена, написана чи розказана, більш-менш будується за цією формулою. Ця модель може дуже допомогти оцінити ваш особистий досвід і допомогти вам побачити речі зі свіжої та цікавої точки зору. Як і молоді люди, з якими ви працювали в рамках молодіжного обміну, ви також залишили знайому територію, зіткнулися з труднощами, познайомилися з новими (і, можливо, незвичайними) людьми, і зазнали важких випробувань.

І тепер це зроблено. Ви щось отримали, щось втратили. Ви все та ж людина, але щось змінилося. І повертаючись додому з думкою: “Чи я зроблю це знову?”, ви розумієте, що це саме те, про що розповідають легенди. Молодець!

Ця публікація стала можливою за підтримки Європейської Комісії та Управління Республіки Словенія у справах молоді. Інформація та погляди, викладені в цій публікації, належать автору/авторкам (авторам/авторкам) і не обов'язково відображають погляди Європейської Комісії чи Управління Республіки Словенія у справах молоді. Європейська Комісія, Управління Республіки Словенія у справах молоді та Словенське національне агентство не можуть нести відповідальності за використання інформації, що міститься в ній.

Ресурсний центр
Південно-Східної Європи MOVIT SALTO

Національне Агентство
програм ЄС Еразмус+: (молодь)
та Європейський Корпус Солідарності

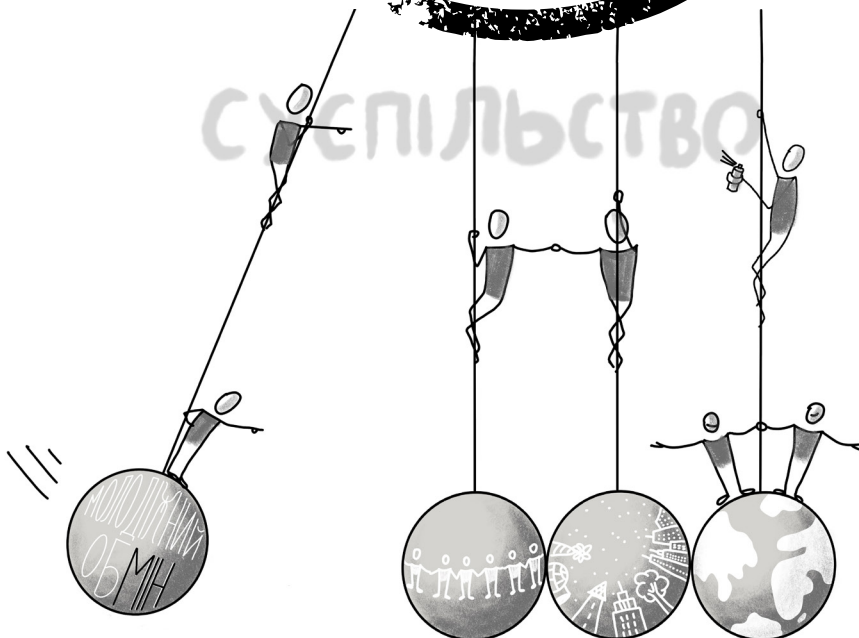
Dunajska cesta 5 1000 Ljubljana

Телефон: +386 (0) 1 430 47 47

www.movit.si; info@movit.si

www.salto-youth.net/see;

see@salto-youth.net

**Перекладено в 2023 році за підтримки
SALTO Східна Європа та Кавказ**

<https://www.salto-youth.net/rc/eeca/>, eeca@salto-youth.net

**Фонд Розвитку Системи Освіти,
алеї Єрозолімське 142А, 02-305 Варшава, Польща**

Переклад: Марія Геращенко

Координація: Олена Глазкова

Адаптація дизайну: Владислав Муравицький